

**የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽሁፈት ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ
ትንተና (የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ተተኪሪነት)**

በ

ማርቆስ አበራ

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የሶሻል ሳይንስና ሒውማኒቲስ ኮሌጅ

**የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ-ጽሁፍ የአማርኛ ትምህርት ክፍል
አማርኛ ለማስተማር ድህረ ምረቃ መርሃ ግብር የኤም ኤ ዲግሪ
ለማግኘት ከሚያስፈልጉ ነጥቦች መካከል ከፊሉን ለማሟላት የቀረበ**

ነሐሴ 2009 ዓ.ም

ጅማ ዩኒቨርሲቲ።

**የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽህፈት ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ
ትንተና (የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ተተኪነት)**

በ

ማርቆስ አበራ

አማካሪዎች

ጌታቸው አንተነህ (PhD)

ሀብታሙ እንግዳው (MA)

ጅማዩኒቨርሲቲ

የሶሻልሳይንስና ሒውማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ-ጽሁፍ የአማርኛ ትምህርት ክፍል

አማርኛን ለማስተማር ድህረ ምረቃ መርሃ ግብር የኤም ኤ ዲግሪ

ለማግኘት ከሚያስፈልጉ ነጥቦች ከፊሉን ለማሟላት የቀረበ ጥናታዊ ጽሁፍ

ነሐሴ 2009 ዓ.ም

ጅማ ዩኒቨርሲቲ።

አጠቃሎ

የዚህ ጥናት ዓላማ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽህፈት ስህተት እርማት እና ምጋቤ ምላሽ መፈተሽ ነው። ተጠኚዎች በጅም ከተማ የሚገኙ የጅሬን፣ የመወዳና የጅማ ዩኒቨርሲቲ ኮሚዩኒቲ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በ2009 ዓ.ም የ9ኛ ክፍል ትምህርታቸውን ሲከታተሉ የነበሩና በተራ የዕጣ ናሙና ዘዴ የተመረጡ 426 ተማሪዎችና በአጠቃላይ ናሙና የተወሰዱ በሦስቱ ትምህርት ቤቶች ውስጥ የ9ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ የሚያስተምሩ ሰባት መምህራን ናቸው። የጥናቱ መረጃ የተሰበሰበው በሰነድ ፍተሻ፣ በጽሁፍ መጠይቅና በቃለ መጠይቅ ነው። የተሰበሰቡት መረጃዎች የተኮሩት በመምህራን የታረሙ የተማሪዎች ደብተር፣ የፈተና ወረቀቶች እና በተማሪዎች የተፃፉ ድርሰቶች ናቸው ሲሆኑ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽሁፍ ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ምን እንደሚመስል ተተንትኗል።

በመጨረሻም የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎችን የጽሁፍ ስህተት ማረም አለማረማቸው፣ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽህፈት ስህተት እርማት ዘዴ እና የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች ከሚፈጽሙት የጽህፈት ስህተቶች የትኛው ላይ አትኩረው እንደሚያርሙ ተመልክቷል። በዚህም መሰረት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎችን ስህተት እንደሚያርሙ በጥናቱ ተረጋግጧል። ከጥናቱ ውጤት በመነሳት የተማሪዎችን የጽህፈት ስህተት ማረም ለተማሪዎች የጽህፈት ችሎታ ወሳኝ በመሆኑ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎችን የጽህፈት ስህተት በንድፈ ሃሳብ ላይ ተመስርተው ቢያርሙ የተሻለ ነው የሚል አስተያየት ተሰጥቷል።

ምስጋና

ይህንን ጥናት ከግብ ለማድረስ የጥናቱን አቅጣጫ በማመልከት፤ ረቂቁን በማንበብና የማስተካከያ ሀሳቦችን በመስጠት እገዛ ላደረጉልኝ ዋና አማካሪዬ ለዶ/ር ጌታቸው አንተነህ እና ለረዳት አማካሪዬ ለአቶ ሀብታሙ እንግዳው ምስጋናዬ የላቀ ነው።

ውድ ጊዜያቸውን ሰውተው ጥናቱን በማንበብ ገንቢ አስተያየት በመስጠት ለተባበሩኝ ለዶ/ር አቢይ አሰፋም ምስጋናዬ የበዛ ነው።

ቀጥሎም ለጥናቱ ስኬት የሚፈለገውን መረጃ በመስጠት ለተባበሩኝ ለጅሬን ፣ ለመወዳና ለጅማ ዩኒቨርሲቲ ኮሚኒቲ 2ኛ ደረጃ ት/ቤት የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች እና የ9ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ምስጋናዬ ከፍ ያለ ነው።

በመጨረሻም ይህንን ትምህርት እድማር ዕድሉን ለሰጠኝ ለጅማ ዩኒቨርሲቲ ኮሚዩኒ ትምህርት ቤት እና ይህንን ጥናት እንዳካሄድ አስፈላጊውን ወጪ ለሸፈነልኝ ለጅማ ዩኒቨርሲቲ ከልብ የመነጨ ምስጋና አቀርባለሁ።

ማውጫ

ይዘት

ገጽ

አጠቃሎ	I
ምስጋና.....	II
ማውጫ.....	III
የሰንጠረዥ ማውጫ	VII
ምዕራፍ አንድ	
1.1. የጥናቱ ዳራ	1
1.2. የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት.....	3
1.3. የጥናቱ ዓላማ	3
1.4. የጥናቱ ጠቀሜታ	4
1.5. የጥናቱ ወሰን	4
ምዕራፍ ሁለት	
ክለሳ ድርሳናት.....	5
2.1 ንድፈ-ሀሳባዊ ይዘቶች ቅኝት	5
2.1.1. የፅህፈት ምንነት	5
2.1.2. የፅህፈት አስፈላጊነት	6
2.1.3. የስህተት እርማት ምንነት	6
2.1.4. የፅህፈት ስህተት እርማት ፋይዳ	8
2.1.5. የፅህፈት የስህተት እርማት ዘዴዎች	9
2.1.5.1. ምልክቶችን በመጠቀም ስህተቶችን ማመልከት	9

2.1.5.2 .ስህተትን በሙሉ ማረም	10
2.1.5.3. ከስህተቶች መርጦ ማረም	11
2.1.6. ቀጥተኛና ኢ-ቀጥተኛ የስህተት እርማት አሰጣጥ ዘዴዎች.....	13
2.1.7. የስህተት እርማት ባህርያት	15
2.1.7.1. አሉታዊ ባህርይ.....	15
2.1.7.2. አዎንታዊ ባህርይ	16
2.1.8. የፅህፈት ስህተት እርማት ዓይነቶች.....	16
2.1.8.1. ግልጽ የሆነ የስህተት እርማት	16
2.1.8.2. ደግሞ ማሳያ የስህተት እርማት	17
2.1.8.3. ማብራሪያ መጠየቂያ የስህተት እርማት	17
2.1.8.4. ስነ ልሳናዊ ፍንጮች የስህተት እርማት	18
2.1.8.5. አነሳሽ (አነቃቂ) የስህተት እርማት ዘዴ.....	18
2.1.9. የፅህፈት ስህተት እርማት የሚሰጥባቸው ሂደቶች.....	19
2.1.9.1. የመምህር እርማት.....	19
2.1.9.2. የራስ እርማት.....	20
2.1.9.3. ተማሪ ለተማሪ የሚሰጠው እርማት.....	21
2.1.10. የፅህፈት ስህተት እርማት መስጫ ጊዜ	23
2.1.11. መታረም ያለባቸውና የሌለባቸው የፅህፈት ስህተት አይነቶች .	24
2.1.12. የምጋቤ ምላሽ ምንነት	25
2.1.13. የምጋቤ ምላሽ ዓይነቶች	25
2.1.13.1. ገምጋሚ ምጋቤ ምላሽ	26
2.1.13.2. ትዕዛዛዊ ምጋቤ ምላሽ	26
2.1.13.3. አጠናካሪ ምጋቤ ምላሽ	26
2.1.13.4. አስተካካይ ምጋቤ ምላሽ.....	26
2.2. የተዛማጅ ጽሁፎች ቅኝት	27
2.2.1. በሀገር ውስጥ የተሰሩ ጥናቶች	27
2.2.2. ከአገር ውጪ የተደረጉ ጥናቶች.....	29

ምዕራፍ ሦስት

3. የጥናቱ ስነ-ዘዴ 32

 3.1. የጥናቱ ዘዴ 32

 3.2. የጥናቱ አካላይ 32

 3.3. የናሙና አመራረጥ 32

 3.3.1. የትምህርት ቤት የናሙና አመራረጥ..... 32

 3.3.2. የክፍል ደረጃ የናሙና አመራረጥ 33

 3.3.3. የተማሪዎች የናሙና አመራረጥ 34

 3.3.4. የመምህራን ናሙና አመራረጥ 34

 3.4. የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች..... 35

 3.4.1. የሰነድ ፍተሻ 35

 3.4.2. የጽሁፍ መጠይቅ 36

 3.4.3. ቃለ መጠይቅ 37

 3.5. የመረጃ አተናተን ዘዴ 37

ምዕራፍ አራት

4. የጥናቱ ውጤት ትንተናና ማብራሪያ..... 39

 4.1. የጥናቱ ውጤት ትንተና 39

 4.1.1. የሰነድ ፍተሻ ትንተና..... 40

 4.1.2. የጽሁፍ መጠይቅ ትንተና..... 41

 4.1.3. የቃለ መጠይቅ ትንተና..... 51

4.2. የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ	56
ምዕራፍ አምስት	
5. ማጠቃለያና አስተያየት	62
5.1. ማጠቃለያ	62
5.2. አስተያየት	64
ዋቢ ጽሁፎች	65
አባሪ ሀ:- ለተማሪዎች የቀረበ የጽሁፍ መጠይቅ	72
አባሪ ለ:- ለመምህራን የቀረበ ቃለ-መጠይቅ	75
አባሪ ሐ:- በመምህራን የታረሙ የተማሪዎች ደብተር	76
አባሪ መ:- በመምህራን ታርመው የተመለሱ ፊተናዎች.....	96
አባሪ ሠ:- በመምህራን ታርመው የተመለሱ ድርሰቶች	103

የሠንጠረዥ ማውጫ

ይዘት

ገጽ

ሠንጠረዥ 3.1. የጥናቱ አካላዊ ትምህርት ቤቶች ጠቅላላ የተማሪዎች

ብዛት የናሙና ልክ 34

ሠንጠረዥ3.2. የጥናቱ አካላዊ ትምህርት ቤቶች ጠቅላላ የመምህራን

ብዛትና የናሙና ልክ 34

ሠንጠረዥ4.1.የመምህራን አጠቃላይ መረጃ 39

ሠንጠረዥ4.2. የተማሪዎች አጠቃላይ መረጃ 40

ሠንጠረዥ4.3.የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የስህተት እርማትና መወጋቢ ምላሽ አሰጣጥ

በመቶኛ ስሌት ሲታይ 42

ሠንጠረዥ4.4. የጽሁፍ መጠይቅ ነፃ ጥያቄ የመለሱ ተማሪዎች እና መልሶቻቸው

በመቶኛ ስሌት 50

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የሶሻል ሳይንስና ሂውማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ፅሁፍ ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሀ ግብር

የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የዕህፈት ስህተት እርማትና ማጋቤ ምላሽ ትንተና

በ

ማርቆስ አበራ

ለኤም ኤ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ዕሁፍ

አማካሪዎች

ጌታቸው አንተነህ (PhD)

ሀብታሙ እንግዳው (MA)

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

ነሀሴ 2009 ዓ.ም

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የሶሻል ሳይንስና ሂውማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ፅሁፍ ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሀ ግብር

የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የዕህፈት ስህተት እርማትና ማጋቤ ምላሽ ትንተና

የትናቱ አቅራቢ

ቀን

ፊርማ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ-ፅሁፍ የአማርኛ ትምህርት ክፍል የማረጋገጫ ፎርም

የዋና አማካሪ ስም

ፊርማ

የረዳት አማካሪ ስም

ፊርማ

የውጭ ፈታኝ ስም

ፊርማ

እኔ ከዚህ በታች ስምና ፊርማዬን ያስቀመጥኩ የጅም ዩኒቨርሲቲ የአማርኛ ቋንቋና ስነ-
ዕውቀት የድህረ ምረቃ ተማሪ ይህ ጥናት የራሴ ስራና በጥራቱ ውስጥም
የተመቀምኳቸው ጽሁፎችንና ማንጮችን በትክክል የተጠቀምኩ መሆኔን አረጋግጣለሁ።

ስም _____

ፊርማ _____

አድራሻ _____

ጥናቱ ተገቢ ማሻሻያ የተደረገበት በመሆኑ ገቢ ይሁን

ዋና አማካሪ ስም _____

ፊርማ _____

አድራሻ _____

ምዕራፍ አንድ

1. መግቢያ

1.1. የጥናቱ ዳራ

የማንኛውም ቋንቋ ዋና ግብ ሰብዓዊ ፍጡርን ማግባባት ነው። ለዚህ ተግባራት ክንውን መሰረት የሆኑት አራቱ የቋንቋ ክህሎች (ማዳመጥ፣ መናገር፣ ማንበብና መጻፍ) ናቸው። ከእነዚህ ዓባይት ክህሎች ጽሁፊት አንዱ ነው። ጽሁፊት የስርዓተ ነጥብ አገባብ፣ የቋንቋ አወቃቀር፣ የሰዎስው ህግ፣ የይዘት አደረጃጀትና የቃላት አጠቃቀምን የሚጠይቅ ክህል መሆኑ የተለየ ትኩረትና ጥንቃቄ እንዲሰጠው አድርጓል። ይህም ሲባል ትክክለኛነትን ይጠይቃል። ከጽሁፊትና ከንግግር ጽሁፊት ትክክለኛነት እንደሚሻ ማረጋገጥ (2003፣30) እንደሚከተለው ገልጸዋል።

በመናገርና በመጻፍ መካከል አንደኛው የሚታየው ልዩነት ትክክለኛነት 'accuracy' ነው። ተናጋሪው ቋንቋ ሲናገር ብዙ ስህተቶችን ይሰራል። ጽሁፊት ላይ ግን የሚታዩ ስህተቶች ያልተሟሉና የተቆራረጡ ዐረፍተ ነገሮች ፀሐፊውንም እንደመሃይም ሊያስቆጥሩት ይችላሉ። ምክንያቱም ጽሁፊት ትክክል 'correct' መሆን አለበት ተብሎ ስለሚታሰብ ነው። ከቋንቋ ማስተማር አንጻርም ሲታዩ ከንግግር የበለጠ ጽሁፊት ትክክለኛነትን ይፈልጋል።

ከላይ ከተገለጸው ሀሳብ መረዳት እንደሚቻለው ንግግርና ጽሁፊት መልዕክት በማስተላለፍ ረገድ ቢመሳሰሉም በንግግር ወቅት የሚፈጸሙ ስህተቶች አድማጭ ከአውድ መረዳት ከመቻሉም በላይ ተናጋሪው በአካል አብሮት ስላለ ግልጽ ያልሆነለትን ጉዳይ የመጠየቅ ዕድሉ የሰፋ ሲሆን፤ በጽሁፊት ወቅት ግን አንባቢና ፀሐፊ በአካል መገናኘት ስለማይችሉ ፀሐፊ በፍጹም መሳሳት እንደሌለበትና ላለመሳሳት ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ እንዳለበት ነው።

የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ቋንቋውን በሚያስተምሩበት ወቅት ተማሪዎች የሚጻፉት ጽሁፊት ትክክለኛ እንዲሆን የማሳየትና የማስተማር ኃላፊነት አለባቸው። ይህ የተማሪዎች የጽሁፊት ትክክለኛነት የሚመጣው ደግሞ ተማሪዎች በጽሁፊት ወቅት የሚፈጽሙትን ስህተቶች በማረም ነው። “የጽሁፊት እርማትና ሚናው የተማሪዎችን ትክክለኛ የጽሁፊት ዕድገትና መሻሻል እንዲያመጡ ማገዝ ነው” Chandler (2003),

Truscott, (1996):: ከላይ የተገለጸው የምሁራን ሀሳብ የተማሪዎችን በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሙትን ስህተት ማረም፤ ከስህተት የጸዳ ትክክለኛ ጽህፈት እንዲጽፉና የጽህፈት ክህላቸውን እንዲያሳድጉ ለማድረግ ከፍተኛ አስተዋጽኦ እንዳለው ነው።

Ferris (2002) “የጽህፈት ስህተት እርማት ሚና የሚያሳየው በተለይ ለሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች የመምህራን የጽህፈት ምጋቤ ምላሽ አስፈላጊ ነው። ይህም ስኬታማ የሚሆነው በጽህፈት ትምህርት ክፍለ ጊዜ እያንዳንዱ ተማሪ ከመምህሩ ጋር ተራክቦ ሲያደርግ ነው።” ብለዋል። ከምሁራኑ ሀሳብ መረዳት እንደሚቻለው በተለይ እንደ ጅምር ከተማ ባሉ የብዙ ቋንቋ ተናጋሪ ማህበረሰብ በሚኖሩበት ትምህርት ቤቶች የፅህፈት እርማት አስፈላጊ ከመሆኑም በላይ መምህራን ለእያንዳንዱ ተማሪ በጽህፈት ጊዜ የሚፈጽሙትን ስህተት ጊዜ ሰጥተው ማረምና ምጋቤ ምላሽ መስጠት እንዳለባቸውና ወደ ትክክለኛ የጽህፈት ሂደት ሊያመጧቸው እንደሚገባ ነው።

“የስህተት እርማት ለተማሪዎች ጽህፈት ጥሩ መልስ ሲሆን ለመምህራን ግን ከባድ ነው። ምክንያቱም እየፋ ስለሚያርሙ ብዙ ጊዜያቸውን የሚሻማ ቢሆንም ለተማሪዎች ለጽህፈት ስኬት ትልቅ ጠቀሜታ አለው” (Ferris, 2003)። ይህ ሲባል ተማሪዎች ከስህተት የፀዳ ጽህፈት ይጽፉ ዘንድ የስህተት እርማት አስተዋጽኦ የጎላ ሲሆን ለመምህራን ግን ብዙ ጊዜያቸውን የሚሻማ መሆኑ አጠያያቂ አይደለም። ቢሆንም የቋንቋ መምህራን የተማሪዎቻቸውን የጽህፈት ስህተት ማረም እና ጥሩ ፀሐፊ እንዲሆኑ ማገዝ እንዳለባቸው ነው። የጽህፈት ስህተት እርማትና የምጋቤ ምላሽ ጥቅም ተማሪዎች ትክክለኛ ጽህፈት እንዲጽፉ እንደሚያደርግ ጥናቶች ይጠቁማሉ።

አጥኚው ባደረገው ዳሰሳ ከዚህ ጥናት ጋር የሚቀራረቡ የአገር ውስጥ ጥናቶች የሚያተኩሩት ተማሪዎች ድርሰት ሲጽፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶች፣ የጽህፈት ስህተት ምንጮች፣ የመምህራን ፅሁፋዊ መጋቤ ምላሽ ሚናና የመምህር መጋቤ ምላሽ በተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ችሎታ ለማሻሻል ረገድ ያለውን ተፅዕኖ ላይ ሲሆን ከአገር ውጪ የተሰሩም ከስህተት እርማት አይነቶች የትኛው ውጤታማ እንደሆነ መመርመር ላይ ነው። የዚህ ጥናት ዋና ትኩረት ግን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሙት ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ላይ መሆኑ የተለየ ያደርገዋል።

1.2. የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት

አጥኚው በዘጠኝ ዓመት የማስተማር ልምድ ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽሙት የተለያዩ ስህተቶች በመነሳት፤ ለተማሪዎች የጽህፈት ስህተት ምክንያት ሲሆን የሚችለው የመምህራን የጽህፈት ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ማነስ ይሆን? የሚለውን ለማወቅ ካደረግን ጉጉት የተነሳ ነው።

መሪ ጥያቄዎች

ከጥናቱ ዓላማ በመነሳት የዚህ ጥናት መሪ ጥያቄ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ምን ይመስላል? የሚል ሲሆን ጥናቱ የሚከተሉትን ንዑሳን ጥያቄዎች ይመልሳል።

- ✓ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎችን ስህተት ያርማሉ?
- ✓ ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሟቸው ስህተቶች እንዴት ይታረማሉ?
- ✓ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽሟቸው ስህተቶች የትኞቹን ያርማሉ?

1.3. የጥናቱ ዓላማ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽህፈት ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ትንተና ሲሆን ጥናቱ የሚከተሉት ዝርዝር ዓላማዎች ይኖሩታል።

- ❖ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሟቸውን ስህተቶች ማረም አለማረማቸውን መለየት፤
- ❖ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በሚጽፉበት ወቅት የሚፈጽሟቸውን ስህተቶች ሲያርሙ የሚከተሏቸውን ዘዴዎች መፈተሽ፤
- ❖ ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽሟቸው ስህተቶች ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ትኩረት ሰጥተው የሚያርሟቸው የስህተት ዓይነቶች መተንተን ናቸው።

1.4. የጥናቱ ጠቀሜታ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የፅህፈት ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ትንተና መፈተሽ ሲሆን የሚከተሉት ጠቀሜታዎች ይኖሩታል።

- የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በጽህፈት ወቅት ተማሪዎች የሚፈጽሟቸውን ስህተቶች የማረምና ምጋቤ ምላሽ የመስጠት ጥቅምን ሊጠቁም ይችላል።
- የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሟቸውን ስህተቶች ሲያርሙና ምጋቤ ምላሽ ሲሰጡ መከተል ያለባቸውን ዘዴዎች ሊጠቁም ይችላል።
- የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ተማሪዎች ከሚፈጽሟቸው ስህተቶች በየትኞቹ ላይ አትኩረው ማረምና ምጋቤ ምላሽ መስጠት እንዳለባቸው አቅጣጫ ሊያሳይ ይችላል።
- የመምህራን የጽህፈት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ለተማሪዎች ያለውን ፋይዳ ሊገልጽ ይችላል።
- ወደፊት ለሚደረጉ መሰል ጥናቶች መነሻ ሀሳብ ሆኖ ሊያገለግል ይችላል።

1.5. የጥናቱ ወሰን

ይህ ጥናት የሚያተኩረው በጅም ከተማ ባሉ አንድ የድርጅት አንድ የግልና አንድ የመንግስት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ትንተና (በ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ተተኪነት) ላይ ሲሆን ከተጠቀሱት ሶስቱ ትምህርት ቤቶች ሌላ ያሉትን ትምህርት ቤቶች፣ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ውጪ ያሉትን የክፍል ደረጃ ተማሪዎች፣ የስህተት ምንጮችና አይነቶችን እና የንግግርን ስህተት እርማት አይመለከትም።

ምዕራፍ ሁለት

2. ክለሳ ድርሳናት

2.1. ንድፈ-ሀሳባዊ ይዘቶች ቅኝት

2.1.1. የፅህፈት ምንነት

ፅህፈት ምልክትን በወረቀት ላይ ከማስፈር የበለጠ የቋንቋ ስርዓት መሰረት ፊደላትን መደርደር ቃላትን ፈጥሮና አቀናኝቶ ዓረፍተ-ነገርን መመስረት ነው (Byren 1996) :: ከ Byren (1996) ገለጻ መረዳት የሚቻለው ፅህፈት የአንድ ቋንቋ ምልክት በሆኑት ፊደላት ወይም በሆሄያት ተጠቅሞ በቋንቋው ስርአት መሰረት ዓረፍተ-ነገርን መስርቶ በወረቀት ላይ ማስፈር መሆኑን ነው::

Raimes (1983) ስለ ፅህፈት ምንነት ሲገልጹ ፅህፈት በንግግር ድምፆች በተወከሉ ምልክቶች አማካይነት ሀሳብን በወረቀት ላይ ለመግለጽ በማስቻሉ ለተማሪ ሰው እንደ አንድ ምልክት የሚቆጠር ሰው የፈጠረው መገልገያ ነው ብሏል::

Hedge (1988) ፅህፈትን ከሌሎች ክህሎች ይልቅ አስቸጋሪ የሚያደርጉት ባህሪያቱ :- ስነ- ልቡናዊነቱ፣ ስነ- ልሳናዊነቱና አዕምሮአዊነቱ ናቸው:: ስነ- ልቡናዊነቱ በፅህፈት ክንውን ወቅት አንባቢን ማሰብ የማይቀር ተግባር ነው:: መልዕክቱ ለአንባቢ እንዲደርሰው ፀሀፊው ይጨነቃል:: በፅህፈት ትምህርት ክፍለ ጊዜም የስቃይ ጊዜ ነው (Hedge 1988):: ይህም ፅህፈት ባለው ስነ- ልቡናዊ ባህሪ ምን ያህል አስጨናቂ እንደሆነ ያስገነዝባል:: ስነ- ልሳናዊ ባህሪው ሲታይ ስነ- ልሳን ቋንቋ የሚጠናበት በመሆኑ የአንድን ቋንቋ ውስጣዊና ውጫዊ ገዕታ ይመረመርበታል:: ከፅህፈት ክህል ረገድም የስነ- ልሳን ዕውቀት ጥያቄ ውስጥ አይገባም:: ምክንያቱም ሀሳብን በፅህፈት አማካይነት አሻሚነት ሳይኖረው መግለጽ የሚቻለው የቋንቋን መዋቅር በማጥናት በመሆኑ ነው:: ተቀባይነት ያለው የሀሳብ ፍሰት እንዲገኝ የቋንቋን ህግጋት ማወቅ ያስፈልጋል:: ይህ ደግሞ የቋንቋን ስርዓት ከአጠቃቀሙ ጋር አስማምቶ በፅሁፍ መግባባት እንደሚቻል ነው :: በመጨረሻም ፅህፈት የአዕምሮን እንቅስቃሴ የሚጠይቅ በመሆኑ አዕምሮአዊነት ባህሪው ነው:: የፅሁፍ ስራ የግንዛቤን መዳበር ይፈልጋል:: ይህንን በተመለከተ Moore (1995) “መጻፍ ማለት ማሰብ ማለት ነው” ይላሉ:: ከዚህ ሀሳብ መረዳት የሚቻለው

ሳይታሰብበት የሚከናወን የጽህፈት ተግባር አለመኖሩን ነው። ይህም አዕምሮታዊነቱን ይጠቁማል።

2.1.2. የፅህፈት አስፈላጊነት

የፅህፈት ክህሉ በባህሪው ክህሉ ብዙ ነው። የሀሳብ አደረጃጀት፣ የአንቀጽ አመሰራረት፣ የፃረፍተ-ነገር አወቃቀር፣ የቃላት አመሰራረትና አጠቃቀም ለመጻፍ ክህሉ ትምህርት ከሚያስፈልጉ መካከል በተቀዳሚነት ይጠቀሳል (ማረው፣ 2003)። Reid (1993) የማረውን ሀሳብ ሲያጠናክሩ ፅህፈት የዕውቀትና የታሪክ መመዘገቢያ በመሆኑ ሊማሩት የሚገባ ጠቃሚ ክህሉ ነው ብለዋል።

ከላይ የተገለጸው ከምሁራን ሃሳብ ፅህፈት ወሳኝና መሰረታዊ ዕውቀት ማግኛ ክህሉ በመሆኑ መማር አስፈላጊ መሆኑን ነው።

የፅህፈት ክህሉ መዳበር ለተማሪዎች የሚሰጠው ጥቅም ጥሩ የማሰብ ብልሀት እንዲያዳብሩ ያደርጋል። መላ-መምታትን፣ ግምት መስጠትን፣ መላ-ምትን ማረጋገጥንና የተደረሰበትን ውጤት መገምገምን እንዲማሩ ያደርጋል (Block and Mangieri 1995)። ከላይ የተጠቀሰው ሃሳብ የፅህፈት ትምህርት ውጤታማነት የተማሪዎችን የአስተሳሰብ አድማስ ከማስፋቱም ሌላ መላ-እንዲመቱ፣ ግምት እንዲገምቱ እና በመላምት የተደረሰበትን ውጤት እንዲመረምሩ ይረዳቸዋል።

ይህ የተማሪዎችን አዕምሮ የሚያሰፋው የፅህፈት ክህሉ እርማት ካልተሰጠው የተማሪዎችን አዕምሮ ከማስፋት ይልቅ ሊያደናግራቸው ስለሚችል የቋንቋ መምህራን ሊያተኩሩበት ይገባል።

2.1.3. የስህተት እርማት ምንነት

የስህተት አያያዝ ወይም አቀባበል ሰፊና አጠቃላይ ሲሆን ከቀጣይነቱ አንፃር ግን የስህተት እርማት ማለት ይቻላል። ስለዚህ የስህተት እርማት በስህተት አያያዝ ወይም አቀባበል ክፍል ስር ሊመደብ ይችላል (Brown 2007)።

ከላይ ያለው ሃሳብ የሚያትተው የስህተት አያያዝ ወይም አቀባበል (Treatment of error) በጣም ሰፊ ሆኖ በውስጡ ብዙ ነገሮችን ይሟላል። ከያዛቸው ውስጥ አንዱ

የስህተት እርማት ሲሆን እሱም ቀጣይነት ያለውና ዘወትር የሚከወን ተግባር መሆኑን ነው።

እንደ ስህተት አያያዝ ወይም አቀባበል ሁሉ የስህተት መፍትሄም (Error repair) ከስህተት እርማት ይልቅ ሰፊና አጠቃላይ ነው። ስለዚህ የስህተት እርማት የስህተት መፍትሄ አንዱ ክፍል ነው። ይህ ማለት ደግሞ የስህተት አያያዝ ወይም አቀባበል እና የስህተት መፍትሄ የቃላት ልዩነት ካልሆነ በቀር የያዙት ሀሳብ አንድ ናቸው ማለት ነው።

የስህተት እርማት የስህተት አቀባበል እና የስህተት መፍትሄ (repair) ንዑስ ክፍል መሆኑ ከታወቀ በስህተት እርማት ማለት ምን ማለት ነው? ለሚለው ጥያቄ መመለስ አለበት። ስለዚህ የስህተት እርማት ተማሪዎች የቋንቋ አጠቃቀም ደረጃዎች እንዴት እንደሚመሰረትና እንደሚያድግ የሚያስታውሱበት ዘዴ ከመሆኑም በላይ መምህራን የተማሪዎችን ስህተት ሲያርሙ ተማሪዎች ወደ ትክክለኛነት እንዲመጡ ያግዛቸዋል ማለት ነው (Julian Edge 1989) ።

ከላይ የተገለጸው ሀሳብ የሚያስረዳው የስህተት እርማት ተማሪዎች ተምረው ያለፉትን የቋንቋ መዋቅሮች አመሰራረትና አጠቃቀምን አስታውሰው የሚያስተካክሉበት መንገድ መሆኑንና ተማሪዎች ከመምህራን እርማት ሲሰጣቸው ዳግመኛ ተመሳሳይ ስህተት እንዳይፈጽሙ እንደሚያሳይ ነው።

የስህተት እርማት ለንግግርም ሆነ ለጽህፈት ክህል መዳበር ከፍተኛ አስተዋጽኦ አለው። ምክንያቱም ተማሪዎች በሚማሩበት ወቅት የሚፈጽሟቸው ስህተቶች የሚታረምላቸው የታረመላቸውን ዳግመኛ ደግመው እንዳይሳሳቱና ትክክለኛውን የቋንቋ አጠቃቀም እንዲጠቀሙ ያግዛቸዋል። እንደ Ferris (2002) “የጽህፈት እርማት ለተማሪዎች የሰዋሰው ስህተት ችሎታ መሻሻልና ትክክለኛነት የሚረዳ ዘዴ ነው።” ብለዋል።

የጽህፈት ስህተት እርማት ተማሪዎች የሚጽፉት ስህተት ግልጽና አንባቢን ግራ የማያጋባ ከማድረጉም በላይ ተማሪዎች ስህተታቸውን እንዲቀንሱና ትክክለኛነትን እንዲያዳብሩ ያደርጋቸዋል። Brann & Knoblauch (1982) ይህንን ሀሳብ ሲያጠናክሩ የጽህፈት ስህተት እርማት ለተማሪዎች ትክክለኛነት መሻሻል የሚጠቅም፣ የሚመራ፣ የሚያነቃቃና የሚያበረታታ ነው ብለዋል።

Raimes (1983) እና Robb and Shorted (1986) ደግሞ በመማር ማስተማር ወቅት በጽህፈት ላይ የሚከሰቱትን ስህተቶች ዓይነቶቹን ነቅሶ አውጥቶ ማስተካከያ ምጋቤ ምላሽ መስጠት ተማሪዎች ስህተቶቻቸውን አውቀው ዳግመኛ እንዳይሳሳቱ ያግዛቸዋል ሲሉ ገልጸዋል።

ከላይ የተነሱ ሀሳቦች የሚያስረዱት ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሟቸውን ስህተቶች ለይቶ ለእያንዳዳዳ እርማት መስጠት ተማሪዎች ስህተታቸውን ተረድተው ወደፊት ተመሳሳይ ስህተቶች እንዳይፈጽሙ የሚያግዛቸው መሆኑን ነው። ይህ ደግሞ የጽህፈት ስህተት እርማት ለተማሪዎች ጽህፈት ክህል ማደግ መሰረት መሆኑ አያጠያይቅም።

2.1.4. የፅህፈት ስህተት እርማት ፋይዳ

የጽህፈት እርማት ተማሪዎች ትክክለኛ ጽህፈት ለመጻፍ ያላቸው ፍላጎት እንዲጨምርና እንዲሻሻል ከፍተኛ ጠቀሜታ አለው። Gannon (1985) ፣ Raimes (1983) ስለ ስህተት እርማት ሲገልጹ የስህተት እርማት የተማሪዎች የመጻፍ ክህል ለማሻሻልና ተማሪዎችም ሆኑ መምህራን በመማር ማስተማሩ ሂደት ላይ ተነሳሽነትና አዎንታዊ አመለካከት እንዲኖራቸው የሚያደርግ ነው። የስህተት እርማቱ የማነሳሳት ብቃት እንዲኖረው ደግሞ ከተለያዩ ማበረታቻዎች ጋር የተዛመደ ሊሆን ይገባል። ይህም የጽህፈት ክህል ትምህርትን ውጤታማና አመርቂ ያደርገዋል ብለዋል።

የስህተት እርማት ከጽህፈት ትምህርት ውስጥ መሰረታዊ ነገር በመሆኑ ለተማሪዎች መረጃ በመስጠት የሚያገለግል ነው። ተማሪዎችም የሚሰጣቸውን መረጃ መነሻ በማድረግ ቃላትን በተገቢው ቃል ለመተካት፣ የሀሳብ ግልጽነትና ተነባቢነትን ለማመልከትና ተገቢ ስርዓተ ነጥቦችን ለመጠቀም ከፍተኛ ሚና አለው (Keh 1990)።

ከላይ እንደተጠቀሰው የፅህፈት የስህተት እርማት ፈርጅ-ብዙ ፋይዳ ስላለው የተማሪዎችን ስህተት ማረም ለመምህራን የእለት ተእለት ስራቸው ከመሆኑም በተጨማሪ መምህራን የተማሪዎችን ስህተት ከማረማቸው በፊት ተማሪዎቹ የሚፈጽሟቸውን የፅህፈት የስህተት አይነቶችና ስህተቶቹ በምን አይነት ዘዴ ቢታረሙ ተማሪዎች ከስህተታቸው ይማራሉ የሚለው ሀሳብ ሊያተኮሩበት እንደሚገባቸው ነው።

ይህንን ሀሳብ Gannon (1995) ሲያጠናክሩ ተማሪዎች በመማር ማስተማሩ ሂደት ላይ አዳዲስ የትምህርት ግብአቶች በሚቀርቡላቸው ጊዜ የተለያዩ የፅህፈት ስህተቶችን ይፈጽማሉ። ስህተቶቻቸውም ምን እንደሆነና እንዴት እንደሚታረም መጋቤ ምላሽ ተሰጥቷቸው ከተለያዩ አቅጣጫና በተለያዩ ስልት ከስህተቶቻቸው ሊታረሙ ይገባል ይላሉ።

የጽህፈት ክህል በመማር ማስተማር ሂደት የተለያዩ የፅህፈት ስህተቶች መከሰታቸው ምንጊዜም የማይቀር ነው። ስለዚህ የስህተት አይነቶችን ለይቶ የማስተካከያ እርማት መስጠት የመማር ማስተማሩን ሂደት ውጤታማ እንዲሆንና ተማሪዎች ስህተቶቻቸውን ለይተው አውቀው በቀጣይ ስራቸው ዳግመኛ እንዳይፈጽሙት ይረዳቸዋል (Raimes 1983) ።

ከላይ የተገለፁት የምሁራኑ ሀሳብ የሚያስረዳው በጽህፈት ወቅት ስህተት አይቀሬ መሆኑንና የጽህፈት ክህል በመማር ማስተማር ወቅት ተማሪዎች የሚፈጽሙትን እያንዳንዱን ስህተቶች አውቀው ከስህተት የፀዳ ጽሁፍ እንዲጽፉ ተገቢውን እርማት መስጠት እንደሚገባ ነው።

2.1.5. የፅህፈት ስህተት እርማት ዘዴዎች

ተማሪዎች በመማሪያ ክፍል ውስጥም ሆነ ውጭ በሚጽፉት ጽሁፍ ስህተታቸውን ማረም ጥሩ ጽህፈት የመፃፍ ክህላቸውን እንደሚያሳድግ ምሁራን ይስማሙበታል። የስህተት እርማት ዘዴዎችንም እንደሚከተለው ያትቷቸዋል።

2.1.5.1. ምልክቶችን በመጠቀም ስህተቶችን ማመልከት

Byrne (1988) ምልክቶችን በመጠቀም ስህተቶችን በማመልከት ስህተቶችን ስናርም የሚከተሉት መምረጥና መጠቀም እንዳለብን ያስረዳሉ።

1. ስህተት የሆነውን አሃድ ለማስተማር በጽሁፍ ጠርዝ ላይ ምልክቱን ማስቀመጥ፤
2. ስህተት የሆነውን አሃድ ለይቶ በማስቀመጥ ተጨማሪ ማብራሪያ አለመስጠት፤
3. በጽሁፍ ሚና ላይ የተመረጠውን ምልክት አስቀምጦ በስህተት ላይ ምንም ዓይነት ጥቆማ አለማድረግ፤

4. እያንዳንዱን ስህተት የሚጠቁም የተለየ ምልክት ከጽሁፍ ጠርዝ ላይ ማስቀመጥ፤

5. በሁሉም ምልክት እያንዳንዱን ስህተት የሚጠቁም በጽሁፍ ጠርዝ ላይ ማስቀመጥና ስህተቶችን ግን አለመጠቀም የሚሉት ናቸው።

ከላይ የቀረበው ሀሳብ የሚያስረዳው ምልክቶችን በመጠቀም ስህተቶችን ማመልከት የስህተት እርማት ዘዴ ወደፊት (በገጽ 13 ላይ) በ2.1.6. ቀጥተኛና ኢ-ቀጥተኛ የስህተት እርማት አሰጣጥ ዘዴዎች በሚለው ስር በሰፊው እንደተገለጸው ጽሁፍ ውስጥ የሚታዩትን ስህተቶች በመክብብ፣ በማስመር፣ ምልክቶችን በመገልገል ወዘተ. ተማሪዎች ስህተታቸውን እንዲረዱና ራሳቸውን እንዲያርሙ ማድረግ ስልት ነው።

በተጨማሪም ምልክቶችን በመጠቀም ስህተትን ማመልከት የመምህሩን የስራ ድርሻ እንደሚቀንስ የሚታመንበት ሲሆን መምህሩ ስህተትን ለማሳየት የሚጠቀምባቸው የስህተት እርማት ዘዴዎች የተለያዩ ናቸው። መምህሩን ይህንን ዘዴ ሲጠቀሙ ተማሪዎቻቸው መምህሩ ለሚጠቀማቸው ምልክቶች እንግዳ እንዳይሆኑና አገልግሎታቸው ምን እንደሆነ በቅድሚያ ግንዛቤ እንዲኖራቸው ማድረግ ይጠበቅባቸዋል (Hedge 1988, 152)።

ከዚህ ሀሳብ በተጨማሪ ምልክቶችን በመጠቀም ስህተቶችን ማመልከት የጽሁፍ ስህተት እርማት ዘዴ በብዙሀኑ ምሁራን ተቀባይነት ይኑረው እንጂ የተማሪዎችን ጽሁፍ በማረም በኩል ችግሮችን ይቀርፋሉ ለማለት ግን አይቻልም። ምክንያቱም በጽሁፉ ውስጥ ያሉት ስህተቶችና የሚወክሏቸው ምልክቶች ለተማሪዎች የተብራሩ ባለመሆናቸው እንደሆነ Hedge (1988) ይገልጻሉ።

2.1.5.2. ስህተትን በሙሉ ማረም

ተማሪዎች በጽሁፋቸው ለሚታዩ ስህተቶች ከሚሰጠው የስህተት እርማት የበለጠ እንዲማሩ፣ ስህተታቸውን እንዲቀንሱና እንዲቀርፉ ከተፈለገ ስህተታቸውን ቀስ በቀስ ማረም እንጂ በአንድ ጊዜ ለሚፈፀሙት ለእያንዳንዱ ስህተት የሚሰጥ እርማት በመምህሩን ላይ ከፍተኛ ጫና ከመፍጠር አልፎ በተማሪዎች ላይ ግራ መጋባትንና

ተነሳሽነታቸውን የሚቀንስ ነው። ይህ ደግሞ የስህተት እርማቱን ውጤታማነት ጥርጣሬ ውስጥ ሊያስገባው ይችላል (Gipps 2004)።

የታዩ ስህተቶችን በሙሉ የማረም ዘዴ አጠቃላይ እርማት ወይም ጥንታዊ የእርማት ዘዴ በመባል ይታወቃል። የስህተት እርማት ዘዴው ተማሪዎች የሚጽፉት ጽሁፍ ውስጥ የሚታየውን ማንኛውንም ስህተቶች አንድ በአንድ እየነቀሰ በማሳየት እርማት የሚሰጥበት ነው (Lalande 1982)።

Byrne (1988) በጽሁፍ ውስጥ ለሚታዩ ማንኛውም ስህተት እርማት የሚሰጥ ከሆነ ተማሪዎች ብዙ ስህተቶችን በመስራታቸው እንዲያፍሩ፣ ከጓደኞቻቸው ያነሱ እንደሆኑ አድርገው ራሳቸውን እንዲመለከቱ እና በመምህሮቻቸው ላይ አሉታዊ አመለካከት እንዲኖራቸው ያደርጋቸዋል። ስለዚህ በጽሁፍ ውስጥ ለተፈጠረው ማንኛውም ስህተት እርማት መስጠት ከጥቅሙ ይልቅ ጉዳቱ ስለሚያመዘን ለሁሉም አይነት የጽሁፍ ስህተት እርማት መስጠት አስፈላጊ አይደለም። ምክንያቱም የተጋነነ እርማት የሚሰጣቸው ከሆነ ብዙ ተማሪዎች ከመጻፍ ሊታቀቡ ይችላሉና።

ከላይ ከተገለጹ ሀሳቦች መረዳት እንደሚቻለው አንድ ጽሁፍ ውስጥ ያለውን እያንዳንዱ ስህተት በአንዴ ማረም ተማሪዎችን ከማደናገሩም በላይ በመምህራን ላይ ጫና ይፈጥራል። ተማሪዎችም በፈጸሟቸው ስህተቶች እንዲያፍሩ፣ የበታችነት እንዲሰማቸውና በመምህሮቻቸው ላይ የተሳሳተ አመለካከት እንዲኖራቸው ያደርጋል። ለዚህ መምህራን በአንድ ጽሁፍ ውስጥ ያለውን አንድን ጉዳይ ብቻ መዘው ማረም እንዳለባቸው ነው።

2.1.5.3. ከስህተቶች መርጦ ማረም

ይህ የስህተት እርማት ዘዴ የሚተገበረው ችግሮችን ብቻ መርጦ በማረም ሲሆን ሊስተካከሉ የታሰበባቸው ስህተቶች ብቻ ተተክሮባቸው ይመረጣሉ። ሊታረሙ የሚመረጡ ስህተቶች አብዛኛዎቹ ተማሪዎች በተደጋጋሚ የሚፈጽሟቸውና የቋንቋ መማር ላይ እንቅፋት የሚሆኑ ዋና ዋና ችግሮች ናቸው። በተጨማሪም ተግባራትን የሚገቱ ለአብዛኛው ተማሪ የጋራ የሆኑ ዋና ዋና ስህተቶችን ማረም የጽሁፍን ስራ አመርቂ ያደርገዋል። ከስህተቶች የተወሰነውን መርጦ የማረም ዘዴ የሚከወነው

ስህተቶችን ሁሉ ከማረም ዘዴ በቋንቋ መምህራን ላይ የሚያመጣው ረጅም ጊዜ መሻማትና በተማሪዎች ላይ የሚያስከትለውን የተስፋ መቁረጥ ስሜት ለመቀነስ ታስቦ ነው (Lalande 1998)።

ስህተቶችን መርጦ ማረም ከስህተት የጸዳ የእርማት መስጫ ዘዴ ሊሆን አይችልም። ምክንያቱም እርማት የሚደረግባቸው ስህተቶች የተወሰኑት ብቻ ስለሆኑ ይህም እርማት ሳይሰጣቸው የሚታለፉ ስህተቶች በተማሪዎች ዘንድ ትክክል መስሏቸው ችግር በማስከተሉ ነው። ስለዚህ መምህራን በስህተት እርማት ወቅት የሚያተኩሩባቸውን ነጥቦች ለተማሪዎች በመግለጽና ያልታረሙ ስህተቶችን እንዳሉ ማሳወቅ ሌላ የቋንቋ አጠቃቀም ችግር ተማሪዎች ሊኖራቸው እንደሚችል እንዲረዱ ያደርጋቸዋል (Lalande 1998)።

እነዚህ የስህተት እርማት ዘዴዎች በተማሪዎች የጽሁፍ ወረቀት ላይ በሁለት አይነት መንገድ ሰፍረው ሊገኙ ይችላሉ። የመጀመሪያው የተማሪዎች ጽሁፍ ግራና ቀኝ ባሉት ክፍት ቦታዎች የሚሰጠው ህዳጋዊ ምጋቤ ምላሽ እና ከተማሪዎች ጽሁፍ መጨረሻ ላይ የሚሆኑ ማጣቀሻ ናቸው።

የመጀመሪያው በተማሪዎች ጽሁፍ ግራና ቀኝ ባሉት ክፍት ቦታዎች የሚሰጠው ህዳጋዊ ምጋቤ ምላሽ በጽሁፍ ውስጥ ባሉት በእያንዳንዱ መስመር ላይ የሚሰጥ ከመሆኑም ባሻገር ግልጽና አዋጭ ነው። ምክንያቱም ተማሪዎች ስህተታቸውን በፍጥነትና በቀላሉ ለመረዳት የሚያስችላቸው ቢሆንም የጽሁፉን ጥቃቅን ስህተቶችን እንጂ አጠቃላይ የሆነ እርማት አያሳይም።

ሁለተኛው ማጠቃለያ ምጋቤ ምላሽ አሰጣጥ ዘዴ ደግሞ በጽሁፉ መጨረሻ የሚሰጥ ሲሆን ተማሪዎች የሚፈጽሙትን አጠቃላይ ስህተት በመጠቆም ጽሁፉን ለማንበብ የሚያግዙ አስተያየቶችን በጽሁፉ መጨረሻ ላይ የሚያመለክት ነው። ሆኖም ይህ የስህተት እርማት መንገድ ተማሪዎችን የሚያደናግር ነው። ምክንያቱም በሚፈጽሙት በእያንዳንዱ ስህተት ዙሪያ ጥቆማ አያደርግም (Keh 1990) ።

ከላይ ያለው የምሁራን ሀሳብ የሚያትተው ሁለቱ የስህተት እርማት አሰጣጥ አይነቶች የመጀመሪያው በተማሪ ጽሁፍ ግራና ቀኝ ባሉት በእያንዳንዱ ክፍት ቦታዎች የሚሰጥ ሲሆን ህዳጋዊ መጋቤ ምላሽ በመባል ይታወቃል። ሁለተኛው ደግሞ ተማሪዎች

በሚጽፉት ጽህፈት መጨረሻ ላይ የሚሰጥ ሆኖ አጠቃላይ የተማሪን ስህተት ለመጠቀም የሚያግዝ ሲሆን አጠቃላይ ምጋቤ ምላሽ ይሰጥል:: ከሁለቱ አንዱን ብቻ መርጦ ከመጠቀም ይልቅ ሁለቱን አፈራርቆ መጠቀም የተሻለ መሆኑን ምሁራኑ ይስማሙበታል::

2.1.6. ቀጥተኛና ኢ-ቀጥተኛ የስህተት እርማት አሰጣጥ ዘዴዎች

ከላይ ከተዘረዘሩት የስህተት እርማት ዘዴዎች ሌላ መምህራን የተማሪዎችን የጽህፈት አፀፋ ሲሰጡ ሁለት አይነት የስህተት እርማት አሰጣጥ ዘዴዎችን መከተል እንዳለባቸው የዘርፉ ምሁራ ይገልጻሉ:: እነዚህም ቀጥተኛ እና ኢ-ቀጥተኛ የስህተት እርማት ዘዴዎች ናቸው (Elis 2009):: ቀጥተኛና ኢ-ቀጥተኛ የስህተት እርማት በተመለከተ (Tootkabani and Khatib (2014) ሲገልጹ ቀጥተኛ የስህተት እርማት (direct correction) ላይ መምህሩ ተማሪዎች የተሳሳቱትን መዋቅር ትክክለኛውን ሲያሳዩባቸው ወይም ሲጽፍላቸው፤ በኢ-ቀጥተኛ የስህተት እርማት አሰጣጥ ዘዴ ደግሞ የመምህሩ ድርሻ ተማሪዎች የተሳሳቱትን ስህተት ወይም የስህተቱን አይነት ማሳየት ነው ብለዋል:: Ellis, Basturkman and Locwen (2001) ደግሞ ከሁለቱ የስህተት እርማት አሰጣጥ ዘዴዎች ኢ-ቀጥተኛ ዘዴ ተመራጭ መሆኑን አክለው ገልጸዋል::

ከላይ የተገለጸው ከምሁራን ሀሳብ መረዳት የሚቻለው መምህራን ለተማሪዎች ስህተት ሲያርሙ ሁለት አይነት ዘዴ መከተል መቻላቸውንና ዜዴዎቹም ቀጥተኛና ኢ-ቀጥተኛ ከመሆናቸውም በላይ ቀጥተኛ የስህተት እርማት አሰጣጥ ላይ የመምህሩ ዓቢይ ተግባር ተማሪዎች የፈፀሙትን ስህተት ማረምና ትክክለኛቸውን መዋቅር ማሳየት ሲሆን በኢ-ቀጥተኛ የስህተት እርማት አሰጣጥ ጊዜ ደግሞ መምህሩ ተማሪዎች የፈጸሙትን የስህተት ቦታ ወይም የስህተቱን አይነት ብቻ የሚያመለክትበት ዘዴ መሆኑን ያትታል:: ይህ የመምህሩ የስህተቱን ቦታ ማሳየት ወይም የስህተት አይነቱን መጠቀም ተማሪዎች ስህተትን በራሳቸው እንዲያስተካክሉ ያግዛቸዋል:: ይህም ተማሪዎች በራሳቸው የመተማመን ስሜት እንዲያድርባቸው ያደርጋቸዋል:: በተጨማሪም ከሁለት የስህተት እርማት አሰጣጥ ዘዴዎች ኢ-ቀጥተኛ ዘዴ ተመራጭ መሆኑንም ምሁራን እንደሚስመሙበት ጭምር ይገልጻሉ::

የጽህፈት እርምጃ አይነትና ስፋት በተማሪዎች ትክክለኛነት (accuracy) ላይ ለውጥ ያመጣል። መምህራን ስህተት ሲያርሙ ቀጥተኛ እና ኢ-ቀጥተኛ ሁለት መንገዶችን ይጠቀማሉ። ቀጥተኛ የስህተት እርምጃ ዘዴ ተማሪዎች በተሰጣቸው ስራ ትክክለኛውን መልስ መስጠት ላይ የሚያተኩር ነው። ይህንን መንገድ ተጠቅሞ ስህተት ማረም የሚያገለግለው መምህሩ ለተማሪዎች እንዲጽፉ የተሰጣቸው ጥያቄ ከዕውቀት ደረጃቸው በላይ ነው? ትክክለኛውን መጻፍ ወይም መመለስ ሊከብዳቸው ይችላል ብሎ እንዲያስብና እንዲገምት ያደርገዋል (Frodesen 1991)።

የFrodesen (1991) ገለጻ የሚያመለክተው የጽህፈት እርምጃ ለተማሪዎች የጽህፈት ትክክለኛነት ዋና መሰረት ከመሆኑም በላይ መምህራንም ስህተት ሲያርሙ ሁለት መንገዶችን መጠቀም እንዳለባቸው ነው። የመጀመሪያው ቀጥተኛ ዘዴ ሲሆን፤ ዘዴው ተማሪዎች የተሳሳቱትን ስህተት በቀጥታ ማስተካከል ላይ ያነጣጠረ ነው። መምህራን ይህንን ዘዴ መጠቀም ያለባቸው ተማሪዎች እንዲሰሩ የተሰጣቸው ስራ ከእውቀታቸው በላይ መስሎ ሲታያቸው እንደሆነ ነው። ሁለተኛው የስህተት እርምጃ ዘዴ ደግሞ ኢ-ቀጥተኛ ዘዴ ሲሆን፤ ዘዴው ተማሪዎች ሲጽፉ የሚፈጽሙትን ስህተት በመክበብ፣ ከስሩ በማስመር በአጠቃላይ የተለያዩ ምልክቶችን በማመልከት ተማሪዎች ራሳቸው ስህተታቸውን እንዲያርሙ የሚያደርግ ነው። ዘዴው ተማሪዎችን የስህተት ማረም ክህሎት ከማሳደግ ሌላ ችግር ፈቺ እንዲሆኑ ሰፊ እድል እንደሚሰጣቸው Lalande (1982) ይጠቁማል።

ከዚህ በተጨማሪ ቀጥተኛ የስህተት እርምጃ አሰጣጥን በተመለከተ Ferris (2002) ቀጥተኛ የስህተት እርምጃ መምህሩ ስነ ልሳናዊ መዋቅሮችን ለተማሪዎች የሚያቀርብበት ነው። እነዚህም ስነ ልሳናዊ መዋቅሮች፣ ቃላትን፣ ምዕላድን፣ ሐረጎችን እና አረፍተ ነገሮችን ያጠቃልላል ሲል ስለ ኢ-ቀጥተኛ የስህተት እርምጃ አሰጣጥ ደግሞ መምህሩ ስህተት የተፈጠረበትን ቦታ ጠቁሞ ተማሪው ስህተቱን በራሱ እንዲያርም የሚያደርግበት ዘዴ እንደሆነ እና ኢ-ቀጥተኛ የስህተት እርምጃ መምህሩ ተማሪዎች የፈጸሙት ስህተት ስር በማስመር ወይም ምልክት በማድረግ ስህተታቸውን እንዲረዱ ማድረግ እንዳለበት Ferris (2002)፣ Lee (2004)፣ Hendrickson (1978) እና Frantzen (1995) ይስማማሉ።

2.1.7. የስህተት እርማት ባህርያት

የተማሪዎችን የመማር ችሎታ ለማዳበር የሚሰጠው ምጋቤ ምላሽ ወደፊት ጠንክረው እንዲሰሩ ተስፋ የሚሰጥና ትችት እንዲታይበት የሚያደርጉ የስህተት እርማት ሁኔታዎች አዎንታዊና አሉታዊ በመባል ይታወቃሉ። እነዚህም የተማሪዎች የመማር ስሜት የማነሳሳት ወይም የማዳከም አስተዋጽኦ አላቸው።

2.1.7.1. አሉታዊ ባህርይ

አሉታዊ የስህተት እርማት ባህርይ ተማሪዎችን የሚያሸማቅቅ መሆን የለበትም። ምክንያቱም የስህተት እርማት ተማሪዎች ከስህተታቸው እንዲማሩ የሚያደርግ እንጂ ትምህርቱን እንዲጠሉ የሚያደርጋቸው መሆን የለበትም (Coll and chan 1994)።

Leki (1991) እንደሚገልጹት አሉታዊ የስህተት እርማት ባህርይ በመማር ማስተማሩ ሂደት ተማሪዎች ለሚሰሯቸው የተለያዩ ስህተቶች ትኩረት እንዲሰጡ ለማድረግና ዳግመኛ ስህተቱን እንዳይደግሙት በፊት ለፊት ማስጠንቀቂያ የሚሰጥ ነው።

አሉታዊ የስህተት እርማት የጽሁፍ ስራው ትክክል አለመሆኑን በሚጠቁም መልኩ ቀለል ባለ ሁኔታ መገለጽ አለበት። አለበለዚያ ተማሪዎች ላጠፉት ነገር የሚሰጣቸው አሉታዊ እርማት አድርገው ስለሚወስዱት ጠቃሚ መረጃዎችን ላያገኙ ይችላሉ። ይህም የስህተት እርማት ባህርይ በተማሪዎች ላይ ሊደርስ የሚችለውን አሉታዊ ለውጥ ለመቀነስ የሚያደርገው ጥረት የመምህራንን ብቃት የሚጠይቅ በመሆኑ መምህራን ስህተት ሲያርሙ የተማሪዎችን ስሜት በማይጎዳ መልኩ ማረም አለባቸው (Coll and chan 1994)።

ከላይ ከቀረቡት ሀተታዎች የምንረዳው አሉታዊ የስህተት እርማት ስህተትን በማረም ላይ የሚያተኩር ሲሆን መምህራን ስህተት ሲያርሙ የሚሰጡት ምጋቤ ምላሽ የተማሪዎችን ስሜት እንዳይጎዳ ሊጠነቀቁ እንደሚገባቸው ነው። ምክንያቱም በተገቢው ሁኔታ ስህተቱ ከተገለፀ ዳግመኛ እንዳይሳሳቱ ያደርጋል።

2.1.7.2. አዎንታዊ ባህርይ

ይህ የስህተት እርማት ተማሪዎች ትክክለኛ መልስ ለማቅረብ መሞከራቸውን መምህሩ ትክክል፣ በጣም ጥሩ መልስ ነው ወዘተ በማለት ጥቆማ የሚያደርግበት ሲሆን ተማሪዎች በሰሩት ስራ ላይ ጠንካራ ጎናቸውን ከግንዛቤ በማስገባት መረጃ የሚሰጥ ነው (Colle and Chan 1994)። እንደ Raimes (1983) ገለፃ ከሆነ ደግሞ ተማሪዎች በሚጸፉት ድርሰት ውስጥ መልካም ነገር ከተገኘ መጥቀስና ማድነቅ ለመምህሩ ስህተቶቹን ለማረም መንገድ ያቃልላሉታል። መምህሩ አድናቆት ለመስጠት በመጀመሪያ የተማሪውን ጽሁፍ በሚገባ ማንበብ ይጠበቅበታል። ከሐሳብ አደረጃጀት ጀምሮ እስከ ስርዓተ ነጥብ አመራረጥ አጠቃቀም ድረስ በመውረድ እየተከተለው ከተገለጸለት በቀጣይ ስራ ጠንካራ ጎኑን እንዲከተል ያበረታታል።

በአጠቃላይ አዎንታዊ መጋቢ ምላሽ ለተማሪዎች ትክክለኛ ጽሁፍ የመጻፍ አበረታች ለውጥ ከማምጣቱም በላይ የተማሪዎችን የመማር ተነሳሽነታቸውን ጠንካራ የሚያደርግ በመሆኑ መምህሩን ይህንን ዓይነት የስህተት እርማት ባህርይ ቢከተሉ በተማሪዎቻቸው ላይ የሚታየውን የመጻፍ ክህሎት ችግር በተወሰነ ደረጃም ቢሆን ሊቀርፍላቸው ይችላል።

2.1.8. የፅሁፈት ስህተት እርማት ዓይነቶች

መምህሩን የተማሪዎችን ስህተት ለማረም የተለያዩ እርማት አይነቶችን ይጠቀማሉ። የእርማት አይነቶቹን ለመወሰን ደግሞ ተማሪዎች የሚፈጽሙት ስህተት ላይ ማተኮር ይገባል። ጥናቶች እንደሚያመለክቱ በክፍል ውስጥ በተደረገው ምልክታ የሚከተሉት የስህተት እርማት አይነቶች እንዳሉ (Lyster and Ranta 1997) ይገልጻሉ። እነዚህም የሚከተሉት ናቸው።

2.1.8.1. ግልጽ የሆነ የስህተት እርማት

(Explicit Error Correction)

ይህ የስህተት እርማት ዓይነት የተማሪውን ስህተት በግልጽ በማመልከት መምህሩ ትክክለኛውን መልስ የሚያቀርብበት ነው (Ferris 2002) ፣ (Lyster and Ranta 1997)። ከላይ የተገለጸው የምሁራን ሀሳብ የሚጠቁመው ግልጽ የሆነ የስህተት

እርማት መምህራን በጽህፈት ወቅት ተማሪዎች ለሚፈጽሙት ስህተት በግልጽ እንዲህ ዓይነት ስህተት ፈጽማችኋልና እንዲህ አድርጋችሁ አስተካክሉ ብለው በግልጽ በማመልከት ተማሪዎቻቸውን የሚያርሙበት የስህተት እርማት ዘዴ መሆኑን ነው።

2.1.8.2. ደግሞ ማሳያ የስህተት እርማት

(Recast ErrorCorrection)

ይህ ዘዴ የተማሪዎች ስህተት በግልጽ ሳያሳይ መምህሩ ትክክለኛውን መዋቅር በእርማት መልክ የሚያቀርብበት የስህተት እርማት ዘዴ ነው (Lyster and Ranta 1997)።

ከላይ ያለው ገለፃ የሚያትተው ደግሞ ማሳያ የስህተት እርማት ዘዴ መምህሩ ለተማሪዎች በግልጽ እንዲህ አይነት ስህተት ፈጽማችኋል ብሎ ሳይጠቁም እነርሱ የተሳሳቱትን እንዲያስተካክሉ ትክክለኛውን እርማት ብቻ የሚሰጥበት መንገድ መሆኑን ነው።

ደግሞ ማሳያ የስህተት እርማት ዘዴ የቃላትና የሰዋስው ስህተትን ወዲያው ለማረም ከማስቻሉ በተጨማሪ የንግግር ድምጾችን ስህተት ለማረምም ጭምር ያገለግላል (Lyster 1998)።

2.1.8.3. ማብራሪያ መጠየቂያ የስህተት እርማት

(Clarification Request Error Correction)

ይህ የስህተት እርማት ዘዴ ደግሞ የተለያዩ ዘዴዎችን ለምሳሌ ይቅርታ፣ አልገባኝም ወዘተ የሚሉት ቃላትን በመጠቀም መምህሩ መልዕክቱ በትክክል እንዳልተላለፈ ወይም ስህተት እንዳለበት እና ማስተካከያ እንደሚያስፈልገው የሚገልጽበት መንገድ ነው (Lyster and Ranta 1997)። ከላይ ያለው የምሁራን ሀሳብ የሚያስረዳው ማብራሪያ መጠየቂያ የስህተት እርማት መምህሩ ተማሪዎች ለፈጸሙት ስህተት ማብራሪያ እንዲሰጡ የሚያደርጋቸውን ጥያቄዎች በመጠየቅ ተማሪዎች ስህተታቸውን በራሳቸው እንዲያርሙ የሚያደርግ ዘዴ መሆኑን ነው።

2.1.8.4. ስነ- ልሳናዊ ፍንጮች የስህተት እርማት

(Metaalinguistic Clues Error Correction)

ይህ የስህተት እርማት ትክክለኛውን መልስ ሳያቀርብ መምህሩ ጥያቄ ወይም አስተያየት በመስጠት ወይም ተመሳሳይ የሆነ መረጃ (ፍንጭ በመስጠት) ስህተት እንዲታረም የሚያደርግበት መንገድ ነው (Lyster and Ranta 1997)::

እንደ ምሁራኑ ገለጻ ከሆነ ይህ ስህተት እርማት ዘዴ መምህሩ ለተማሪዎች የተለያዩ ፍንጮችን በመስጠት ስህተታቸውን ወደኋላ ተመልሰው እንዲመረምሩና እንዲያስተካክሉ የሚያደርግበት መንገድ ነው::

2.1.8.5. አነሳሽ (አነቃቂ) የስህተት እርማት ዘዴ

(Elicitation Error Correction)

መምህሩ የተማሪዎችን ስህተት ደጋግሞ በመጻፍ ትኩረታቸውን ወደ ስህተቱ የሚስብበት ዘዴ ነው (Lyster and Ranta 1997):: እንደ ምሁራኑ ገለጻ ይህ ዘዴ መምህሩ ተማሪዎች የፈጸሙትን ስህተት ደጋግሞ በመጻፍ ተማሪዎቹ ለስህተታቸው አጽንኦት ሰጥተው እራሳቸውን በራሳቸው እንዲያስተካክሉ የሚያደርግ የስህተት እርማት ዘዴ መሆኑን ነው::

ከላይ ከተዘረዘሩት የስህተት እርማት አይነቶች በመነሳት መምህራን ስህተት ሲያርሙ መከተል ያለባቸውን ዘዴዎች በተመለከተ Lyster, and Ranta, (1997) የሚከተለውን ሀሳብ ዘርዘረዋል:: እነሱም:-

1. አውድን መመልከት:- መምህራን የስህተት ማረሚያ መንገዶችን ከመተግበር በፊት ስህተቶች የሚፈጠሩበትን አውድ መረዳት መሞከር ይገባል፤
2. ወቅታዊ የሆኑ ተሞክሮዎችን መገንዘብ:- መምህራን የተማሪዎችን ስህተት እንዴት ባለ መልኩ ማረም እንዳለባቸው ሌሎች አቻ መምህራንን በመጠየቅ ወይም ልምድ ቢወስዱ የበለጠ ውጤታማ መሆን እንደሚችሉ ማወቅ አለባቸው፤

3. የተለያዩ የእርማት ዘዴዎችን መጠቀም፡- የተለያዩ የእርማት ዘዴዎችን በመጠቀም በቀላሉ የተማሪዎችን ስህተቶች ለማረም መሞከር ይኖርባቸዋል፤
4. በተማሪዎች ላይ ማተኮር፡- ተማሪዎች እራሳቸውን በራሳቸው እንዲያርሙ ማበረታታት አስፈላጊ ነው።

2.1.9. የስህተት ስህተት እርማት የሚሰጥባቸው ሂደቶች

የስህተት እርማት የሚሰጥባቸው የተለያዩ ሂደቶች እንዳሉ የዘርፉ ምሁራን ያትታሉ። ዋና ዋናዎቹም፡- የመምህር እርማት (teacher correction)፣ የራስ እርማት (self correction) እና የተማሪ ለተማሪ የሚሰጠው እርማት (student to students correction) ናቸው።

2.1.9.1. የመምህር እርማት /Teacher Correction/

የመምህር እርማት መምህር ተማሪ በሚፈጽመው ስህተት ላይ የሚሰጠው እርማት ነው። ይህም እርማት ለተማሪዎች ጽሁፍ ችሎታ ማደግ መምህራንም ሆኑ ተማሪዎች ያምናሉ። (Ferris 2002), (Cohen and Cavalcanti 1990) የመምህር እርማት ጠንካራና ደካማ ጎኖች አሉት።

ሀ. የመምህር እርማት ጠንካራ ጎን

ተማሪዎች በጽሁፈት ችሎታ ላይ ፈጣን እንዲሆኑ፣ ብቃት ያላቸውና ትክክለኛነትን እንዲካኑ ያደርጋል፤ የተማሪዎችን በራስ መተማመን ይጨምራል፤ መምህሩ ተማሪዎች ለሚፈጽሙት ስህተት ለማረም ተገቢና የተለያዩ ዘዴ ሲጠቀም ተማሪዎቹ ልምዱን ወደ ራሳቸው እንዲወስዱ ያግዛቸዋል።

ለ. የመምህር እርማት ደካማ ጎን

ተማሪዎች ሁል ጊዜ አጋዥ ፈላጊ እንዲሆኑ ያደርጋቸዋል፤ ተማሪዎች ሁል ጊዜ ለስህተታቸው መምህራቸው እንዲያርምላቸው እንዲጠብቁ ያደርጋቸዋል፤ ተማሪዎች ስህተት ሲፈጽሙ መምህሩ የሚቆጣ ከሆነ ተማሪዎቹ ቅር ሊላቸው ይችላል፤ የመምህሩ የስህተት እርማት የተማሪዎቹን ስሜት ሊነካ ይችላል፤ አንዳንድ ተማሪዎች ስህተታቸው ሲታረምላቸው ለካንስ አላወኩም ብለው ትምህርቱን ሊጠሉ

ይችላሉ። ከላይ የተቀመጠው ሀሳብ የመምህር የስህተት እርማት አስፈላጊ ቢሆንም የራሱ የሆነ ጠንካራና ደካማ ጎን እንዳለው ነው። ከጠንካራ ጎን የመጀመሪያው ተማሪዎችን ፈጣን እንዲሆኑ፣ በብቃት የተሞላ ትክክለኛነትን ያሳድግላቸዋል፤ ሌላው ጠንካራ ጎን ተማሪዎች በራሳቸው እንዲተማመኑ ያበረታታቸዋል። ይህም ደግሞ መምህር ሁል ጊዜ ትክክለኛ ነው ተብሎ ስለሚታሰብ ስህተታቸው ከታረመ በኋላ ጥርጣሬ እንዳይኖራቸው ያደርጋቸዋል ማለት ነው። የመጨረሻው ጠንካራ ጎን መምህሩ ስህተትን ለማረም የሚጠቀምባቸውን የተለያዩ ዘዴዎች አውቀው ራሳቸውን በራሳቸው የማረም ልምድ እንዲያዳብሩ እንደሚያደርጋቸው ሲጠቁም ከመምህሩ እርማት ደካማ ጎንም የመጀመሪያው ተማሪዎች አንድ ተግባር ለመተግበር እርዳታ ጠባቂ እንዲሆኑ ደርጋቸዋል። ሌላኛው የመምህር እርማት ደካማ ጎን መምህሩ ስህተት ሲያገኝ የሚቆጣ ከሆነ ተማሪዎችን ሊያሳዝን እና ስህተታቸውን መምህሩ እንዲያርምላቸው ያላቸው ፍላጎት ይቀንሳል። ሶስተኛው የመምህሩ እርማት ደግሞ ተማሪዎቹ ራሳቸው ደካማ አድርገው ስለሚወስዱ ለትምህርቱ አሉታዊ አመለካከት እንዲኖራቸው ያደርጋቸዋል። የመጨረሻው የመምህር እርማት ደካማ ጎን ጥቂት ተማሪዎች ስህተታቸው ሲታረምላቸው ራሳቸውን ምንም የማይችል አድርገው በመውሰድ ትምህርቱን ሊጠሉ ይችላሉ የሚል ሀሳብ ያብራራል።

2.1.9.2.የራስ በራስ እርማት /Self -Correction /

ይህ የእርማት አይነት አንድ ሰው የተሳሳተን ስህተት ወደ ኋላ ተመልሶ አይቶ ራሱን በራሱ የሚያርምበት የስህተት እርማት ሂደት ነው። ይህ የእርማት ሂደት የራሱ የሆኑ ጠንካራና ደካማ ጎኖች አሉት።

ሀ. የራስ እርማት ጠንካራ ጎን

ተማሪዎች ስህተትን የማረም ሂደት እንዲያዳብሩ ያግዛቸዋል፤ ራሳቸውን በራሳቸው ባስተካከሉም ቁጥር በራሳቸው እንዲተማመኑ ያደርጋቸዋል፤ ራስን በራስ ማረም ስህተት እንዳይፈጠር ያግዛል፤ ተማሪዎች ጥገኛ እና ሌላውን ሰው ጠባቂ እንዳይሆኑ ያበረታታል፤ መምህሩ የሚሰጠው መጋቤ ምላሽ በተመረጠው ችሎታ፣ ዕውቀትና ግንዛቤ ላይ እንዲመሰረት ያደርገዋል።

ለ. የራስ በራስ እርማት ደካማ ጎን

ተማሪዎች አንዴ ስህተታቸውን በራሳቸው ማረም ካልቻሉ ዳግመኛ ስህተታቸውን ለማረም እንዳይነሳሱ ያደርጋቸዋል፤ ተማሪዎች ያስተካከሉት ስህተት ትክክል ባይሆን እና በመምህሩ መጋቤ ምላሽ ቢሰጥ በተማሪዎቹ ላይ የአእምሮና የሞራል ጉዳት ያስከትላል፡፡

ከላይ የተገለጸው ሀሳብ የሚያትተው የራስ እርማት የራሱ የሆነ ደካማና ጠንካራ ጎኖች እንዳሉት ነው፡፡ ጠንካራ ጎኖቹ የተማሪዎችን የስህተት እርማት ችሎታ ማሳደግ፣ ተማሪዎች ስህተታቸውን በራሳቸው ማረማቸው በሚጽፉት ጽሁፍ ውስጥ ስህተት እንዲቀንስ ማገዝ፣ ተማሪዎች ለሚሰሩት ተግባር በራሳቸው እንዲተገብሩ እና የሌላ ሰው ድጋፍ ጠባቂ እንዳይሆኑ ከማድረጉም ሌላ በመምህሩ የሚሰጠው ምጋቤ ምላሽ የተማሪዎችን የእውቀት ደረጃ ያገናዘበ እንዲሆን ያደርጋል የሚሉ ሲሆኑ የራስ እርማት ደካማ ጎኖችም፡- ተማሪዎች ስህተታቸውን ማረም ከከበዳቸው በሌላኛው ቀን ስህተታቸው ለማረም ያላቸው ተነሳሽነትን መቀነስ እና ተማሪዎች ያስተካከሉት ስህተት ዳግመኛ ማስተካከል አእምሮአቸውና ሞራላቸው እንዲነካ ያደርጋል የሚለውን ነው፡፡

2.1.9.3. ተማሪ ለተማሪ የሚሰጠው እርማት /Peer-Correction/

ይህ የእርማት አይነት በአቻ ተማሪዎች መካከል የሚደረግ የእርማት ሂደት ነው፡፡ ተማሪ ለተማሪ የሚሰጠው እርማት ውጤታማነትን ሲገልጽ Rollinson (2005) መምህር ከሚሰጠው እርማት ይልቅ ተማሪዎችን የሚያስደስተው ተማሪ ለተማሪ (Student to students correction) የሚሰጠው እርማት ውጤታማ ነው ብሏል፡፡

ከላይ የተጠቀሰው ሀሳብ የሚያስረዳው መምህር ለተማሪው ከሚሰጠው እርማት ይልቅ ተማሪ ለተማሪ የሚጠው እርማት ተማሪዎችን የሚያስደስታቸው መሆኑ ነው፡፡

Lin and Chien (2009) እርማት ሁልጊዜ በመምህር ብቻ መታረም የለበትም፡፡ ለዚህም ተማሪ ተኮር ትምህርት (learner centered) አስፈላጊ ነው፡፡ ስለሆነም የአቻ እርማት (peer-correction) ደግሞ ለተማሪ ተኮር ትምህርት መሰረት ነው ይላሉ፡፡

ይህ ሀሳብ የሚያትተው በመማር ማስተማር ሂደት ተማሪዎች ውጤታማ እንደሆኑ የትምህርቱ ሂደት ተማሪ ተኮር መሆን አለበት። ይህንን ለመተግበር ደግሞ የፅህፈት ስህተት ለማረም ሁል ጊዜ መምህር ብቻ መመሪያ የለበትም፤ ተማሪ ለተማሪ ወይም የአቻ ተማሪ እርማትም አስፈላጊ መሆኑን ነው።

ተማሪ ለተማሪ የሚሰጠው እርማት እንደ መምህር እርማት እና እንደ ራስ እርማት ሁሉ የራሱ የሆኑ ደካማና ጠንካራ ጎኖች አሉት።

ሀ. ተማሪ ለተማሪ የሚሰጠው እርማት ጠንካራ ጎን

ተማሪ ለብቻ ከሚሰራ በጋራ በመረዳዳት ቢሰራ ደካማው ወደ ጠንካራ እንደመጣ ያግዘዋል፤ እርማት ለሚያርሙ ተማሪዎች በራስ መተማመንን ይጨምራል፤ ተማሪዎች የሚማሩትን ትምህርት ጠያቂ እና ለማወቅ እንዲጓጉ ያበረታታቸዋል፤ የተማሪዎችን ግንኙነት ያጠናክራል ፤ መምህሩ ጠንቃቃና የተሻለውን ተማሪ እንዲገመግም ይረዳዋል።

ለ. ተማሪ ለተማሪ የሚሰጠው እርማት ደካማ ጎን

አንድ ተማሪ ያረመው ስህተት ትክክል ላይሆን ይችላል፤ ሂደቱ ዘገምተኛ ከመሆኑም በላይ ውጤታማነቱ ዝቅተኛ ነው። አንዱ ተማሪ የሚያርሙን የስህተት እርማት ሌላኛው ተማሪ ላይረዳው ይችላል፤ ተማሪዎች የሚያርሙት ስህተት መምህሩ ምጋቤ ምላሽ ካልሰጠ በቀር ትክክል መሆን አለመሆኑ አይታወቅም፤ ጥቂት ተማሪዎች ስህተት ማረም የመምህር ብቻ ተግባር ነው፤ የመምህሩን ተግባር ተሻማን የሚል ስሜት ሊሰማቸው ይችላል።

ከላይ የተገለጸው የምሁራን ሀሳብ የሚገልጸው ተማሪ ለተማሪ የሚሰጠው የስህተት እርማት ጠንካራና ደካማ ጎን ያብራራ ሲሆን ከጠንካራ ጎኖቹ ውስጥ የመጀመሪያው፡- የተማሪዎች እርስ በርስ መደጋገፍ ደካማውን ተማሪ ሊያጠነክረው ይችላል የሚለው ሲሆን ቀጣዩ ጠንካራ ጎን ደግሞ እርማት የሚያርሙ ተማሪዎች በራሳቸው እንዲተማመኑ ያግዛቸዋል። ተማሪዎች የሚማሩት ትምህርት ተመራማሪ እና እውቀታቸውን ለማሳደግ ፍላጎታቸው እንዲጨምር ማድረግ ሌላኛው ጠንካራ ጎን ሲሆን ከዚህም በተጨማሪ የተማሪዎችን ግንኙነት ያጠናክራል። ይህም ተማሪዎች ማህበራዊ ህወታቸውን እንዲያሳድጉ አስተዋጽኦ የጎላ ሲሆን የመጨረሻው

የተማሪ-ለተማሪ እርማት ጠንካራ ጎን መምህሩ ደካማውን ተማሪ ብቻ ሳይሆን ጠንቃቃና የተሻለውንም ተማሪ ጭምር እንዲገመገም እንዲያደርገው ነው። የተማሪ ለተማሪ እርማት ደካማ ጎኖችም አንድ ተማሪ ያረመው ስህተት ትክክል ላይሆን አለመቻሉ፣ ሂደቱ ዘገምተኛና ውጤታማነቱ ዝቅተኛ መሆኑ፣ አንድ ተማሪ ያረመውን ስህተት ሌላኛው ተማሪ ያለመረዳት፣ ተማሪዎች የሚያርሙት ስህተት ትክክል መሆን አለመሆናቸው አለመታወቁ እና ጥቂት ተማሪዎች ስህተት በማረማቸው የመምህሩን ድርሻ እንደወሰዱ አድርገው መረዳት የሚሉትናቸው።

www.Hab.rolev/topescu/document/ coject practica.pdf

2.1.10. የፅህፈት ስህተት እርማት መስጫ ጊዜ

መምህር በፅህፈት እርማት ወቅት አጽንኦት ሰጥቶ መመልከት ካለባቸው ጉዳዮች አንደኛው የስህተት እርማት መስጫ ጊዜን ነው። የስህተት እርማት መስጫ ጊዜን በተመለከተ ሁለት አመለካከት አለ። እነርሱም ወዲያውኑ የሚሰጥ የስህተት እርማትና ዘግይቶ የሚሰጥ የስህተት እርማት ናቸው (Quinn, 2014)። እንደ Quinn (2014) ገለፃ ከሆነ ሁለቱም የስህተት እርማት አስጣጥ ጊዜያት ተማሪዎች ከስህተታቸው ተምረው ወደ ፊት ትክክለኛ የቋንቋ አጠቃቀምን እንዲካኑ ማስቻል ነው። ሁለቱም የስህተት እርማት መስጫ ጊዜያት የራሳቸው የሆነ አስተዋጽኦ አላቸው። ይህንን በተመለከተ Long (1977) ስህተት እንዳይከሰት ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ማረም የተማሪዎችን ስህተት መፈጸም ሲቀንስ ስህተትን አዘግይቶ መስጠት ደግሞ ተማሪን ጭንቀታም እንዳይሆን ያደርገዋል ሲል ገልጿል።

ከላይ የተቀመጠው የምሁራን ሀሳብ የሚያብራራው ስህተትን ወዲያውኑ ማረምም ሆነ አዘግይቶ ማረም ጥቅም እንዳለው ነው። ስህተት እንደተፈጸመ ወደያውኑ እርማት መስጠት የተማሪዎችን ትክክለኛነት ሲያጎለብት ወይም ስህተትን ሲቀንስ ስህተትን አዘግይቶ ማረም ደግሞ ተማሪዎች እንዳይጨናነቁ እንደሚያደርጋቸው ነው። ስለዚህ መምህራን የተማሪዎቻቸውን ስህተት ሲያርሙ ሁለቱንም የስህተት እርማት መስጫ ጊዜያት አፈራርቀው አንድ አስፈላጊነታቸው ሊጠቀሙበት ይገባቸዋል።

2.1.11. መታረም ያለባቸውና የሌለባቸው የፅህፈት ስህተት አይነቶች

Christion and Krahnke (1983) እንደገለጹት ሁሉም የተማሪ የጽህፈት ስህተቶች መታረም የለባቸውም ብለዋል። ይህ ከሆነ ደግሞ ምን አይነት የጽህፈት ስህተት አይነቶች መታረም እንዳለባቸው እና የትኞቹ የጽህፈት አይነቶች መታረም እንደ ሌለባቸው መለየትና መወሰን የመምህሩ ድርሻ ነው። ተማሪዎች የጽህፈት ስህተት እርማት ለጽህፈት ክሂል መሻሻል ምንጭ መሆኑን ማመን አለባቸው። ይሁን እንጂ መምህሩ የሚታረሙ የስህተት አይነቶችና የሚታረሙበትን ጊዜ እንዲሁም የተፈጠሩት ስህተቶች እርማት እንደሚያስፈልጋቸውና እንደማያስፈልጋቸው አይቶ መወሰን አለበት። እንደ Hendriekson (1978) ገለፃ ከሆነ ዓለም አቀፋዊ ስህተቶችን (Global errors) ማረም አላስፈላጊ ነው። ምክንያቱም በአጠቃላይ እውነት መሆናቸው ይታወቃል። ነገር ግን እንደ ዜና አይነት ገለጻዎች ውስጥ የሚከሰቱ ስህተቶች ግን በስርዓት የተቀረጹ መሆን ስላለባቸው እርማት ያሻቸዋል። ለዚህም ደግሞ ስሜቱ መረዳት የሚችል መምህር ያስፈልጋቸዋል ይላል።

በመሆኑም Hendriekson (1978)ን ሀሳብ ሲያጠናክር Brown (2007) የሚከተለውን ብሏል። አካባቢያዊ ስህተቶች (local errors) የግዴታ መታረም አለባቸው። ምክንያቱም የሚተላለፈው መልዕክት በአካባቢው ተቀባይነት እንዲኖረው በመሆኑ ውጤታማ ተግባራትን ተማሪዎች ሊያውቁት ስለሚገባ ነው። ይህ ማለት ከላይ Hendrienkson(1978) የዜና አይነት ገለጻዎች ውስጥ የሚከሰቱ ስህተቶች ብሎ የገለጸው አካባቢያዊ ስህተቶችን (local errors) ለመግለጽ እንደሆነ አጠያያቂ አይሆንም። ከዚህም በተጨማሪ Brown (2007) ስለ ዓለም አቀፍ ስህተቶች (global errors) ማረም ተገቢ እንዳልሆነ ሲገልጽ አለማቀፋዊ ስህተቶች መልዕክታቸው አለማቀፋዊ መልዕክት ስላላቸው እውነታቸው ታዋቂ በመሆኑ ማረም አያስፈልግም ይላል።

በአጠቃላይ በጽሁፍ እርማት ውስጥ መታረም ያለባቸው አካባቢያዊ ስህተቶች ሲሆኑ አለምአቀፋዊ ስህተቶችን ማረም ተገቢ እንዳልሆነ መምህራን ተረድተው ሊተገብሩት ይገባቸዋል።

2.1.12. የምጋቤ ምላሽ ምንነት

ጽሁፍን ወይም ንግግርን ያደመጡ ወይም ሰዎች መልዕክቱን ለማሰተላለፍ የፈለጉትና ሰዎች መልዕክቱን በትክክል ማሰተላለፍ አለማሰተላለፋቸውን ለጸሀፊው ወይም ለተናጋሪው የሚሰጥ መረጃ ምጋቤ ምላሽ ይባላል (Colle and Chan 1994)።

ምጋቤ ምላሽ የመማር ማስተማር ሂደት አንድ አካል ሲሆን ተማሪዎች ፅህፈት ሲፅፉ ለሚፈጽሙት የተለያዩ ስህተት የሚሰጥ አስተያየት ነው። ይህም ተማሪዎች በፅህፈት ወቅት የሚፈጥሩትን ስህተት እርማት የሚሰጥበትና ችግራቸውን ተረድተው ዳግመኛ ተመሳሳይ ስህተት እንዳይፈጽሙ የሚያደርግ ጽንሰ ሀሳብ ነው (Edge 1990)

Grami (2005) ምጋቤ ምላሽ ተማሪዎች የጻፉት ወይም የተናገሩት በመምህር ከተነበበ ወይም ከተደመጠ በኋላ መልሳቸው ትክክል መሆን አለመሆኑ የሚሰጥ እርማት ነው። ተማሪዎች ለሰሩት ስራ የሚያገኙት አስተያየት በሙሉ ምጋቤ ምላሽ ስር የሚመደቡ ናቸው ብለዋል።

ከላይ የተገለጹት የምሁራን ሃሳብ ምጋቤ ምላሽ መምህራን ተማሪዎች በንግግርም ሆነ በፅህፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተቶች የሚሰጥ አስተያየት መሆኑን ያስገነዝባል።

2.1.13. የምጋቤ ምላሽ ዓይነቶች

ብዙ ዓይነት የምጋቤ ምላሽ አሰጣጥ መንገዶች አሉ። ቢሆንም መምህራን አንዱን ለብቻ ወይም አንዱን ከአንዱ በማቀናጀት ይጠቀማሉ። እያንዳንዱ የምጋቤ ምላሽ ዓይነት የራሱ ጥቅም እንዳለው መምህራን ተረድተው ሲጠቀሟቸው ጥንቃቄ ማድረግ ይገባቸዋል (Anker 2000)። ብዙ የምጋቤ ምላሽ ዓይነቶች ቢኖሩም ዋና ዋናዎቹ የሚከተሉት ናቸው።

2.1.13.1 ገምጋሚ ምጋቤ ምላሽ

ይህ የምጋቤ ምላሽ ዓይነት በወጤት የሚገለጽ ነው። መምህራን ተማሪዎች ለሚጽፉት ፅሁፍ ተገቢ ይሆናል ያሉትን ውጤት የሚሰጡበት ሲሆን ተማሪዎችም በመምህራቸው የተሰጣቸውን ውጤት በማየት የጽሁፋቸውን ውጤት የመለከታሉ። ይህም ተማሪዎች የጽሁፋቸው ደረጃ ከፍተኛ ወይም ዝቅተኛ መሆኑን አውቀው ለቀጣይ ስራቸው ስህተታቸውን የማስተካከል ፍላጎት እንዲያደርግባቸው የሚያበረታታ ነው የምጋቤ ምላሽ (Daiker 1989)።

2.1.13.2. ትዕዛዛዊ ምጋቤ ምላሽ

ትዕዛዛዊ የምጋቤ ምላሽ በተማሪዎች የልምምድ ስራ ላይ ያሉትን ወይም ወደ ፊት ሊጋጥሙ የሚችሉ ስህተቶችን እንዲስተካክሏቸው በመምህራን ከሚሰጡት አስተያየቶች ይልቅ ተማሪዎች ራሳቸው ስህተታቸውን እንዲያርሙ የሚረዳ ዘዴ ነው። ዘዴው ተማሪዎች ምን ዓይነት ስህተት እንደ ፈጸሙና እንዴት መታረም እንዳለበት እንዲያውቁ የሚረዳቸው ቢሆንም ተማሪዎች ብዙ ድካም ስለማይፈልጉ ተቀባይነቱ አነስተኛ ነው (Daiker 1989)።

2.1.13.3. አጠናካሪ ምጋቤ ምላሽ

Moxley (1989) አጠናካሪ ምጋቤ ምላሽ በተማሪዎች ፅህፈት ላይ የሚሰጠው በጥያቄ መልክ ነው። ጥያቄው ሲቀርብ ጠቅለል ብሎ ሲሆን የሚያተኩረው በተወሰነ ነገር ላይ ብቻ ነው። አጠናካሪ ምጋቤ ምላሽ ሲቀርብ የጽሁፉ ዋና ሃሳብ የቱ ነው? ጽሁፉ በምን ላይ ያተኩራል? የተሰጠው ማጠቃለያ ተገቢ ነው? ወዘተ...በሚሉ ጥያቄዎች ላይ ያተኩራል። በተጨማሪም ይህ ዘዴ ከጽሁፍ ቅርፅ ይልቅ ለይዘት ከሚሰጠው ትኩረት ከፍተኛ ነው።

2.1.13.4. አስተካካይ ምጋቤ ምላሽ

አስተካካይ ምጋቤ ምላሽ ተማሪዎች የሚፈጽሟቸው የሰዋሰው ስህተቶች መምህሩ በመጠቆም ተቀባይነት ያለውና ትክክለኛውን አስተካክሎ በመጻፍ የሚሰጥ እርማት ነው (Anglo and Cross 1993)። ይህ ዘዴ ሲተገበር ስህተት የሆነውን

በማክበብ ወይም የተለየ ምልክት በማድረግ ሲሆን ስህተት የሆነውን ቃል ሐረግን ዓረፍተ ነገር በማጥፋት፣ የቃላትና ሐረጎች አገባብ በማስተካከል፣ የተዘበራረቀ የዓረፍተ ነገሮች ቅደም ተከተል አስተካክሎ በመጻፍ እና ያልተሟላ ቃል ወይም ሐረግ በጽሁፍ ውስጥ ከታየ አስፈላጊውን እየጨመሩ አስተካክሎ ምጋቤ ምላሽ መስጠትን ይጠይቃል (Daiker 1989)። አስተካካይና አጠናካሪ ምጋቤ ምላሾች ተቀናጅተው ቢሰጡ በተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ ላይ የተሻለ ለውጥ አለው።

ከላይ ከተገለጹት ንድፈ ሀሳቦች ይህ ጥናት በዋናነት መሰረት ያደረገው የእነ Byrne (1988)፣ Hedge (1988)፣ Lalande (1982) ፣ Keh (1990) ፣Lyster and Ranta (1997) ፣ (Anker (2000) ፣ Daiker (1989) ፣ Moxley (1989) እና Anglo and Cross (1993) ላይ ሲሆን ንድፈ ሀሳቦቹ የሚያተኩሩት በስህተት እርማት ዘዴዎች፣ የስህተት እርማት አይነቶችና በምጋቤ ምላሽ ዓይነቶች ላይ ነው።

2.2. የተዛማጅ ጽሁፎች ቅኝት

አጥኚው ከዚህ ጥናት ጋር በቀጥታ ግንኙነት ያላቸው ስራዎች ማግኘት ባይቻልም ከስራው ጋር ተቀራራቢ የሆኑ ከሀገርኛና ከሀገርውጪ የተሰሩትን ጥናቶችን ለመዳሰስ ሞክሯል።

2.2.1. በሀገር ውስጥ የተሰሩ ጥናቶች

እንዳለ ተስፋዬ (1992) “በተማሪዎች ድርሰት የመምህራንን ጽሁፋዊ መጋቤ ምላሽ ሚና” በሚል ጥናት አድርጓል። የጥናቱም ዓላማ በመምህራን የሚሰጥ ጽሁፋዊ መጋቤ ምላሽ በተማሪዎች የድርሰት መጻፍ ላይ ያለውን ሚና መመርመር ነው። ጥናቱ በአዲስ አበባ ከተማ በሚገኙ ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የአስራ አንደኛ ክፍል ተማሪዎችን በዕጣ ናሙና በመምረጥ ተካሂዷል። ተጠኝዎችም የጥበቅና የሙከራ ቡድን ተብለው በሁለት በመክፈል የመጻፍ ልምምድ ተደርጎባቸዋል። ለጥናቱ አጋዥ የሆኑ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎችም የድርሰት ፈተና፣ ቃለ-መጠይቅና ምልክታ ሲሆኑ በጥናቱ የተገኘው ውጤት በቡድንና በግል ከሚካሄዱ መጋቤ ምላሾች ይልቅ በመምህራን የሚሰጥ መጋቤ ምላሽ የተሻለ ውጤት እንዳለው ከማረጋገጡም በላይ

ጽሁፋዊ ምጋቤ ምላሾች የተማሪዎችን የጽሁፍ ችሎታ ለማሻሻል እንደሚረዳ አሳይቷል።

አስካል ማናዬ (2001) “ተማሪዎች በሚጽፏቸው ድርሰቶች በመምህራን የሚሰጥ መጋቤ ምላሽ በተማሪው ድርሰት የመጻፍ ችሎታ ለማሻሻል ረገድ ያላቸው ተጽዕኖ” የሚል ጥናት አድርጋለች። የጥናቱም ዓላማ በመምህራን የሚሰጥ መጋቤ ምላሽ በተማሪው ድርሰት የመጻፍ ችሎታ ለማሻሻል ረገድ ያለውን ተጽዕኖ መመርመር ነው። ጥናቱ በባህር ዳርና በመርዓዊ መሰናዶ ትምህርት ቤቶች የአስራ አንደኛ ክፍል ተማሪዎች በዕጣ ናሙና በመምረጥ ተካሂዷል። ለጥናቱ አጋዥ የሆኑ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎችም፡- የሰነድ ፍተሻ፣ የጽሁፍ መጠይቅ እና ቃለ-መጠይቅ ሲሆኑ በጥናቱ የተገኘው ውጤት ተማሪዎች በሚጽፏቸው ድርሰቶች በመምህራን የሚሰጥ መጋቤ ምላሽ በተማሪው ድርሰት የመጻፍ ችሎታ ለማሻሻል ረገድ ተጽዕኖ እንደሌላቸው ነው።

የእንዳለ (1992) እና አስካለ (2001) ጥናቶች የሚያተኩሩት በመምህራን የሚሰጥ ምጋቤ ምላሽ ሚናና በተማሪዎች ድርሰት የመጻፍ ችሎታ ለማሻሻል ያለው ተፅዕኖ ላይ ሲሆን ይህ ጥናት ደግሞ ተማሪዎች በጽሁፈት ወቅት ሚፈጽሙት ስህተት እርማት ላይ ማተኮሩ ደግሞ ከሁለቱ ጥናቶች ይለየዋል።

ግርማ ኃይሉ (2000) “በጌዴዎኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲጽፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶችና የስህተት ምንጮች ትንተና” በሚል ርዕስ ጥናት አድርጓል። በጥናቱም ዋና ዓላማ ተማሪዎቹ የሚፈጽሟቸው ስህተቶችና የስህተቶቹን ምንጮች መተንተን ነው። የጥናቱም ውጤት የስህተቶቹ ምንጮች የአፍ መፍቻ ቋንቋ ተጽዕኖ እና ውስጠ ቋንቋ ተጽዕኖ ሲሆኑ የስህተቶቹ ምንጮችም፡- ስርዓትን የማይጠብቁ የማስተማር ዘዴዎችና የተፈጥሮ ጉድለት መሆኑን አረጋግጧል።

ጥናቱ ከዚህ ጥናት ጋር ያለው ዝምድና ሲፈተሽ ተማሪዎች የሚፈጽሙት ስህተትና ምንጫቸው ላይ ሲያተኩር የዚህ ጥናት ዋና አትኩሮት ግን ተማሪዎች በጽሁፈት ወቅት የሚፈጽሙት ስህተቶች እንዴት እንደሚታረሙ በመሆኑ የተለያዩ ናቸው።

በአጠቃላይ ከላይ በዚህ ርዕስ መግቢያ ላይ እንደተጠቀሰው ከዚህ ጥናት ጋር በቀጥታ የሚገናኝ ስራ አልተገኘም። በብዛት ያሉት ጥናቶች ከግርማ ስራ ጋር የሚመሳሰሉ ተማሪዎች የሚፈጽማቸው ስህተቶችና ምንጮቻቸው ላይ ያተኮሩ ናቸው።

2.2.2. ከአገር ውጪ የተደረጉ ጥናቶች

Nakanishi (2007) የተለያዩ ምጋቤ ምላሽ አይነቶች ውጤታማነት በሚል ጥናት አድርጋለች። ጥናቱም የተደረገው በአርባ (40) የጃፓን ሁለተኛ ዓመት የኮሌጅ ሴት ተማሪዎች ላይ ሲሆን አጥኚዎ ተጠኝዎችን በአስር አስር ለአራት ቡድን ከፍላ ድርሰት እንዲጽፉ አደረገች። ከዚያም ለመጀመሪያዎቹ አስር አካላት “ሀ”፣ ሁለተኛዎቹ አስር አካላት “ለ”፣ ቀጣዮቹ አስር አካላት “ሐ” እና የመጨረሻዎቹ አስር አካላት “መ” ብላ ከፍላ ለአራቱም ቡድኖች ድርሰታቸው የ “ሀ” ቡድን ስህተታቸውን እርስ በእርሳቸው እንዲተራረሙ፣ የ “ለ” ቡድኖች ራሳቸውን በራሳቸው እንዲያርሙ፣ “ሐ” ቡድን በመምህር እንዲታረሙ እና የ “መ” ቡድኖች በመምህርም እርስ በእርሳቸውም እንዲታረሙ አደረገች። በመጨረሻም ያገኘችው ውጤት በ “መ” ላይ ያሉት በመምህር እና እርስ በእርሳቸው ስህተታቸው የታረመላቸው ውጤታማ ሆነው እንደተገኙ አረጋገጠች።

የNakanishi (2007) ጥናት ከኔ ጥናት ጋር ያለው ዝምድና ሲታይ የNakanishi (2007) ጥናት የመጋቤ ምላሽ አይነቶችን ውጤታማነት መፈተሽ ሲሆን የኔ ጥናት ደግሞ የመምህራን የጽህፈት ስህተት እርማት ላይ በማተኮሩ ይለያያል።

Yeganehfar (2000) “የመምህር ስህተት እርማትና በራስ የሚደረግ የስህተት እርማት መካከል ያለው ውጤታማነት” በሚል ጥናት አድርጋለች። ጥናቱ የተደረገው በሀያ (20) የኢራን ከፍተኛና መካከለኛ የእውቀት ደረጃ ያላቸው የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች ላይ ነው። የጥናቱም ሂደት ተማሪዎችን አስር አስር አካል ያለው በሁለት ቡድን ከፍላ ድርሰት እንዲጽፉ አደረገች። ከዚያም የመጀመሪያውን አስር ተማሪዎች ድርሰታቸው ውስጥ ያለውን ስህተት ራሳቸው በራሳቸው እንዲያርሙ የመጨረሻዎቹ አስሩ ተማሪዎችም ድርሰታቸው በመምህር እንዲታረምላቸው አደረገች። በመጨረሻም ከጥቂት ጊዜ ልምምድ በኋላ ለመጨረሻ ጊዜ ድርሰት እንዲጽፉ አደርጋ ስህተታቸው ሲታርም ራሳቸውን በራሳቸው ሲያሙ

ከነበሩት ተማሪዎች ይልቅ በመምህር ስህተታቸውን ሲያሳርሙ የነበሩት ተማሪዎች ውጤታማ ሆነው መገኘታቸውን አረጋገጠች።

የYeganehfar (2000) ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር ያለውን ተዛምዶ ሲፈተሽ የYeganehfar (2000) ጥናት የመምህር ስህተት እርማትና የራስ ስህተት እርማት መካከል ያለውን ውጤታማነት መፈተሽ ላይ ሲያነጣጥር የዚህ ጥናት አላማ ደግሞ የመምህርን የጽህፈት ስህተት እርማት ላይ ማተኮሩ የተለያዩ ቢያደርጋቸውም ይህ ጥናት የYeganehfar (2000) ጥናት ውጤት ያረጋገጠውን የመምህር እርማት ውጤታማነት በኛ ሀገር እንዴት እንደተሟገበር መፈተሽ ዋና ዓላማው ነው።

Mansuar Gaaji (2009) የመምህር እርማት፣ የአቻ ንደኛ እርማት እና የራስ እርማት በኢራን አለም አቀፍ እንግሊዘኛ ቋንቋ የፈተና አፈታትን ደንብ (IELTS) ተማሪዎች የጽህፈት ችሎታ ላይ ያለው ተጽእኖ በሚል ርዕስ ጥናት አድርጓል። የጥናቱም ዋና ዓላማ የመምህር የጽህፈት እርማት፣ የአቻ ንደኛ የጽህፈት እርማት እና የራስ የጽህፈት እርማት በአለም አቀፍ የእንግሊዘኛ ቋንቋ የፈተና አፈታትን ደንብ (IELTS) ተማሪዎች የጽህፈት ችሎታ ላይ ያለውን ተጽዕኖ መመርመር ነው። የጥናቱ አካላዮች ከሰባ አምስት (75) የዓለም አቀፍ የእንግሊዘኛ ቋንቋ የፈተና አፈታትን ደንብ (IELTS) ተማሪዎች ውስጥ ሃምሳ አራት (54) ተማሪዎች ብቻ ሲሆኑ ተማሪዎቹ የተወሰዱት አስራ ስምንት አባል ባላቸው 3 ቡድኖች ተከፍለው ነው። ተመራጮቹ ተማሪዎች የቅድመ መግቢያ ፈተና ከወሰዱ በኋላ ለስምንት ወራት ድርሰት እየፃፉ ድርሰታቸውን ለአንደኛ ቡድን በመምህር፣ ለሁለተኛው ቡድን እርስ በእርሳቸው ከአቻ ንደኛ እና ለሶስተኛው ቡድን አባላት በራሳቸው የራሳቸውን ድርሰት እንዲያርሙ ተደርጓል። በመጨረሻም የመምህር እርማት የተሰጣቸው የራስ እርማት ከወሰዱት፣ የመምህር እርማት የተሰጣቸው ከአቻ ንደኛ እርማት ከተሰጣቸው እና የራስ እርማት የወሰዱት የአቻ ንደኛ እርማት ከወሰዱት የተለየ ነበር። በመጨረሻ ከመምህር እርማት ይልቅ የአቻ ንደኛ እርማት እና የራስ እርማት የተደረገላቸው ተማሪዎች ውጤታማ እንደሆኑ በጥናቱ ተረጋግጧል።

ጥናቱ ከዚህ ጥናት ጋር ያለው ዝምድና ሲፈተሽ የMansoor Gaaji (2009) የሚያተኩረው ከመምህር እርማት፣ ከአቻ ንደኛ እርማት እና ከራስ የስተት እርማት

የትኛው ውጤታማ እንደሆነ መመርመር ሲሆን ይህ ጥናት ግን የሚያተኩረው የመምህራን የጽህፈት እርምጃ ትንተና ላይ ነው። ይህም በMansoor Gaaji (2009) ጥናት ውጤት አልባ የሆነው የመምህር የጽህፈት እርምጃ በአገራችን ምን እንደሚመስል መተንተን የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ ነው።

በአጠቃላይ ከላይ እንደ ተጠቀሰው አጥኚው የዳሰሳቸው በሀገር ውስጥ የተሰሩ ጥናቶች የሚያተኩሩት ተማሪዎች ድርሰት ሲጽፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶቻቸውና ምንጮቻቸው እና የመምህራን ፅሁፋዊ መጋቤ ምላሽ ሚናና የመምህር መጋቤ ምላሽ በተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ችሎታ ለማሻሻል ረገድ ያለውን ተፅዕኖ ላይ ሲሆን ከሀገር ውጪ የተሰሩት ደግሞ የስህተት እርምጃና የመጋቤ ምላሽ አይነቶች ውጤታማነት መፈተሽ ላይ ነው። የዚህ ጥናት ዓላማ ግን የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የስህተት እርምጃና ምጋቤ ምላሽ ትንተና መሆኑ የተለየ ያደርገዋል።

ምዕራፍ ሦስት

3. የጥናቱ ስነ-ዘዴ

3.1. የጥናቱ ዘዴ

ይህ ጥናት ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የተከተለው የአጠናን ዘዴ ቅይጥ የምርምር ዘዴን (Mixed Research Method) ነው። ይህም የሆነበት ምክንያት ከሶስቱ የጥናት መሰብሰቢያ ዘዴዎች ማለትም በሰነድ ፍተሻ የተገኘውን መረጃ በገለጸ ሲተነትን ፣ ከጽሁፍ መጠይቅና ከቃለ-መጠይቅ የተገኙትን መረጃዎች ደግሞ በቁጥርና በስታቲስቲካዊ ዘዴ በመጠቀም ተንትኖ ስለሚገልጽ ነው።

3.2. የጥናቱ አካላይ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በጅም ከተማ ባሉ አንድ የመንግስት፣ አንድ የግልና አንድ የድርጅት የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የጽህፈት ስህተት እርምጃና ምጋቤ ምላሽ ትንተና ላይ ነው። ጥናቱ በ2009 ዓ.ም በኦሮሚያ ክልል በጅም ከተማ በመማር ላይ ባሉ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች እና በትምህርት ቤቶቹ ያሉ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ናቸው።

3.3. የናሙና አመራረጥ

3.3.1. የትምህርት ቤት የናሙና አመራረጥ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በኦሮሚያ ክልል በጅም ከተማ ባሉ ሦስት የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የጽህፈት ስህተት እርምጃና ምጋቤ ምላሽ ትንተና ላይ ነው። በጅም ከተማ ሦስት የመንግስት፣ ሁለት የግል እና አምስት የድርጅት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች አሉ። ከእነዚህ ትምህርት ቤቶች ጅሬን ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ከመንግስት፣ መወዳ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ከግል እና ጅም ዩኒቨርሲቲ ኮሚዩኒቲ ትምህርት ቤት ከድርጅት የተመረጡ ናቸው። ትምህርት ቤቶቹ የተመረቱት በአመቺ ንሙና /Convenience sampling/ ዘዴ ነው። ዘዴው አጥኚው ጥናት ለማካሄድ አመቺ የሆኑለትን ሰዎች ወይም ነገሮች ጥቅም ላይ

የሚያውል የናሙና አይነት እንደሆነ ያለው (1998) ይገልጻል። አጥኚው ትምህርት ቤቶቹን የመረጠው መደበኛ ስራውን እያከናወነ ለጥናቱ የሚያስፈልጉት በቂ መረጃ በቅርበት ለመሰብሰብ ያመቸኛል ብሎ በማመኑ ነው።

3.3.2. የክፍል ደረጃ የናሙና አመራረጥ

ለጥናቱ የተመረጠው የክፍል ደረጃ ዘጠነኛ ክፍል ነው። ይህም የሆነበት ዋናው ምክንያት በጥናቱ የጊዜ ሰሌዳ መሰረት ከአስራ ሁለተኛና ከአስረኛ ክፍል ተማሪዎች ይልቅ የአስራ አንደኛና የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች በመደበኛ የመማር ማስተማሪያ ህድረ-ላይ የሚገኙ ሲሆን የአስራ አንደኛ ክፍል ተማሪዎችን የዚህ ጥናት ተተኪ ማድረግ ያልተቻለው በጅምር ከተማ ከሚገኙ አንድ የመንግስት፣ አንድ የግልና አንድ የድርጅት የመሰናዶ ትምህርት ቤቶች አጥኚው በአንድ ትምህርት ቤት መምህር በመሆኑ በራስ ላይ የሚደረግ ጥናት ደግሞ ተግማሪ ላይሆን ይችላል ብሎ ከማመኑ የተነሳ ነው። ከዚህም በተጨማሪ አጥኚው ባስተማረበት አመታት የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሙት ስህተት ምክንያት ምን ይሆን ብሎ ለማወቅ ካደረገበት ጉጉት ነው።

3.3.3. የተማሪዎች የናሙና አመራረጥ

በዚህ ጥናት የተመረጡት ሶስት የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ሃያ አምስት የዘጠነኛ ክፍል መማሪያዎች ሲኖሯቸው በተናጥል፡- በጅሬን ሁለተኛ ደረጃ ሃያ ሁለት፣ በመወዳ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት አንድ እና በጅምር ዩኒቨርሲቲ ኮሚዩኒቲ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ሁለት ክፍሎች አሏቸው። ከእነዚህ የመማሪያ ክፍሎች በጅሬን ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ከ68 እስከ 72፣ በመወዳ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት 23 እና በጅምር ዩኒቨርሲቲ ኮሚዩኒቲ ትምህርት ቤት ከ59 እስከ 63 ተማሪዎችን አካተው የያዙ ናቸው። የሶስቱ ትምህርት ቤቶች የተማሪዎች ጠቅላላ ብዛት 1703 ሲሆን በእያንዳንዱ ክፍል ውስጥ ያሉት ሁሉንም ተማሪዎች ለመውሰድ የእያንዳንዱን ተማሪ ደብተርና ፈተና እርማት ፈትሾ መተንተን አስቸጋሪ በመሆኑ ከጠቅላላ የተማሪዎች ብዛት ሀያ አምስት በመቶ 25 % በቁጥር 426 ተማሪዎች በቀላል ዕጣ ናሙና ዘዴ (Simple random sampling) ለጥናቱ ተመርጠዋል።

ሰንጠረዥ 3.1. የጥናቱ አካላዊ ትምህርት ቤቶች ጠቅላላ የተማሪዎች ብዛትና የናሙና ልክ

ተ.ቁ	የትምህርት ቤቱ ስም	የተማሪዎች ብዛት	የናሙና ብዛት
1	ጅሬን ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	1560	390
2	መወዳ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	23	6
3	ጅማ ዩኒቨርሲቲ ኮሚዩኒቲ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	120	30
	ድምር	1703	426

3.3.4. የመምህራን ናሙና አመራረጥ

ይህ ጥናት መሰረት አድርጎ የተነሳው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽሁፍ ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ፍተሻ ላይ ነው። በሦስቱ ተመራጭ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የዘጠነኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ቁጥር በጅሬን ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት አምስት፣ በመወዳና በጅማ ዩኒቨርሲቲ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች አንድ አንድ በድምሩ ሰባት መምህራን ይገኛሉ። እነዚህ መምህራን ቁጥራቸው አነስተኛ በመሆኑ ሁላቸውም በጠቅላይ የናሙና ዘዴ (Comprehensive sampling) መሰረት የጥናቱ አካላዊ ሁነዋል።

ሠንጠረዥ 3.2. የጥናቱ አካላዊ ትምህርት ቤቶች ጠቅላላ የመምህራን ብዛትና የናሙና ልክ

ተ.ቁ	የትምህርት ቤቱ ስም	የመምህራን ብዛት		የናሙና ብዛት
		ወ	ሴ	
1	ጅሬን ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	2	3	5
2	መወዳ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	1	-	1

3	ጅማ ዩኒቨርሲቲ ኮሚዩኒቲ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	-	1	1
	ጠቅላላ ድምር	3	4	7

3.4. የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች

በዚህ ጥናት ግብ ለማሳካት ይረዳሉ ተብለው የተመረጡት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች፡- የሰነድ ፍተሻ፣ የጽሁፍ መጠይቅና ቃለ-መጠይቅ ናቸው።

3.4.1. የሰነድ ፍተሻ

የሰነድ ፍተሻ የዚህ ጥናት ዓቢይ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ነው። ዓላማውም የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎችን የጽሁፍ ስህተት ማረም አለማረማቸውን ለማወቅ መረጃ መሰብሰብ ነው። በሰነድ ፍተሻ የተካተቱት የታረሙ የተማሪ ደብተር፣ ታርመው የተመለሱ የፈተና ወረቀቶችና በተናጠል የጻፏቸው ጽሁፎች ናቸው። እነዚህም ታርመው የተመለሱት የተማሪ ደብተር፣ የፈተና ወረቀቶችና በተናጠል የጻፏቸው ጽሁፎች ትንታኔና አስተያየት ተሰጥቶባቸዋል። እነዚህ ትንታኔና አስተያየት የተሰጠባቸው የተማሪ ደብተር፣ የፈተና ወረቀቶችና በተናጠል የጻፏቸው ጽሁፎች በአንዴት ዓይነት ሁኔታ እንደ ታዩ ሲገለጹ በናሙና ከተወሰዱ 217 ወንድ እና 209 ሴት በአጠቃላይ የ426 ተማሪዎች ደብተር ታይቷል። ምክንያቱም መምህሩ በአንድ ክፍል የሚያርመው የእርማት መንገድ ወጥ መሆኑ ቢታወቅም በእርማቱ ወቅት ሊቀሩ የሚችሉ ተማሪዎች ሊኖሩና እያሉም የሚሰራውን ስራ ባለመስራታቸው ደብተራቸው የማይታረምላቸው ተማሪዎች ሊኖሩ ይችላሉ ተብሎ በመታሰቡ ነው። የፈተና ወረቀቶችና ተማሪዎች በተናጠል የጻፏቸው ጽሁፎች ከሶስቱም ትምህርት ቤቶች ሰባት የፈተና ወረቀቶችና አንድ ማየት የተሞከረ ሲሆን ይህም የሆነበት ምክንያት ተማሪዎቹ የፈተና ወረቀታቸውንና ታርመው የተመለሱላቸውንና በተናጠል የጻፏቸውን ጽሁፎች የማስቀመጥ ልምዳቸው አንስተኛ በመሆኑ ነው።

3.4.2. የጽሁፍ መጠይቅ

በሁለተኛነት በአገልግሎት ላይ የዋለው የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ የጽሁፍ መጠይቅ ሲሆን ዓላማውም የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽሁፍ ስህተት እንዴት እንደሚያርሙ መረጃ የተሰበሰበበት ነው።

የጽሁፍ መጠይቁ የቀረበው ለተማሪዎች ሲሆን የመጠይቁ አማራጮች መልስ መወሰኛ ነጥብ ፈጽሞ አልስማማም፣ አልስማማም፣ እስማማለሁ እና በጣም እስማማለሁ የሚሉ ናቸው። ከእነዚህ አራት አማራጮች አንደኛውን ብቻ እንዲመርጡ ተደርጓል።

ይህ የተመረጠበት ምክንያት የመጠይቁን ጠቃሚነት በውል ባለመገንዘብ ወይም ከመሰላቸት የተነሳ የአብዛኛዎቹ ተማሪዎች ምርጫ “አልወሰንኩም”፣ “እርግጠኛ አይደለሁም” ወይም “አላውቅም” ወደሚለው አማራጭ እንዳያመዘን ነው” ሲሉ ማረው (1987) Awrns and Straten (1980,150)ን ጠቅሰው ገልፀዋል።

ለተማሪዎች የቀረቡት የጽሁፍ መጠይቆች አስራ ሁለት ጥያቄዎችን የያዙ ሲሆን መሰረት አድርገው የተነሱት በምዕራፍ ሁለት ውስጥ ያሉትን ንድፈ ሀሳቦች ነው። በመጠይቆቹ ተራ ቁጥር 1 እስከ 12 የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎችን የጽሁፍ ስህተት እንዴት እንደሚያርሙ ለማወቅ የተዘጋጁ ናቸው።

የዝግ መጠይቆቹ ለአስራ ሁለቱም ጥያቄዎች በጭራሽ አልስማማም፣ አልስማማም፣ እስማማለሁ እና በጣም እስማማለሁ የሚሉ ተመራጮች የቀረቡ ናቸው። (ይህንን በአባሪ ሀ ይመልከቱ)።

ከዚህም በተጨማሪ የጽሁፍ መጠይቁ አንድ ልቅ ጥያቄ የያዘ ሲሆን የጥያቄው ዓላማ በዝግ ጥያቄዎች ውስጥ ሀሳባቸውን በትክክል ያልገለጹ ቢኖሩ በስፋት ለማብራራት እንዲችሉ ሰፊ እድል በመስጠት ተጨማሪ መረጃ ለማግኘት ነው።

በጽሁፍ መጠይቁ የተካተቱት ጥያቄዎች በአጥኚው ከተዘጋጁ በኋላ የአማርኛን ቋንቋ በማስተማር ስነ ዘዴ ሁለተኛ ድግሪ ባላቸው ሁለት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተገምግሞ እና በዋናና በረዳት አማካሪዎች ታይተው በተሰጡት ማስተካከያ ሀሳቦች መሰረት እንደገና እንዲሻሻሉ ተደርገው ለሚመለከታቸው ተጠኚዎች ተበትነዋል።

3.4.3. ቃለ መጠይቅ

በሦስተኛነት የቀረበው የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ለመምህራን የቀረበ ቃለ -መጠይቅ ሲሆን ዓላማው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽሟቸው ስህተቶች ውስጥ የትኞቹ ላይ አትኩረው እንደሚያርሙ ለመፈተሽ የሚረዳ ነው።

የቃለ-መጠይቆች ጥያቄዎች እንደ ጽሁፍ መጠይቅ ሁሉ በአጥኚው ተዘጋጅተው ለጽሁፍ መጠይቅ እርማት በሰጡ ሰዎችና በአማካሪዎች ከተገመገሙ በኋላ አስፈላጊ ማሻሻያ ተደርጎባቸዋል። ለቃለ መጠይቁ የቀረቡ ጥያቄዎች ስድስት ናቸው። እነሱም፡- ተማሪዎች ጽህፈት ሲጽፉ የሚፈጽሙትን ስህተት ያርማሉ? ተማሪዎች ጽህፈት ሲጽፉ በብዛት የሚፈጽሙላቸው ስህተቶች የትኞቹ ናቸው? ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽሟቸው ስህተቶች እርስዎ ትኩረት ሰጥተው የሚያርሟቸው ስህተቶች የትኞቹ ናቸው? ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽሟቸው ስህተቶች እርስዎ ለማረም የመረጡት የጽህፈት ስህተት ብቻ ለምን ተመረጠ? እርስዎ ትኩረት ሰጥተው ከሚያርሟቸው የተማሪዎች የጽህፈት ስህተት ውጪ ያሉ ስህተቶች መቼ ሊታረሙ ይችላሉ? በእርስዎ ትኩረት ተሰጥቶባቸው የማይታረሙት የጽህፈት ስህተት በተማሪዎች የጽህፈት ችሎታ ላይ የሚያሳድረው ተጽዕኖ ምንድን ነው? የሚሉ ናቸው። ይህንን በአባሪ ለ ይመልከቱ።

የቃለ-መጠይቁ የቀረቡ ጥያቄዎች የቋንቋ መምህራን በተናጠል በአጥኚው የቀረበላቸው ሲሆን የቃለ-መጠይቁ መረጃዎች ወደ ወረቀት ተመልሰው በትንተናው ውስጥ እንደአስፈላጊነቱ ጥቅም ላይ ውለዋል። (ለዝርዝሩ አባሪ ሐን ይመልከቱ)።

3.5. የመረጃ አተናተን ዘዴ

የጥናቱ መረጃዎች የተሰበሰቡት፡- በሰነድ ፍተሻ፣ በጽሁፍ መጠይቅና በቃለ-መጠይቅ ሲሆን እነዚህም የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽህፈትን ስህተት እርማት ለመረዳት በሚያስችል መልኩ በዓይነታዊ የመረጃ ትንተና (Qualitative Data Analysis) ተተንትነዋል።

በሰነድ ፍተሻ ስር የተተነተኑት በመምህራን ታርመው የተመለሱ የተማሪዎች ደብተር፣ ፈተናዎች እና ጥቂት ድርሰቶች ናቸው። በእነዚህም ላይ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽህፈት ስህተት ማረም አለማረማቸው ተተንትኖባቸዋል።

በተጨማሪም ለተማሪዎች የቀረበው የጽሁፍ መጠይቅም በByrne (1988), Hedge (1988), Gipps et al. (2004), Lalande (1982) እና Keh (1990) የተጠቀሱት የስህተት እርማት ዘዴዎች እና በLyster and Ranta (1997) የተገለጹት የስህተት እርማት አይነቶችን መሰረት በማድረግ የተዘጋጁ መሆናቸው ከእነዚህ ንድፈ ሀሳቦች ጋር እየተመሳከሩ ተተንትኑዋል።

እነዚህ ለተማሪዎች የቀረቡት የጽሁፍ መጠይቆች አራት መቶ ሃያ ስድስት ሲሆኑ ከእነዚህም ሶስቱ የተበላሹ በመሆናቸው ከጥናቱ ውጪ ሆነዋል። እነዚህ የጽሁፍ መጠይቆች ከጥናቱ ውጪ የሆኑበት ዋናው ምክንያት ሶስቱም የጽሁፍ መጠይቆች ለአንድ ጽሁፍ መጠይቅ ከአንድ በላይ ምርጫ በመምረጣቸው ነው። የጽሁፍ መጠይቁ በተናጠል በቁጥርና በመቶኛ ስሌት ተተንትኗል። በመጨረሻም ለመምህራን የቀረበው ቃለ መጠይቅ ደግሞ አስፈላጊ በሆነበት ቦታ ላይ ከመጣኝ መረጃዎች ጋር እየተገናዘበ በሀተታ ተገልጿል።

ምዕራፍ አራት

4. የጥናቱ ውጤት ትንተናና ማብራሪያ

4.1. የጥናቱ ውጤት ትንተና

ጥናቱ ዓላማ አድርጎ የተነሳው የአማርኛን የቋንቋ መምህራን የስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ትንተና ነው። ስለሆነም በሰነድ ፍተሻ፣ በጽሁፍ መጠይቅና በቃለ መጠይቅ የተሰበሰቡ መረጃዎች የአማርኛ ቋንቋ መምህራን እውን የተማሪዎችን ስህተት ያርማሉ? ተማሪዎች በጽሁፈት ወቅት የሚፈጽሟቸው ስህተቶች እንዴት ይታረማሉ? የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽሁፈት ወቅት ከሚፈጽሟቸው ስህተቶች የትኞቹን ያርማሉ? የሚሉትን የምርምሩን መሰረታዊ ጥያቄዎች መሰረት በማድረግ ተተንትኗል። በቅድሚያ የመምህራንና የተማሪዎች አጠቃላይ መረጃ በሰንጠረዥ ቀርቧል።

ሠንጠረዥ 4.1: የመምህራን አጠቃላይ መረጃ

	የትምህርት ቤቶች ስም	የመምህራን ብዛት		የትምህርት ደረጃ	
		ወ	ሴ	የመጀመሪያ ዲግሪ	ማስተርስ ድግሪ
ሠንጠረዥ ሀ	ጅሬን	2	3	3	2
	መወዳ	1	-	1	-
	ጅማዩኒቨርስቲ ኮሚዩኒቲ	-	1	1	-
	ጠቅላላ ድምር	3	4	5	2

ሠንጠረዥ 4.1. የመምህራን አጠቃላይ መረጃ እንደሚያመለክተው ከሦስት ትምህርት ቤቶች ካሉት መምህራን ሁለቱ የማስተርስ ዲግሪ ያላቸው ሲሆኑ ቀሪዎቹ አምስቱ ደግሞ የመጀመሪያ ድግሪ ያላቸው ናቸው።

ሠንጠረዥ 4.2. የተማሪዎች አጠቃላይ መረጃ

የጽሁፍ መጠይቅ የተሰጣቸው ትምህርት ቤቶችና የተማሪዎች ብዛት									ተሟልተው የተመለሱ የጽሁፍ መጠይቅ ብዛት	ያልተመለሱ የጽሁፍ መጠይቆች ብዛት	የተበላሹ የጽሁፍ መጠይቆች ብዛት	ምርመራ
ጅራን			መወዳ			ጅማ ዩኒቨርሲቲ ኮሚዩኒቲ			የጽሁፍ መጠይቅ ብዛት	የጽሁፍ መጠይቆች ብዛት	የጽሁፍ መጠይቆች ብዛት	ምርመራ በግድ የለሽ የተሞሉ
ወ	ሴ	ድ	ሴ	ወ	ድ	ወ	ሴ	ድ				
199	191	390	3	3	6	15	15	30	423	-	3	

በሠንጠረዥ 4.2. እንደተመለከተው ለጥናቱ የተመረጡት ተማሪዎች አራት መቶ ሃያ ስድስት ሲሆኑ የወንዶች ቁጥር ሁለት መቶ አስራ ሰባት ሲሆን የሴቶች ቁጥር ደግሞ ሁለት መቶ ዘጠኝ ናቸው።

የጥናቱ መረጃዎች የተተነተኑት ከተመጋጋቢነታቸው አንጻር ስለሆነ መጀመሪያ የሰነድ ፍተሻ፣ ቀጥሎ የጽሁፍ መጠይቅ እና በመጨረሻም የቃለ መጠይቅ በቅደም ተከተል ተተንትኗል።

4.1.1. የሰነድ ፍተሻ ትንተና

የሰነድ ፍተሻው ያተኮረው የተማሪዎች ደብተር፣ ታርመው የተመለሱ ፈተናዎች እና ድርሰቶች ላይ ነው። ጅራን 2ኛ ደረጃ የ9ኛ ክፍል ከ22 የመማሪያ ክፍሎች ውስጥ 16ቱ የመማሪያ ክፍሎች ከእያንዳንዳቸው 18 ተማሪዎች በጠቅላላ 288፣ ከቀሪዎቹ 6ቱ መማሪያ ክፍሎች ደግሞ ከእያንዳንዳቸው 17 በጠቅላላ 102 አጠቃላይ ድምር 390 ተማሪዎች ፣ጅማ ዩኒቨርሲቲ ኮሚዩኒቲ 2ኛ ደረጃ 2 የ9ኛ መማሪያ ክፍል ሲኖረው ከእያንዳንዳቸው 15 በጠቅላላ 30 ተማሪዎች እና በመወዳ 2ኛ ደረጃ ካለው 1 የ9ኛ መማሪያ ክፍል ውስጥ 6 ተማሪዎች በአጠቃላይ ከ3ቱ ትምህርት ቤቶች የ426 ተማሪዎች ደብተር የፅህፈት የስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ታይቷል። የታዩት ደብተሮች በብዛት የምርጫና የአዛምድ ጥያቄዎች ላይ በተናጠል የሚታረሙላቸው ሲሆን የተመራጩ ትክክለኛ መልስ የሆነው ሆሄ ከተሳሳቱት ጥያቄ ፊት ለፊት

የሚጽፉ መምህራን አሉ። በዚያኑ ልክ ተማሪዎች ያላገኙትን የ “X” ምልክት በማድረግ ተማሪዎቹ ያገኙትን ደግሞ “√” ምልክት በማስቀመጥ የሚጠቀሙም መምህራን እንዳሉ መረጃው ያሳያል። በሌላ በኩል ደግሞ በተለይ ስነ-ጽሁፍ ነክ መልመጃዎችና ድርሰቶች ላይ ፊርማና ቀን አልያም አንድ የ “√” ምልክት ብቻ ከማስቀመጥ ያለፈ የስህተት እርማት አጥኚውን አላጋጠመውም ። የፈተና ወረቀትም ቢሆን ከላይ ከተገለጸው የተለየ የስህተት እርማት ባይኖርም ጥቂት መምህራን በፈተና በባዶ ቦታ ሙሉ በሚለውና ተማሪዎች በሚጽፉት መልስ ላይ የሆሄያት እርማት ሲሰጡ የተገኘው መረጃ ያሳያል። ከዚህም ሌላ የጌታንም ትምህርት ቤት መምህራንን የሚያመሳስላቸው ሁሉም በመንፈቀ-ዓመቱ መጨረሻ ላይ የተማሪዎችን ደብተር ማረማቸው ሲሆን አስተራረማቸውም በእያንዳንዱ የደብተር ገጽ ወይም አልፎ አልፎ አንድ የ“√” ምልክት በማስቀመጥ ነው።

የአዛምድና የምርጫን ጥያቄዎች በማረም የግልና የድርጅት ትምህርት ቤቶች መምህራንን ሲያመሳስላቸው በድርሰት ነክ ጽሁፎች ላይ ፊርማና ቀን ወይም የ“√” ምልክት ማስቀመጥ ደግሞ የድርጅት ትምህርት ቤትን ከግልና ከመንግስት ትምህርት ቤቶች ይለየዋል።

በአጠቃላይ የሰነድ ፍተሻው የሚያሳየው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎቻቸው በጽህፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ይሰጣሉ ለማለት የማያስደፍር እንደሆነ ያሳያል።

4.1.2. የጽሁፍ መጠይቅ ትንተና

ለዚህ ጥናት ለመረጃ መሰብሰቢያነት ካገለገሉት መካከል የጽሁፍ መጠይቅ አንዱ ነው። ዓላማውም አማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሙትን ስህተቶች እንዴት እንደሚያርሙ ለመፈተሽ የሚያገለግል መረጃ መሰብሰቢያ ነው። ለመረጃ አተናተን አመቺነት እንዲኖረው የጽሁፍ መጠይቆች በአይነታቸው ቀጥሎ ባለው ሰንጠረዥ ለማቅረብ ተሞክሯል።

ሠንጠረዥ 4.3 የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽሁፍ ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ አሰጣጥ ዘዴ በመቶኛ ስሌት ሲታይ።

ተ. ቁ	የመጠይቅ ነጥቦች	የተሰጡ አማራጭ መልሶች									
		በጣም እስማማለሁ		እስማማለሁ		አልስማማም		በጭራሽ አልስማማም		ድምር	
		በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ
1	የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በጽሁፈት ወቅት ለምጻጽ መው ስህተቱ የተለያዩ ምልክቶች በመጠቀም እንዳርም ያደርጉኛል።	81	19.1	93	22	134	31.7	115	27.5	423	100
2	የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በጽሁፈት ወቅት የምሳሌ ተውን ስህተቶቹን በሙሉ ያርሙልኛል።	79	18.7	99	23.4	134	31.7	111	26.2	423	100
3	የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በጽሁፈት ወቅት ለምሳሌ ተቸውን ስህተቶቹን ውስጥ ከተማርኩት ርዕሰ ጉዳይ ጋር ብቻ የሚገናኘውንና በትምህርቱ የተነደፈውን ዓላማ የሚያሳካውን ብቻ መርጠው ያርሙልኛል።	106	25	141	33.3	95	22.6	81	19.1	423	100

4	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት የምፈጽመውን ስህተትን በግልጽ አመልክተው ትክክለኛውን መልስ ይሰጡኛል።	83	19.6	92	21.7	129	30.5	119	28.2	423	100
5	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽመው ስህተት እርማት በግልጽ ሳይጠቁሙኝ ደግሜ አይቼ ራሴ እንዳርም ይመሩኛል።	103	24.3	95	22.4	111	26.2	114	27.1	423	100
6	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽመው ስህተት ማብራሪያ መጠየቂያ ጥያቄ በመጠየቅ (ለምሳሌ አልገባኝም፣ ለምን ...) ራሴን በራሴ እንዳርም ያደርጉኛል።	76	18	85	20	137	32.4	125	29.6	423	100
7	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽመው ስህተት ትክክለኛውን እርማት በቀጥታ ሳይሰጡ ስነ ልሳናዊ ፍንጮችን በመስጠት ስህተትን እንዳርም ያደርጉኛል።	84	19.9	93	22	115	27.1	131	31	423	100

8	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽማቸው ስህተቶች ደጋግመው በመፍፍ ትኩረቱን ወደ ስህተቱ አድርጎ በራሱ ስህተቱን እንዳም ያደርጉኛል።	104	24.6	101	23.9	112	26.5	106	25	423	100
9	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ ልረዳቸው የማልችላቸውን ምልክቶች በመጠቀም የጽህፈት ስህተቱን ያርሙልኛል።	106	25	125	29.6	102	24.1	90	21.3	423	100
10	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽመው ስህተት በፍጹሙ ጽህፈት ላይ ያርሙልኛል።	114	27	117	27.7	99	23.4	93	21.9	423	100
11	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽማቸው ስህተቶች ምንም አይነት የጽህፈት እርማት አይሰጡኝም።	92	21.7	105	24.8	119	28.1	107	25.4	423	100
12	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ የተለያዩ የጽሁፍ ስራዎችን ሰጥተውኝ ሊያርሙ ወስደው አይመልሱልኝም።	68	16	77	18.3	129	30.5	149	35.2	423	100

ከላይ በሰንጠረዥ 4.3 መመልከት እንደሚቻለው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽህፈት ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ አሰጣጥ ዘዴ የተለያዩ ሀሳቦች የተለያዩ ውጤት እንዳሳዩ ነው።

የአማርኛ ቋንቋ የፅህፈት የስህተት እርማት ዘዴዎች የተመለከተ መረጃ በክለሳ ድርሳኑ በ2.1.5. ስር ቀርቧል። የጽሁፍ መጠይቆችም የቀረቡት ንድፈ ሀሳቡን መሰረት አድርገው ሲሆን በዚሁ ርዕስ ስር በ2.1.5.1. ምልክቶችን በመጠቀም ስህተቶችን ማመልከት የሚል ተመልክቷል። ይህም ምልክቶች በመጠቀም ስህተቶችን ስናርም፡-

1. ስህተት የሆነውን አሃድ ለማስተማር የጽሁፍ ጠርዝ ላይ ምልክቱን ማስቀመጥ እንደሚገባ፤
2. ስህተት የሆነውን አሃድ ለይቶ በማስቀመጥ ተጨማሪ ማብራሪያ አለመስጠት እንደሚገባ፤
3. የጽሁፍ ሚና ላይ የተመረጠው ምልክት አስቀምጦ በስህተት ላይ ምንም አይነት ጥቆማ አለማድረግ እንደሚገባ፤
4. እያንዳንዱን ስህተት የሚጠቁም የተለየ ምልክት ከጽሁፍ ጠርዝ ላይ ማስቀመጥ እንደሚገባ እና
5. በሁሉም ምልክት እያንዳንዱን ስህተት የሚጠቁም የጽሁፍ ጠርዝ ላይ ማስቀመጥና ስህተቶችን ግን አለመጠቀም እንደሚገባ ምሁራን ገልጸዋል።

በዚህ ንድፈ ሀሳብ መሰረትነት የተዘጋጀው የጽሁፍ መጠይቅ ተራ ቁጥር 1 “በጭራሽ አልስማማም” የሚለው አማራጭ በመቶኛ ስሌት 27.2 ሲሆን “አልስማማም” የሚለው አማራጭ ደግሞ 31.7 ነው። ይህም ሁለቱ አማራጮች ከሌሎች አማራጮች ይልቅ በቁጥር መናር የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተት የተለያዩ ምልክቶችን ተጠቅመው የማረም ልምዳቸው አንስተኛ መሆኑን ይገልጻል።

ሌላው በክለሳ ድርሳኑ 2.1.5.2. “ስህተት በሙሉ ማረም” ተብሎ የተቀመጠው የምሁራን ሀሳብ እንደሚያመለክተው ስህተትን በሙሉ ማረም በመምህራን ላይ ጫና ከማሳደሩም በላይ በተማሪዎች ላይ ግራ መጋባትና የመማር ተነሳሽነታቸውን ከመቀነሱም በላይ ጥንታዊ ዘዴ መሆኑ ጭምር ተጠቁሟል።

በዚህ ንድፈ ሀሳብ ላይ ተመስርቶ ለተቀመጠው መጠይቅ ተራ ቁጥር 2 “በጭራሽ አልስማማም” የሚለው አማራጭ በመቶኛ ስሌት 26.2 ሲሆን “አልስማማም” የሚለው ደግሞ 31.7 ነው። ይህም የሚያመለክተው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሙትን ስህተት በሙሉ እንደሚያርሙላቸው የሚገልጽ ነው።

በንድፈ ሀሳቡ ውስጥ በ2.1.5.3. “ከስህተቶች መርጦ ማረም” የሚለውም የሚያትተው ተማሪዎች ከሚፈጽሟቸው ስህተቶች በተደጋጋሚ የሚሳሳቱት ብቻ መርጦ ስህተትን የማረም ዘዴ መሆኑ ተገልጿል። በዚህ ንድፈ ሀሳብ መሪነት የተቀመጠው መጠይቅ ተራ ቁጥር 3 “እስማማለሁ” የሚለው አማራጭ በመቶኛ ስሌት 33.3 ሲሆን “በጣም እስማማለሁ” የሚለውም 25 ነው። ይህም የሚያመለክተው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽሙት ስህተት ከሚያስተምሩት ርዕስ ጉዳይ ጋር የተገናኘና በትምህርቱ ዓላማ ላይ የተነደፈውን ዓላማ የሚያሳካውን ስህተት ብቻ መርጠው እንደሚያርሙላቸው ቢገልጽም አጥኚው በሰነድ ፍተሻ ላይ ይህንን የሚያሳይ መረጃ አላገኘም።

“የስህተት እርማት አይነቶች” ተብሎ በንድፈ ሀሳቡ 2.1.8. ከተቀመጠው ስር በ2.1.8.1. ” ግልጽ የሆነ የስህተት እርማት” መምህሩ የተማሪዎች ስህተት በግልጽ በማመልከት ለተሳሳቱት ስህተት ትክክለኛውን መልስ የሚያቀርብበት ነው። በዚህ ንድፈ ሀሳብ መነሻ ሀሳብ የተዘጋጀው መጠይቅ ተራ ቁጥር 4 “በጭራሽ አልስማማም” የሚለው አማራጭ በመቶኛ ስሌት 28.2 ሲሆን “አልስማማም” የሚለው ደግሞ 30.5 ነው። ከዚህ መረዳት የሚቻለው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተት በግልጽ አመልክተው ትክክለኛውን መልስ አለመስጠታቸውን ነው።

መጠይቅ ተራ ቁጥር 5 የተዘጋጀው በንድፈ ሀሳብ 2.1.8.2. “ደግሞ ማሳያ የስህተት እርማት” በሚል መሰረትነት ነው። ይህም የሚያብራራው ተማሪዎችን ስህተት በግልጽ ሳያሳይ መምህሩ ትክክለኛውን መዋቅር በእርማት መልክ የሚያቀርብበት ነው። በተመለከተው መጠይቅ የሚያሳየው “በጭራሽ አልስማማም” የሚለው ተመራጭ በመቶኛ ስሌት 27.1 ሲሆን “አልስማማም” የሚለው ደግሞ 26.6 ነው።

ውጤቱም የሚገልጸው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተት እርማት በግልጽ ሳይጠቁሟቸው ተማሪዎቹ በድጋሚ ስህተታቸውን አይተውና ተረድተው በራሳቸው እንዲያርሙ እንደሚይረዱቸው መሆኑን ነው።

ሌላኛው በንድፈ ሀሳብ 2.1.8.3. “የተነሳው ማብራሪያ መጠየቂያ የስህተት እርማት” ሲሆን የሚያመለክተውም መምህሩ ተማሪዎች ለሚፈጽሙት የጽህፈት ስህተት የተለያዩ ዘዴዎችን በመጠቀም ለምሳሌ፡- ይቅርታ፣ አልገባኝም፣ ለምን? ወዘተ የሚሉ ቃላትን በመጠቀም መልዕክቱ በትክክል እንዳልተላለፈ ወይም ስህተት እንዳለበት እና ማስተካከያ እንደሚያስፈልገው የሚገልጽበት የስህተተት እርማት አይነት ነው።

በዚህ ንድፈ ሀሳብ ላይ የተመሰረተው መጠይቅ ተራ ቁጥር 6 ሲሆን የመጠይቁ ውጤት እንደሚያመለክተው “ በጭራሽ አልስማማም” እና “አልስማማም” የሚሉት አማራጮች በመቶኛ ስሌት በቅደም ተከተላቸው 29.6 እና 32.4 ናቸው። ይህም የሚያሳየው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ለሚፈጽሟቸው ስህተቶች ማብራሪያ መጠየቂያ ጥያቄ በመጠየቅ ስህተታቸውን በራሳቸው እንዲያርሙ እገዛ አለማድረጋቸውን ነው።

ለመጠየቅ ተራ ቁጥር 7 መነሻ የሆነው በ2.1.8.4. የተቀመጠው “ስነ ልሳናዊ ፍንጮች የስህተት እርማት” የሚለው ንድፈ ሀሳብ ነው። የሚያመለክተውም መምህሩ ተማሪዎች ለፈጸሙት የጽህፈት ስህተት ትክክለኛውን እርማት ከማቅረብ ይልቅ ስህተታቸውን የሚያገኙበት ጥያቄ በመጠየቅ ወይም አስተያየት በመስጠት የስህተታቸውን ፍንጭ መረጃ በመስጠት ስህተታቸውን እንዲያርሙ የሚያደርግበት ነው።

ከላይ በተመለከተው መጠይቅ ተራ ቁጥር 7 “በጭራሽ አልስማማም” እና “አልስማማም” የሚሉት አማራጮች ከፍተኛውን ቁጥር የያዙ ሲሆን በመቶኛ ስሌትም በቅደም ተከተል ሲቀመጡ 31 እና 27.1 ናቸው። ከዚህ መረዳት የሚቻለው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተት በግልጽ እርማት ከመስጠት ይልቅ ስህተታቸውን የሚያመለክቱ ጥያቄዎችን

በመጠየቅና አስተያየት በመስጠት የስህተታቸውን ፍንጭ መረጃ አመልክተው ስህተታቸው እንዲያርሙ እንደሚያደርጓቸው ነው።

ሌላው ለጽሁፍ መጠይቅ መሰረት የሆነው ንድፈ ሀሳብ በ2.1.8.5. የተገለጸው “አነሳሽ (አነቃቂ) የስህተት እርማት ይህም የጽሁፈት እርማት አይነት የሚገልጸው መምህሩ ተማሪዎች በጽሁፈት ወቅት የሚፈጽሙትን ስህተቶች ደጋግሞው በመፍተህ ተማሪዎች ትኩረታቸውን ወደ ስህተቱ ስቦ ስህተታቸውን እንዲያርሙ የሚያደርግበት ዘዴ ነው።

በዚህ ንድፈ ሀሳብ ላይ የተመሰረተው በጽሁፍ መጠይቅ ተራ ቁጥር 8 ሲሆን የተሰበሰበው መረጃ እንደሚያመለክተው ከአራቱ አማራጮች ከፍተኛውን ቦታ የያዙት “በጭራሽ አልስማማም” እና “አልስማማም” ናቸው። በመቶኛ ስሌት በቅደም ተከተል ሲቀመጡም 25 እና 26.5 ናቸው። ውጤቱም የሚያመለክተው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽሁፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተቶች ደጋግመው በመፍተህ የተማሪዎችን ትኩረት ወደ ስህተቱ ስቦ ስህተታቸውን በራሳቸው እንዲያርሙ አለማገዛቸውን ነው።

መጠይቅ ተ.ቁ9 የተመሰረተው በ2.1.5.1. ምልክቶችን በመጠቀም ስህተቶች ማመልከት በሚለው ንድፈ ሀሳብ ላይ ሲሆን በተጠቀሰው የንድፈ ሀሳብ ክፍል የተቀመጠው የምሁራን ገለፃ የሚያሳየው የቋንቋ መምህራን ምልክቶችን በመጠቀም ስህተቶችን ሲያመለክቱ የሚጠቀሟቸው ምልክቶች ተማሪዎች በጽሁፈት ወቅት የፈጸሟቸውን ስህተቶች፣ በማክበብ፣ ከስር በማስመር እና ሌሎች ምልክቶችን በመጠቀም እንዳለባቸውና የሚጠቁሙትን ምልክቶች ተማሪዎችን የማያደናግርና ተረድተው ስህተታቸውን የሚያርሙበት መሆን እንደሚገባ እንጂ ተማሪዎችን የማያውቁትና መልክቶችን መጠቀም እንደማይገባ ያትታል።

በዚህ መሰረትነት የተዘጋጀ የመጠየቅ ተራ ቁጥር 9 ሲሆን ከተሰጡት አማራጮችም “እስማማለሁ” የሚለው አማራጭ 29.6 እና “በጣም እስማማለሁ” የሚለውም 25 በመቶኛ ስሌት ተቀመጡ ሲሆኑ ከውጤቱ መረዳት እንደሚቻለው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች ሲሆኑ ከውጤቱ መረዳት እንደሚቻለው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽሁፈት ወቅት ለሚፈጽሟቸው ስህተቶችን ሲያርሙ

ተማሪዎች ሊረዷቸው የማይችሏቸውን ምልክቶች ተጠቅመው የተማሪዎቻቸውን የጽህፈት ስህተት እንደሚያርሙላቸው ነው።

ሌሎች የቀሩት ሶስት ጥያቄዎች በቀጥታ በንድፈ ሀሳብ ላይ የተመሰረቱ ባይሆኑም መነሻ ሀሳባቸው ንድፈ ሀሳቦችን መሰረት ያደረጉ ሲሆን 10ኛ ተራ-ቁጥር ላይ የተመለከተው መጠይቅ “እስማማለሁ” የሚለው አማራጭ በመቶኛ ስሌት 27.7 ሲሆን “በጣም እስማማለሁ” የሚለው ደግሞ 27 ነው። ይህም የሚያሳየው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎች የጽህፈት ስህተት የሚያርሙት ተማሪዎች በጸሁፊት ጽህፈት ስህተት ላይ መሆኑን ያመለክታሉ። በሰነድ ፍተሻ ላይ ግን ትክክል ላልሆኑት ምርጫና አዛምድ ጥያቄዎች ፊት ለፊት ትክክለኛውን መልስ የያዘውን ሆኔ ከመጻፍ ያለፈ የስህተት እርማት አልታየም።

በ11ኛ ተራ ቁጥር ላይ ለቀረበውም መጠይቅ “በጭራሽ አልስማማም” የሚለው ተመራጭ በመቶኛ ስሌት 25.4 ሲሆን “አልስማማም” የሚለው ደግሞ 28.1 ነው። ውጤቱም የሚያሳየው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተት እርማት እንደሚሰጧቸው የሚያሳይ መረጃ ነው። ከላይ የሰነድ ፍተሻ ላይ እንደ ተገለጸው ከሆነ ግን ከምርጫና ከአዛምድ ጥያቄዎች ፊት ለፊት ትክክለኛውን መልስ የያዘውን ሆኔ ከመጻፍ ያለፈ እርማት እንዳልታየ ነው።

መጠይቅ ተራ ቁጥር 12 ላይ መረጃው እንደሚጠቁመው “በጭራሽ አልስማማም” የሚለው በመቶኛ 35.2 ሲሆን “አልስማማም” የሚለው ደግሞ 30.5 ነው። ይህም ውጤት የሚያሳየው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የሚሰጡትን የተለያዩ የጽህፈት ስህተቶች አርመው እንደሚመልሱላቸው የሚያስረዳ ነው።

በአጠቃላይ ለተማሪዎች የቀረበው የጽሁፍ መጠይቅ የሚያሳየው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በፅህፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተት እርማት እንደማሰይጡ መሆናቸውን ነው።

በመጨረሻም በጽሁፍ መጠይቅ ላይ የተቀመጠው “የአማርኛ ቋንቋ መምህራችሁ በጽህፈት ወቅት የምትፈጽሙትን ስህተት እንዴት ያርማሉ? ከልምዳቸው በመነሳት ያላችሁን አስተያየት ስጡ” ለሚለው ለነፃ አስተያየት ጥያቄ መልስ የሰጡት ተማሪዎች እንደሚከተለው በሰንጠረዥ ተገልጿል።

ሠንጠረዥ 4.4. የጽሁፍ መጠይቅ ነፃ ጥያቄ የመለሱ ተማሪዎች እና መልሶቻቸው በመቶኛ ስሌት

ተ.ቁ	የተመለሱ መልሶች ዓይነት	መልስ የመለሱ ተማሪዎች		መልስ ያልመለሱ ተማሪዎች ብዛት	
		በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ
1	ስህተቴን በራሴ እንዳርም ያደርገኛል	23	5.4		
2	ስህተቴን በፃፍኩት ጽህፈት ላይ ያርመልኛል	18	4.3		
3	የተሳሳትነወን የጽህፈት ስህተት አይተው በጥቁር ሰሌዳ ላይ ትክክለኛውን እርማት ይጽፋልናል።	24	5.7		
4	ምንም ዓይነት የጽህፈት ስህተት ሰጥተውን አያውቁም	30	7.1		
5	ደብተራችንን ሰብስበው ትክክል ያልሆነውን ጽህፈት አይተው ይህ ትክክል አይደለም መስተካከል አለባቸው ብለው በቃል ነግረውን ደብተሩን ይመልሱልናል።	43	10.2		
6	የተለያዩ የጽህፈት መልመጃዎችን ሰጥተውን ከብዙ ቀን አንዴ ደብተራችንን ሰብስበው አንድ ራይት ያርማሉ አልያም ፊርማ ይፈርማሉ።	59	13.9		
7	የአዛምድ፣ የምርጫ ጥያቄዎችን ያርመልናል ድርሰት ነክ መልመጃዎችን ይፈርማሉ እንጅ እያንዳንዱን አይተው አያርሙም።	13	3		
8	ከተጠያቂው ነፃ የአስተያየት ጥያቄ ጋር የማይገናኝ አስተያየት። ለምሳሌ ስለ መምህራቸው ባህሪ	38	9		
	ጠቅላላ የተማሪ ብዛት ድምር	248	58.2	178	41.8

ከሰንጠረዥ ውጤት መረዳት እንደሚችለው ካሉት ተማሪዎች ከመቶው 41.8 % በነፃ የመጠይቅ ጥያቄ ላይ ያልተሳተፉ ሲሆኑ 58.2 % ደግሞ እንደተሳተፉ ነው። ተማሪዎች የመለሱት መልስ ይዘት ተጨምቆ የተቀመጠ ሲሆን ከልቅ መጠይቁ ዋናውን ቁጥር የያዘው 6ኛ ተራ-ቁጥር የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎችን የጽህፈት ስህተት ሲያርሙ “√” አልያም ፊርማቸውን ብቻ ማስቀመጥ እንጂ እያንዳንዱን የተማሪ ስህተት አይተው እንደማያርሙ የሚጠቁም ነው። ቀጥሎ ትልቅ አሀዝ ያስመዘገበውም 5 ተራ- ቁጥር ሲሆን ይህም የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎች የጽህፈት ስህተት አይተው በቃል እንዲያስተካክሉ እንደሚናገሩ የሚያሳይ ነው። ሌላው የተማሪዎች መልስ በተራ- ቁጥር 8 ላይ የተቀመጠው ሲሆን ይህም ተማሪዎች ከተጠየቀው ጥያቄ ውጪ ስለ መምህራኖቻቸው ባህሪ የገለጹት ቀጣዩን ቦታ ስዩዝ ይህ መረጃ ለጥናቱ ምንም አይነት ፋይዳ ስለሌለው በጥናቱ አልተካተተም ። ከዚህም ቀጥሎ ተራ ቁጥር 4 የሚከተለው ሲሆን ይህም የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ለተማሪዎቻቸው ምንም አይነት የጽህፈት እርማት እንደማይሰጡ የሚያስረዳ ነው። ቀሪዎቹም እንደየ ቅደም ተከተላቸው 3ኛ ፣ 2ኛ እና 7ኛ ተራ-ቁጥሮች እንደ አሀዙ ብዛት የተቀመጡ ሲሆን የተጠቀሱት የመጀመሪያው 3ኛ ተራ -ቁጥር የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎችን የጽህፈት ስህተት ካዩ በኋላ ለሁሉም ትክክለኛው እርማት በጥቁር ሰሌዳ ላይ እንደሚጽፉ የሚያስረዳ ነው። ተራ-ቁጥር 1 የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተት በራሳቸው እንዲያርሙ ማድረጋቸውን ሲያመለክት 2ኛ ተራ-ቁጥር የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተት እዚያው የተሳሳቱት ጽህፈት ላይ እንደሚያርሙላቸው የሚያትት ነው። በመጨረሻም 7ኛ ተራ-ቁጥር የሚገልጸው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የአዛምድና የምርጫ ጥያቄዎችን ብቻ እንደሚያርሙ ድርሰት ነክ ጽሁፎች ላይ ፊርማቸውን ብቻ እንደሚያስቀምጡ የሚያብራራ ነው።

4.1.3. የቃለ-መጠይቅ ትንተና

ሌላኛው ለዚህ ጥናት መረጃ መሰብሰቢያ ሆነው ካገለገሉት ዘዴዎች ውስጥ አንዱ ቃለ-መጠይቅ ነው። ዓብይ አላማውም የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ለሚፈጽሙ የስህተት አይነቶች ውስጥ የትኛው ላይ አትኩረው

እንደሚያርጡ መረጃ ለመሰብሰብ የሚገለግል ነው። ጥያቄዎቹ የተዘጋጁት የጥናቱን ዓላማ መሰረት በማድረግ ሲሆን ቃለ-መጠይቅ ጥያቄዎቹ የተደረጉት ለናሙና ከተመረጡት ሶስቱ ትምህርት ቤቶች የ9ኛ ክፍል ለአማርኛ ቋንቋ መምህራን ሲሆን ጥያቄውና መልሶቻቸው እንደሚከተለው ቀርበዋል።

ጥያቄ 1 የተማሪዎች ጽህፈት ሲጽፉ የሚፈጽሙትን ስህተት ያርማሉ?

መምህር 1፣ መምህር 2፣ መምህር 3 እና መምህር 4 አዎ የሚል መልስ ሰጥተዋል። መምህር 5 ፣ 6 እና 7 ግን አይ ብለው እንደምክንያት ያስቀመጡትም የተማሪ ብዛት ስላለና ክፍለ ጊዜውም በሳምንት 1 (አንድ) ቀን ብቻ መሆኑ ፈተና ብቻ እንዲያርጡ እንዳስገደዳቸው ገልፀዋል።

ጥያቄ 2. ተማሪዎቹ በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሙት የስህተት አይነቶች የትኞቹ ናቸው?

ለሚለው ጥያቄ :- ቃላትን ያለ ቦታ መጠቀም ፣ የስርዓተ ነጥብ፣ የሆሄያት ግድፈት፣ ሰዋዎቹ ስህተት የሚሉት የመምህር 1፣2፣3፣4 እና 5 መልስ ሲሆን መምህር 6 እና 7 የሀሳብ ቅደም ተከተል አለመጠበቅ ወይም ከሚጽፉት ጽሁፍ ርዕስ ጉዳይ ማፈንገጥ እና የባለቤትና የማሰሪያ አንቀጽ አለመስማማት የሚሉትን አክለዋል። በዚህ የቃል መጠይቅ ጥያቄ ላይ በተራ ቁጥር 1 መልሳቸው አይ ላሉት መምህራን ከላይ የጽህፈት ስህተት ያርማሉ ለሚለው አይ ብለው የለ የማያርጡ ከሆነ የሚፈጽሙትን ስህተት እንዴት አወቁ ተብለው ለተጠየቁት ጥያቄ በፈተና ወቅት የባዶ ቦታ ሙሉ ጥያቄና አጭር መልስ ስጡ ጥያቄዎች እንደሚያዘጋጁና ከዚያ ማወቅ እንደሚችሉ ገልጸዋል። ነገር ግን በፈተና ወረቀቶች ላይ በሰነድ ፍተሻ ከተጠቀሱት ሌላ አጥኚው የተለየ የስህተት እርማት አላጋጠመውም።

ጥያቄ 3. ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽሙት የስህተት አይነቶች እርስዎ ትኩረት ሰጥተው የሚያርጡት የትኛውን የስህተት አይነት ነው?

መምህር 1 የቃላትን አለ ቦታ መጠቀም፣ መምህር 2 እና 7 የስርዓተ ነጥብ፣ መምህር 3 እና 6 ሰዋዎቹ ስህተት፣ መምህር 4 የሆሄያት ግድፈት እና መምህር 5 የሀሳብ ቅደም ተከተል ያለመጠበቅ ሲሉ መልሰዋል።

ጥያቄ 4 በተራ ቁጥር 3 ላይ ያለው የስህተት አይነት ብቻ ለምን ተመረጠ?

መምህር1 የቃላት አለ ቦታ መጠቀም እንዳተኩርበት ያደረገኝ ነገር ተማሪዎች በብዛት ቃላትን አለ ቦታ በትክክልመጠቀም ችግር ይገጥማቸዋል። ደግሞም ቃላት ተቀናብረው ሀረጎችን ወይም አረፍተ ነገርን ስለሚመስርቱ የቃላት አጠቃቀማቸው ጥሩ ከሆነ የጽህፈት የቋንቋ ችሎታቸው ይጨምራል ብዬ ስለማምን ነው። በተጨማሪም ተማሪዎቹ የፀኛ ክፍል ደረጃ ይሁኑ እንጅ የአማርኛ ቋንቋ አጠቃቀም ደረጃቸው ያን ያህል ነው። በመሆኑም በትንሹ ማስተካከል ያለባቸውን ሳያስተካክሉ ከዚህ በላይ የሆነውን ውስብስብ የቋንቋ ትምህርቶች ቢታረምላቸው ከማሳወቅ ይልቅ ማደናገር በመሆኑ ነው ብለዋል።

መምህር 2 እና 7 ምክንያቱም ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት በብዛት የሚቸግራቸው የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም በመሆኑ ነው። ስርዓተ ነጥቦች አንድን ጽሁፍ ሙሉ የሚያደርጉ ምልክቶች ናቸው። ነገር ግን ተማሪዎች በብዛት፡- የነጠላ ሰረዝና የድርብ ሰረዝ፣ የትዕምርተ ስላቅና ትዕምርተ አንክሮን መለየት ከመቸገራቸውም ሌላ ነጠላና ድርብ ትዕምርተ ጥቅስ አጠቃቀምም ያደናግራቸዋልና ነው።

መምህር 3 እና 6 ደግሞ በብዛት ትኩረት ሰጥተው የሚያርሙት ሰዎስዎዊ ስህተቶችን እንደሆነ ገልጸው ይህንንም የስህተት አይነት ለመምረጥ ያስገደዳቸውን ምክንያት ሲያትቱ፡- ጽህፈት ትክክለኛነትን ይፈልጋል። በመሆኑም ትክክለኛ ጽህፈት ለመጻፍ ደግሞ መሰረቱ ሰዎስውን ጠንቅቆ ማወቅ አስፈላጊ ከመሆኑም በላይ የሰዎስው ትምህርት የቃላትን፣ የሆሄያትን፣ የሀረጎችን፣ የአረፍተ ነገርን፣ የአንቀጽ እና የድርሰትን አፃፃፍ ሁሉ አቅፎ ስለሚይዝ ተማሪዎች የሰዎስው ስህተታቸውን ማረም ከቻሉ ጥሩ ጽህፈት መጻፍ ይችላሉ ብዬ ስለማምን ነው ብለዋል።

መምህር 4 የሆሄያትን ግድፈት ብለው የመረጡበት ምክንያት ሲገልፁ የፀኛ ክፍል ተማሪዎች ከፍ ባሉ ክፍሎችም የግዕዝና ራብዕ፣ የሳልስና ሳድስ ሆሄያትን ለይቶ አውቆ በቦታው የሚጠቀሙ የተማሪ ቁጥር አናሳ ነው። ለምሳሌ፡- “ንደኛዬ ሲመጣ ወደ ቤት እንሄዳለን።” የሚለውን አረፍተ ነገር ሲጽፉ፡-“ንደኛዬ ስመጣ ወደ ትምህርት ቤት እንሄዳለን። ብለው ይጽፋሉ። ይህ ደግሞ በሆሄያት ግድፈት ምክንያት ሰዎስዎዊ ስህተትን ሊያስከትል ችሏል። በመሆኑም ሆሄያት መሰረታዊ የቋንቋ ትዕምርቶች

በመሆናቸው ተማሪዎች እነዚህን ሆሄያት በትክክል ካላወቁ ትንሽ ስህተት ወደ ውስብስብ ሊያመራቸው ይችላልና ነው። ብለዋል..

መምህር 5 የሀሳብ ቅደም ተከተል ያለመጠበቅ ብለው ይህንን የመረጡበትን ምክንያት ሲገልፁ የኔ ተማሪዎች በሌላው የጽህፈት ስህተት ብዙም ችግር አይታይባቸው። ዋና ችግራቸው የሀሳብ ቅደም ተከተል ያለመጠበቅ ነው። ይህ ደግሞ ከሚጽፉት ርዕስ ጉዳይ እንዲያፈነግጡ ያደርጋቸዋል። በመሆኑም በዋናነት ይህንን የስህተት አይነት የመረጥኩት ለዚህ ነው።

ጥያቄ 5 እርስዎ ትኩረት ሰጥተው ከሚያርጧቸው የተማሪ ስህተቶች ውጪ ያሉ ስህተቶች መቼ ይታረማሉ?

ለሚለው ጥያቄ መልስ ሲሰጡ፤ መምህር 1፣3፣4 እና 7 በዋናነት ከተማሪዎቹ የዕውቀት ደረጃና ችሎታ ጋር በአንድ ርዕስ ጉዳይ ላይ ብናተኩርም በጽህፈት ወቅት ያጋጠሙንን ስህተቶች ከማረም ወደ ኃላ አንልም ሲሉ፤ መምህር 2 እና 5 መቼም መታረም አይችሉም። ምክንያቱም የክፍል ደረጃ እያደገ በሄደ ቁጥር የተማሪና የመምህራን ግንኙነት እየቀነሰ ይሄዳል። ማለት መምህራን የተማሪን የዕህፈት ስህተት ለማረም አይፈልጉም። በተለይ የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ተማሪዎችም ተጨንቀው ለማወቅ አይጓጉም፤ በመሆኑም ምናልባት በብዛት የአማርኛ ቋንቋ ልቦለድና ድርሰት የሚያነቡ ጥቂት ተማሪዎች ከሚያነቡት ስህተታቸውን ሊያስተካክሉ ይችሉ ይሆናል እንጅ በ9ኛ ክፍል ላይ ያልተስተካከለ የጽህፈት ስህተት ሊስተካከል አይችልም ብለዋል።

መምህር 6 በተማሪው ላይ ይወሰናል። ተማሪው ለማወቅ ጉጉት ካለው ሁሌም ጠያቂ ይሆናል። ከጠየቀ ደግሞ በቀጣዩ ክፍሎችም ስህተቱ ሊስተካከልለት ይችላል። በተለይ 10ኛ ክፍል ላይ የአገር አቀፍ ፈተና ተፈታኞች ስለሆኑ የፈተና ወረቀቶችን መምህሩ የሚሰራላቸው ከሆነ እዚያ ላይ በሚጠየቁት ጥያቄዎች ስነ ጽሁፍ አንዱ በመሆኑ ያንን ለማወቅና ጥሩ ውጤት ለማምጣት የሚያቅድ ተማሪ ማንኛውንም መምህሩ የሚሰጠውን የክፍል ስራም ይሁን የቤት ስራ ሞክሮ የሚያሳይ ከሆነ መምህሩ እርማት ሊሰጠው ይችላል ብዬ አምናለሁ። ብለዋል።

ጥያቄ 6 በእርስዎ ትኩረት ተሰጥተው የማይታረሙ የጽህፈት ስህተቶች በተማሪው የጽህፈት ችሎታ ላይ የሚያሳድረው ተጽዕኖ አለ? ካለ ምን አይነት ነው?

መምህር፡- 1፣2፣4፣5፣6፣እና 7 አዎ ተጽዕኖ አለው። ተጽዕኖም ተማሪው መምህሩ ያስተካከለለትን ስህተት ብቻ የተሳሳተ እንጂ ሌላ የጽህፈት ስህተት እንደተሳሳተ ላያውቅ ይችላል። ይህ ደግሞ ሌላ ስህተት እንዲፈጽም ያደርገዋል ብለዋል። መምህር 3 የሚያሳድረው ተጽዕኖ የለም። ምክንያቱም እኔ ትኩረት ሰጥቼ የማርመው የሰዋሰው ስህተትን ነው። ይህ የሰዋሰው ስህተት ደግሞ የማይዳስሰው የስህተት አይነት የለም። ማለት ጽህፈት ትክክለኛነትን እንደሚሻ ካመንና ተማሪዎች የሰዋሰው ስህተት ካልፈጸሙ ትክክለኛ ፀሐፊ ይሆናሉ። ምክንያቱም የቃላት፣ የሆሄያት፣ የስርዓተ ነጥብ፣ የባለቤትና የማሰሪያ አንቀጽ አለመስማማት፣ ወዘተ የሚባሉት ሁሉ በሰዋሰዋዊ ስህተት ስር የሚጠቃለሉ ናቸው ብለዋል።

በአጠቃላይ ለመምህራን ከቀረበው ቃል መጠይቅ መረዳት የሚቻለው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተት እርማት የሚሰጡም እንዳሉ ነው። ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሙት ስህተቶችም፡- ቃላትን ያለቦታ መጠቀም፣ ስርዓተ ነጥቦችን በተገቢው ቦታ ያለመጠቀም፣ ሰዋሰዋዊ ስህተቶች የሆሄያት፣ ግድፈት እና የሀሳብ ቅደም ተከተል ያለመጠበቅ ናቸው። ከእነዚህም እያንዳንዱ መምህር ትኩረት ሰጥቶ የሚያርመው የስህተት አይነት እንደመምህሩ የተለያየ ሲሆን ከላይ የተጠቀሱት ስህተቶች ሁሉ ቢያንስ አንድን የስህተት አይነት ለምን እንደተመረጠ መምህራኑ የሰጡት ምላሽ የተለያየ ሲሆን ከላይ በተራ ቁጥር አራት መልስ ላይ በሰፊው ተገልጿል።

ከመምህራኑ አጽንኦት ተሰጥቷቸው ከሚታረሙ ስህተቶች ውጪ ያሉት ስህተቶች መቼ እንዲታረሙ ሲገልጹም መምህራኑ ከሶስት ጎራ የተከፈሉ ሲሆን የመጀመሪያዎቹ በአንድ የስህተት አይነት ብናተኮርም በጽህፈት ወቅት ያጋጠሙንን ስህተቶች እናልፋለን ማለት አይደለም ሲሉ፤ ሌሎች ደግሞ መቼም ቢሆን አይታረምም ብለዋል። በመጨረሻም መምህር 6 ይህ የሚወሰነው በተማሪው የማወቅ ጉጉት ላይ ነው ሲሉ ሀሳባቸውን ስንዝረዋል። በመጨረሻም በመምህራኑ ትኩረት ተሰጥተው የማይታረሙ የጽህፈት ስህተቶች በተማሪዎች ላይ የሚያሳድረው ተጽእኖ እንዳለው ስድስቶቹ መምህራን ሲገልጹ መምህር 3 ግን እኔ ትኩረት ሰጥቼ የማርመው ሰዋሰዋዊ ስህተት በመሆኑ ይህ ደግሞ ሁሉንም የጽህፈት ስህተት ስለሚያጠቃልል ተጽዕኖ የለውም ብለዋል።

4.2. የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ

የዚህ ጥናት ዓላማዎች የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሟቸውን ስህተቶች ማረም አለማረማቸውን መለየት፤ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በሚጽፉበት ወቅት የሚጽሟቸውን ስህተቶች ሲያርሙ የሚከተሏቸውን ዘዴዎች መፈተሽ እና ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽሟቸው ስህተቶች ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ትኩረት ሰጥተው የሚያርማቸው የስህተት አይነቶችን መተንተን ናቸው።

ስለሆነም በሰነድ ፍተሻ፣ በጽሁፍ መጠይቅና በቃለ-መጠይቅ የተሰበሰቡ መረጃዎች እነዚህን ዓላማ መሰረት አድርገው በአይነታዊ መተንተኛ ዘዴ ለመተንተን ተሞክሯል።

በጥናቱ ከተሰበሰቡ መረጃዎች ውስጥ በቅድሚያ የተፈተሸው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሟቸውን ስህተቶች ማረም አለማረማቸውን መለየት ነው። የጽህፈት ስህተት እርማትን በተመለከተ “የጽህፈት እርማት ለተማሪዎች የሰዋሰው ስህተት ችሎታ መሻሻልና ትክክለኝነት የሚረዳ ዘዴ ነው።” ሲሉ Terris (2002) ገልጸዋል። ከሰነድ ፍተሻው ለመረዳት እንደተቻለው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሙትን ስህተት የሚያርሙት የአዛምድና የምርጫ ጥያቄዎች ብቻ አልፎ አልፎ ሲሆን አንዳንዶቹ መምህራን የምርጫውን ወይም የአዛምዱ ጥያቄዎች ተመራጭ መልስ ትክክል ካልሆነ ትክክለኛውን ሆኔ የያዘውን ፊደል ከጥያቄው ፊት ለፊት መጻፋቸውን ነው። ከዚህም በላይ ብዙዎቹ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ግን የተማሪዎችን የጽህፈት ስህተት አንድ በአንድ አርሞ ምጋቤ ምላሽ ከመስጠት ፋንታ ተማሪዎቹ በጻፉት ጽህት ላይ የ “√” ምልክት በማድረግ አልያም ፊርማቸውን በመፈረም ቀን እንደሚጽፉበት ነው። ይህንን የሚያጎላ መረጃ ከአባሪ ጋር ተያይዞ ይገኛል።

ይህ የመምህራን የአዛምድና የምርጫ ጥያቄዎችን ያረሙበትና ፊርማቸውን ያስቀመጡበት መንገድ የተማሪዎች የፅህፈት ስህተት ታረመ አያሰኝም። ምክንያቱም የፅህፈት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ሚና የተማሪዎችን ትክክለኛ የፅህፈት ዕድገትና መሻሻል እንዲያመጡ ማገዝ ነው (Channdler 2003)።

የተማሪዎች ትክክለኛነትና የፅሁፊት ዕድገት መሻሻል መምጣት የሚችለው ደግሞ ተማሪዎች በፅሁፊት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተቶች ትክክለኛውን እርማትና ምጋቤ ምላሽ መስጠት ሲቻል ነው። ይህም መተግበር ያለበት በክለሳ ድርሳናት ውስጥ እንደተጠቀሰው በእነ BYrne (1988) ፣ Lalande (1998) ፣ እና Keh (1990) የተጠቀሰውን “የስህተት እርማት ዘዴዎችን”፣ በእነ Lyster and Ranta (1997) የተገለጹትን “የስህተት እርማት አይነቶችን” እና በእነ Anker (2000)፣ Daiker (1989) ፣ Moxley (1989) እና Anglo and Cross (1993) የተገለጹትን “የምጋቤ ምላሽ ዓይነቶችን” በመጠቀም ነው። ይህ በሌለበት የምርጫና የአዛምድ ጥያቄዎች ለማረም ቀላል በመሆኑ ብቻ አርም ትክክለኛውን መልስ የያዘውን ሆሄ ፊት ለፊት ላይ መጻፍ እና የ“√” ምልክት አስፍሮ ፊርማ መፈረም ለተማሪዎች የጽሁፊት እድገት የሚያመጣው ለውጥ የለም። ስለዚህ በዚህ ጥናት የታየው የመምህራን የፅሁፊት እርማት ከላይ በተጠቀሱት ንድፈ ሃሳቦች ላይ የተመሰረተ ስላልሆነ ውጤታማ ነው ማለት አይቻልም።

የጽሁፍ መጠይቅ ደግሞ የሚያስረዳው ከሰነድ ፍተሻው የተለየ አይደለም ለማለት ያስደፍራል። ምክንያቱም ሦስቱም የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ተመጋጋቢ በመሆናቸው ነው። በመሆኑም በጽሁፍ መጠይቅ ዓላማ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽሁፊት ወቅት የሚፈጽሙትን ስህተቶች እንዴት እንደሚያርሙ ለመፈተሽ የሚያገለግል ነው።

የስህተት እርማት ዘዴዎችን በተመለከተ የዘርፉ ምሁራን እንደሚገልጹት የጽሁፊት የስህተት እርማት ዘዴዎች ምልክቶችን በመጠቀም ስህተቶችን ማመልከት፣ ስህተትን በሙሉ ማረም፣ እና ከስህተቶች የተወሰነውን መርጦ ማረም (Byrne 1988) ፣ (Lalande 1982) ፣ የስህተት እርማት አይነቶችም፡- ግልጽ የሆነ የስህተት እርማት፣ ደግሞ ማሳያ የስህተት እርማት፣ ማብራሪያ መጠየቂያ የስህተት እርማት፣ ስነ-ልሳናዊ ፍንጮች የስህተት እርማት እና አነቃቂ የስህተት እርማት (Lyster and Ranta 1997) ፣ የምጋቤ ምላሽ ዓይነቶችምም፣ ገምጋሚ፣ ትዕዛዛዊ፣ አጠናካሪ እና አስተካይ ናቸው።

በዚህ ጥናት በ4.1.2 ስር በሰፊው እንደተገለጸው ለተማሪዎች የጽሁፊት መጠይቆች ከላይ የተገለጹትን ንድፈ ሃሳቦች ላይ ተመስርተው የተዘጋጁ ሲሆኑ ውጤታማነታቸው ግን ከጥያቄ ምልክት ውስጥ የገባ ይመስላል። ምክንያቱም ከተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ መረዳት እንደሚቻለው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽሁፊት ስህተትን በንድፈ

ሀሳቦች ላይ ተመርኩዘው እንደሚኖርሙ ያመለክታል። ከቀረቡት አስራ ሁለት የምርጫ ጥያቄዎች ውስጥ አዎንታዊ መልስ ያገኙት 2ኛ፣ 11ኛ፣ እና 112ኛ ተራ ቁጥሮች ብቻ ናቸው። ይህም ሲታይ 2ኛ “የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ልረዳቸው የማልችላቸውን ምልክቶች በመጠቀም የፅሁፍ ስህተቱን ያርሙልኛል” ለሚለው የመጀመሪያው ሲሆን መምህራኑ ስህተት ቢያርሙም እንኳ ተማሪቹ ከስህተታቸው ተምረው ትክክለኛ ጽሁፍ መጻፍ እንዲችሉ የሚያደርግ እርማትና ምጋቤ ምላሽ ሳይሆን መረዳት የማይችሉትንና እርማትና ምጋቤ ምላሽ እንደሚሰጧቸው የሚጠቁም ነው። ሆኖም አጥኚው ይህንን ሀሳብ የሚያጎላ መረጃ በሰነድ ፍተሻ አላጋጠመውም። ቀጣዩ “የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በጽሁፍ ወቅት ለምረጽማቸው ስህተቶቹ በጻፍኩት ጽሁፍ ላይ ያርሙልኛል።” የሚለው ሲሆን ይህ ጥያቄ ብዙ አዎንታዊ መልስ አግኝቷል። ይህም የሚያስረዳው የቋንቋ መምህራኑ የጽሁፍ ስህተት ተማሪዎች በፃፉት ጽሁፍ ላይ እንደሚኖርሙ የሚያሳይ ነው። ነገር ግን ከሰነድ ፍተሻው የተገኙ መረጃዎች የሚያመለክቱት ግን መምህራኑ ከአዛምድና ከምርጫ ጥያቄዎች ሌላ የስነ-ጽሁፍና የድርሰት ስህተቶችን በተማሪዎች ጽሁፍ ላይ ሲያርሙና ምጋቤ ምላሽ ሲሰጡ አልታዩም። ነገር ግን ይህ የተማሪዎች መልስ በደብተራቸው የሚፈረመው ፊርማና የ “√” ምልክት አይተው ያንን እርማት እንደተደረገላቸው የወሰዱ ይመስላል። ቀጥሎም “የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ለምረጽማቸው ስህተቶች ምንም አይነት የጽሁፍ እርማት አይሰጡኝም” የሚል ሲሆን ይህም እርማት ይሰጡኛል የሚያሰኝ መልስ አግኝቷል። ይህም የሚያስረዳው ተማሪዎች ደብተራቸው ላይ የ“√” ምልክት ወይም የመምህራ ፊርማ ስላለ እንዲሁም አልፎ አልፎ የምርጫ ጥያቄና የአዛምድ ጥያቄ (በደብተራቸው እና በፊትና ወረቀት ላይ) የስህተት እርማት ሆኔ ስለተቀመጠ ስህተታቸው የታረመ መስሎ እንደታያቸው ያሳያል።

በመጨረሻም “የአማርኛ ቋንቋ መምህራችሁ በጽሁፍ ወቅት የምትፈጽሙትን ስህተት እንዴት ያርማሉ? ከልምዳችሁ በመነሳት ያላችሁትን ሀሳብ ስጡ” የሚለው ክፍት ጥያቄ መረጃ ውጤትም የሚገልጸው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎች የጽሁፍ ስህተቶችን ሲያርሙ፡- ከብዙ ጊዜያት አንዴ “√” ምልክት እና አልያም ፊርማቸውን እንደሚያስቀምጡ፣ በቃል ይህ ስህተት አለው ብለው ከመናገር ያለፈ ስህተቱን አመልክቶ እርማትና ምጋቤ ምላሽ እንደማይሰጡ፣ ምንም አይነት የጽሁፍ ስህተት

እንደማይሰጡ፣ የሚሉት መልሶች ከፍተኛ ቁጥር የያዙ መሆናቸውን ነው። ይህ ደግሞ መምህራን የተማሪዎችን የጽህፈት ስህተት ሲያርሙ ንድፈ ሀሳባዊ ዘዴ እርማትና ምጋቤ ምላሽ አለመጠቀማቸውን ከማተቱም በላይ ለተማሪ የጽህፈት ችሎታ መዳበር ምንም አይነት ፋይዳ የሌለው የስህተት እርማት እንደሚከተሉ የሚያመለክት መሆኑ አጠያያቂ አይደለም።

የመጨረሻው የቃል መጠይቁ ማብራሪያ የታየ ሲሆን የቃል መጠይቅ ዋና ዓላማ ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽሟቸው ስህተቶች ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ትኩረት ሰጥተው የሚያርሟቸው የስህተት አይነቶቹን መተንተን ነው። ቃሉ መጠይቅ የተደረገው ለቋንቋ መምህራን ሲሆን እንደሚከተለው ተብራርቷል።

የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ትኩረት ሰጥተው የሚያርሟቸው የስህተት አይነቶች ቃላትን ያለ ቦታቸው መጠቀም፣ የስርዓተ ነጥብ ስህተት፣ ሰዋሰዋዊ ስህተቶች፣ የሆሄያት ግድፈት እና የሀሳብ ቅደም ተከተልን ያለመጠበቅ ናቸው። መምህራን ተማሪዎች ከሚፈጽሙት የጽህፈት ስህተቶች ውስጥ አንዱን መምረጣቸው ከስህተት እርማት ዘዴዎች ውስጥ “ከስህተት የተወሰነውን መርጦ ማረም “ ተብሎ በ2.1.5.3. ስር ከተገለጸው የLalande (1998) ሃሳብ ጋር ይመሳሰላል። ሀሳቡም በስህተት እርማት ጊዜ መታረም ያለባቸው ሁሉም ስህተቶች ሳይሆኑ ተማሪዎች በተደጋጋሚ የሚፈጽሟቸውና በቋንቋ መማር ላይ እንቅፋት የሚሆኑ ዋና ዋና ችግሮች ብቻ ናቸው የሚለው ነው። ነገር ግን መምህራን በቃል መጠይቁ ላይ እንደገለጹት ተማሪዎች ከሚፈጽሙት ስህተት መርጦ ማረማቸው ጥሩ ቢሆንም ማረማቸውን የሚያሳይ መረጃ በሰነድ ፍተሻ አልታየም። ከላይ የተጠቀሱትን የስህተት አይነቶች ለማረም የመረጡ መምህራን ለምን በእነዚህ እንዳይተኮሩ ሲገልጹ፡- ቃላትን ያለ ቦታ መጠቀም በብዛት በተማሪዎች ጎልቶ የሚታይ ከመሆኑም በላይ ቃላት ካልተቀናበሩ ሐረግን አልያም አረፍተ ነገርን መመስረት ስለማይችሉ ተማሪዎች ቃላት በቦታቸው እንዲጠቀሙ ማድረግ ቋንቋውን በትክክል እንዲግባቡበትና እንዲጽፉበት ማስቻል መስሎ ስለታያቸው እንደሆነ ገልጸዋል። ለዚህም ምሳሌ ሲሰጡ “ቁጭ በል” ከማለት ፈንታ “ተቀመጥ” የሚለውን መጠቀም ይሻላል። እነዚህ ቃላት ሲታዩ የመጀመሪያው “ቁጭ በል” የሚለው ከአገባቡ አንጻር ተቀመጥ ማለት እንደሆነ አያጠያይቅም። ነገር ግን ሰዎች እያወቁም ሆነ ሳያውቁ ይህንን ሐረግ በሌላ አረዳድ ይረዱታል። “በል” የሚለው በቁሙ ተናገር የሚለውን ፍች

የሚሸከም ሲሆን “ቁጭ የሚለውን ቃል ተናገር” እንደሆነ የሚረዱ አሉ። ስለዚህ ይህ ሁለት ፍች የሚኖረውን ትተው” ተቀመጥ” ቢሉ ግን አጠያያቂ አይደለም ሲሉ ያብራሩ ሲሆን ከዚህም ሌላ ሳያውቁ ያለ ቦታቸው የሚጠቀሙ ቃላት አሉ። ለምሳሌ፡- አቶ ታዬ ከአዲስ አበባ መጥተዋል። የሚለውን፡- አቶ ታዬ ከአዲስ አበባ መጥተዋሉ። ይላሉ።

በመጀመሪያ የተገለጸው አረፍተ ነገር ውስጥ “አል” የሚለው ረዳት ግስ ቅጥያ የቅርብ ጊዜ ኃላፊ መሆኑን የሚጠቁም ሆኖ ሳለ (ባዩ ይማም 2001) ተማሪዎቹ የሚጠቀሙት ላይ “መጥተዋሉ” የሚለው ግስ ከትክክለኛ የቃል አጠቃቀም ያፈነገጠ ነው። ተማሪዎች እነዚህን ማስተካከል ከቻሉ በቋንቋው ላይ ችግር ይገጥማቸዋል ብዬ አላምንም ሲሉ ገልጸዋል።

ሌላ መምህራን ትኩረት ሰጥተው የሚያርሟቸው የጽህፈት ስህተት ሁለት መምህራን የገለጹት የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ችግርን ነው። ይህንን እንዲመርጡ ያስገደዳቸውን ሲገልፁ ስርዓተ ነጥቦች የትርጉም ለውጥ ማምጣት የሚችሉ ምልክቶች በመሆናቸው ተማሪዎቻቸው በብዛት የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ላይ ችግር ስላለባቸው እንደሆነ ይገልጻሉ። ለዚህም በምሳሌነት የሚያነሱት፡- የድርብ ሰረዝና የነጠላ ሰረዝ፤ የትዕምርተ ስላቅና ትዕምርተ አንክሮ እና የነጠላና የድርብ ትዕምርተ ጥቅሶችን አለመለየት በሰፊው ይስተዋላል።

ለምሳሌ፡- ጠዋት ተነስቼ፣ ልብሴን ለብሼ፣ ፊቴን ታጥቤ፣ ቁርሴን በልቼ እና ደብተሮቼን አዘጋጅቼ ወደ ትምህርት ቤት እሄዳለሁ። የሚለውን በነጠላ ሰረዝ ቦታድርብ ሰረዝን ይጠቀማሉ ብለው አብራርተዋል።

በአጠቃላይ፡- ድርብ ሰረዝ ተያያዥ ሀሳብ ያላቸው አረፍተ ነገሮችን መለየት ሲባል ተመሳሳይ ሙያ ያላቸው ሀረጎች ከሚለው ያለመለየት፣ ትዕምርተ አንክሮ ቦታ ትዕምርተ ስላቅን መጠቀም እና የነጠላና ትዕምርተ ጥቅስን እንደ ድርብ ትዕምርተ ጥቅስ መጠቀም በሰፊው ይታይባቸዋል።

በዚህ የክፍል ደረጃ ይህንን ካላስተካከሉ ደግሞ መቼም ያስተካክላሉ ብለን አናምንምና በዚህ ላይ እንድናተኩር አስገድዶናል ሲሉ ገልጸዋል።

ሌላኛው ሁለት መምህራን አትኩሮት የሚሰጡት ለሰዎቻቸው ስህተት እንደሆኑ ይገልጻሉ። ይህንንም የመረጡበትን ምክንያት ሲገልጹ የሰዎቻቸው ስህተት ሁሉንም ስህተት ያጠቃልላል ብለው ስለሚያምኑ እንደሆነ ይገልጻሉ። ለምሳሌ፡- ታዩ ስናገር ይበሳጫል።

የሚለው አረፍተ ነገር “ስናገር” በሚለው ቃል ላይ ያለው የሳልስና ሳድስ ሆሄያት መቀያየር ምክንያት የመደብ ስህተት ማምጣት ችሏል ስለሆነም መሆን የነበረበት፡-ታዩ ሲናገር ይበሳጫል።

ስለዚህ የሰዎቻቸው ስህተት ተማሪዎች አውቀው ማስተካከል ከቻሉ ሌሎች የስህተት አይነቶች ይስተካከላሉ። ብለው እንደሚያምኑ ገልጸዋል።

ሌላው መምህራን አትኩሮት ከሚሰጡት የስህተት አይነት የሆሄያት ግድፈት አንዱ ነው። ይህም ከላይ በሰዎቻቸው ስህተት ውስጥ እንደተመለከተው የመደብ ችግር እንዲመጣ ያደርገው የሆሄያት ግድፈት ነው። ይህንንም የሆሄያት ግድፈትን አትኩራ አርማለሁ ያሉት መምህር ሲያስረዱ ተማሪዎች ሳድስና ሳልስን፣ ግዕዝና ራብዕን መለየትና አቀላቅሎ የመጠቀም ችግር እንደሚገጥማቸው ገልጸዋል።

በመጨረሻም መምህራን አጽንኦት ሰጥተው ከሚርሟቸው የጽህፈት ስህተት ተርታ የተመደበው የሀሳብ ቅደም ተከተል ያለመጠበቅ ነው። ይህም አንቀጽ ሲዋቀር በአንቀጹ ውስጥ ያሉት አረፍተ ነገሮች እንደ አንቀጹ ዋና መልዕክት ቅደም ተከተላቸውን ጠብቀው ካልተቀናበሩ መልዕክቱን እንደሚዛባ ያለመረዳት ችግር ስላለ ይህንን የስህተት አይነት እንደመረጡ የሚናገሩት መምህሩ ከዚህም ባለፈ ይህ የሀሳብ ቅደም ተከተል ያለመጠበቅ ከሚጽፉት ርዕስ ጉዳይ እንዲያፈነግጡ ያደርጋቸዋል ሲሉ ገልጸዋል።

በአጠቃላይ የቃለ መጠይቁ ዓላማ ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽሟቸው ስህተቶች ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ መምህርን ትኩረት ሰጥተው የሚያርሟቸው የጽህፈት ስህተት አይነቶችን መተንተን ነው። የስህተት አይነቶችም፡- ቃላትን አለ ቦታ መጠቀም፣ ስርዓተ ነጥቦችን ያለ ቦታቸው ማስገባት ፣ ሰዎቻቸው ስህተቶች፣ የሆሄያት ግድፈት ስህተትና የሀሳብ ቅደምተከተል ያለመጠበቅ እንደሆኑ የተሰበሰበው መረጃ ይጠቁማል። ነገር ግን መምህሮቹ እናርማለን ያሏቸው ስህተቶች ከመናገር ባለፈ ሲታረሙና ምጋቤ ምላሽ ሲሰጡ የሚያሳይ መረጃ የለም።

ምዕራፍ አምስት

5 . ማጠቃለያና አስተያየት

በዚህ ምዕራፍ ማጠቃለያና ከተገኘው ውጤት በመነሳት በአጥኚው የተሰጡ አስተያየቶች በቅደም ተከተል ቀርበዋል።

5.1. ማጠቃለያ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽህፈት ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ መተንተን ላይ ያተኩራል። በዚህም መሰረት የጥናቱ መሰረታዊ ጥያቄዎች የሚከተሉት ነበሩ።

1. የአማርኛ ቋንቋ መምህራን እውን የተማሪዎች በጽህፈት ስህተቶች ያርማሉ?
2. ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽማቸው ስህተቶች እንዴት ይታረማሉ?
3. የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽማቸው ስህተቶች ውስጥ ትኩረት ሰጥተው የሚያርማቸው የጽህፈት የስህተት አይነቶች የትኞቹ ናቸው?

እነዚህን ጥያቄዎች በአግባቡ መመለስ እንዲቻል በመጀመሪያ ተጠኚዎችና የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ተመርጠዋል። ተጠኚዎች በ2009 ዓ.ም በጅም ከተማ የሚገኙ የጅሬን፣ የመወዳ እና የጅም ዩኒቨርሲቲ ኮሚዩኒቲ ትምህርት ቤቶች በመማር ላይ ያሉት በተራ የዕጣ ናሙና የተመረጡ 426 የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎችና በጠቅላይ ናሙና የተመረጡ ሰባት አማርኛ ቋንቋ የሚያስተምሯቸው መምህራን ናቸው። በመሆኑም የጥናቱን ግብ ከዳር ያደርሱ ዘንድ በሰነድ ፍተሻ፣ በጽሁፍ መጠይቅና በቃለ-መጠይቅ የተሰበሰቡ መረጃዎች ተመዝግበዋል።

በሦስቱም የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች የተሰበሰቡ መረጃዎች ራሳቸውን ችለው ተተንትነው የሚከተሉት ውጤቶች ተገኝተዋል።

የሰነድ ፍተሻ ትንተና እንደሚያመለክተው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን እውን የተማሪዎችን የጽህፈት ስህተት ያርማሉ? ለሚለው መሰረታዊ ጥያቄ የተሰበሰበው መረጃ አያርሙም የሚል መልስ ይሰጣል። ምክንያቱም የሰነድ ፍተሻ ትንተና ላይ

እንደተገለጸው የቋንቋ መምህራን የተማሪዎቻቸውን የጽህፈት ስህተት ሲያርሙ የተስተዋለው የምርጫና የአዛምድ መልመጃዎች ብቻ በመሆኑ። የፅህፈት ስህተት ታረመ የሚባለው ደግሞ በምዕራፍ ሁለት እንደተገለጸው “የፅህፈት ስህተት እርማት ዘዴዎች”፣ “የፅህፈት እርማት ዓይነቶች” እና “የምጋቤ ምላሽ ዓይነቶች” ላይ ተመስርቶ ሲታረም ነው። ከዚህም ባለፈ ደግሞ መምህራኑ ፊርማ መፈረም፣ የ “√” ምልክት ከማኖርና ቀን ከመፃፍ ያለፈ የተማሪ የጽህፈት ስህተት ሲያርሙና ምጋቤ ምላሽ ሲሰጡ የሚገልጽ መረጃ አጥኚውን አልጋጠመውም። የፈተና ወረቀቶችም ቢሆኑ ከምርጫና ከአዛምድ ጥያቄዎች ትክክለኛ ሆኔ ከተሳሳቱት ጥያቄ ፊት ለፊት ትክክለኛውን መልስ የያዘው ሆኔያትን ከመፃፍ ያለፈ የጽህፈት ስህተት እርማት ሲያርሙ ወይም ምጋቤ ምላሽ ሲሰጡ የሚያመለክት መረጃ የለም።

የጽሁፍ መጠይቁም ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሙት ስህተቶች እንዴት ይታረማሉ? የሚለው የተማሪዎችን የጽህፈት ችሎታ ለማሻሻል የሚታረም የጽሁፍ ስህተት እንደሌለና በተማሪዎች ደብተር ላይ አንድ የ “√” ምልክት በማድረግ አልያም ፊርማ በመፈረም የሚታረሙ መሆናቸውን ይጠቁማል። ሌላው እዚህ ውስጥ ሳይጠቀስ መታለፍ የሌለበት ጉዳይ መምህራኑ ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ለሚፈጽሙት ስህተት በቃል ይህ ትክክል አይደለም ብሎ ከመናገር ያለፈ የጽሁፍ ምጋቤ ምላሽ በመስጠት ስህተቱን አመልክተው ተማሪዎቹ ከስህተታቸው እንዲማሩ አለማድረጋቸውን ነው።

በመጨረሻም መምህራን ተማሪዎች ከሚሳሳቱት የጽህፈት ስህተቶች የትኞን አትኩረው ያርማሉ? የሚለው የመምህራኑ የቃለ መጠይቅ መልስ፡- ቃላትን ያለቦታ መጠቀም፣ ስርዓተ ነጥብን በትክክል አለመጠቀም፣ ሰዋሰዋዊ ስህተቶች፣ የቃላት ግድፈት እና የሀሳብ ቅደም ተከተልን ያለመጠበቅ የሚሉት ሲሆኑ እነዚህ እውን ለተማሪዎች የጽህፈት ስህተት ተተክሮባቸው ታርመዋል ወይ? የሚለውን መልስ የሚመልስ መረጃ ግን የለም።

ስለሆነም የተሰበሰበው መረጃ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽህፈት ስህተት እርማት አያርሙም፤ ምጋቤ ምላሽም አይሰጡም ወደሚል ድምዳሜ ያመዘናል።

5.2. አስተያየት

የጥናቱ ውጤት መሰረት በማድረግ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽህፈት ስህተት እርማትና ምጋቤ ምላሽ ምን መሆን እንዳለበት ለማመልከት መነሻ ይሆን ዘንድ ቀጥሎ ያሉት አስተያየቶች በአጥኚው ቀርበዋል።

- የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎቻቸውን የጽህፈት ስህተት ማረም እና ምጋቤ ምላሽ መስጠት ለተማሪዎች የጽህፈት ችሎታ ወሳኝ በመሆኑ የተማሪዎቻቸውን የጽህፈት ስህተት ቢያርሙና ምጋቤ ምላሽ ቢሰጡ፤
- የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎቻቸውን የጽህፈት ስህተት ሲያርሙ ለተማሪዎቻቸው ስህተታቸውን አመልክቶ ማስተካከል እንዲችሉ የሚያደርግ እርማትና ምጋቤ ምላሽ ቢሰጡ።
- የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተማሪዎችን የፅህፈት ስህተቶች ውስጥ አትኩረን እናርማለን ብለው የዘረዘሯቸውን የፅህፈት ስተቶችን ማረምና ምጋቤ ምላሽ መስጠትን በተግባር ላይ ቢያወሉ።
- የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የፅህፈት ስህተት ሲያርሙና ምጋቤ ምላሽ ሲሰጡ በንድፈ ሀሳብ ላይ የተመሰረቱ ዘዴዎችን መጠቀም እንዲችሉ ቢደረግ።
- በጽሁፍ ላይ ለሚታዩ ስህተቶች የሚሰጡት እርማቶችና ምጋቤ ምላሽ ምንነት፣ ጠቀሜታ፣ ዓላማና አተገባበር መምህራንም ሆኑ ተማሪዎች ግንዛቤ እንዲኖራቸው ቢደረግ። ግንዛቤውን ለመፍጠር የሙያ ማሻሻያ አጫጭር ስልጠናዎች መስጠት፣ በመምህራን በክፍል ውስጥ ተማሪዎችን በተለያዩ ምድብ በማደራጀት በጽህፈት ስህተቶቻቸው ላይ እርስ በእርስ መተራራምን ቢለማመዱ። ይህ ደግሞ መምህራንም ሆኑ ተማሪዎች ለረጅም ጊዜ የቆዩ ልማዳቸውን በአጭር ጊዜ ውስጥ ለመለውጥ ስለሚያስችላቸው በተጨማሪም ቢሞክር ውጤታማነቱ ከፍተኛ ይሆናል የሚል እምነት አለ።

ዋቢ ጽሁፎች

ማረው ዓለሙ፡፡(1987)፡፡ “በኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ ፅሁፍ ክፍል በ2ኛ ዓመት ተማሪዎች በግልና በቡድን የሚጻፉ በሳል ድርሰቶች ንጽጽራዊ ግምገማ ጥናት፡፡” አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ ለኤም ኤ ዲግሪ ሚሚያ የቀረበ ጥናታዊ ጽሁፍ (ያልታተመ)፡፡

ማረው ዓለሙ፡፡ (2003)፡፡ ዘመናዊ የአማርኛ ቋንቋ የማስተማር ዘዴ፡፡ አዲስ አበባ፣ አልፋ ማተሚያ ቤት፡፡

ባዩ ይማም፡፡ (2001)፡፡ የአማርኛ ሰዋሰድ፡፡አ.አ ፣ ት.መ.ማ.ማ.ድ፡፡

አስካለ ማናዬ፡፡ (2002)፡፡ “ተማሪዎች ለሚጻፉት ድርሰቶች በመምህራን የሚሰጡ ምላሾች የተማሪዎችን ድርሰት የመጻፍ ችሎታ በማሻሻል ረገድ ያላቸው ተጽዕኖ፡፡” አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፣ የኤም ኤ ዲግሪ ሚሚያ ጥናታዊ ጽሁፍ (ያልታተመ)፡፡

እንዳለ ተስፋዬ፡፡ (1992)፡፡ “በተማሪዎች ድርሰት ላይ የመምህራን ጽሁፋዊ መጋቤ ምላሽ ሚና፡፡” አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ የኤም ኤ ዲግሪ ሚሚያ ጥናታዊ ጽሁፍ (ያልታተመ)፡፡

ያለው እንዳወቀ፡፡ (2006)፡፡ የምርምር መሰረታዊ መርሆዎችና አተገባበር፡፡ አዲስ አበባ አልፋ አሳታሚዎች፣ አዲስ አበባ፡፡

ግርማ ኃይሉ፡፡ (2000)፡፡ “በጌዲዎኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት ሲጻፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶችና የስህተት ምንጮች ትንተና”፡፡አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ የኤም ኤ ዲግሪ ሚሚያ ጥናታዊ ጽሁፍ (ያልታተመ)፡፡

Anglo, T.A. and Cross, P.K. (1993). Classroom Assessment Technique: A Handbook For College Teachers. Sanfracisco: Bass Ltd.

- Anker,W.(2000). Error And Corrective Feedback: Updated Theory And Classroom Practice. Forum. 38(4),21-24.
- Bartram, M & Walton, R. (1991). Correction. A Pastive Approach To Language Mistakes. Hove: LTP.
- Block,C.(1997). Teaching The Language Arts. Boston: Allyn And Bacon.
- Block,C.And Mangier,J. (1995). Reason To Read: Thinking Strategies For Life Through Literature, Volumes 1-3. MenloPark, CA: Addison.
- Brannon, L & Knoblauch, C.H. (1982). On Students' Rights To Their Own Rexts: A Model To Teacher Response College Composition And Communication. 33(2) 157-166.
- Brown, H.D (2007). Teaching By Principles: An Interactive Approach To Language Pedagogy. New York: Pearson Education, Inc 396.
- Brown, H.D (2007). Teaching By Principles.White Plains Pearson Education. Byren. D, (1996). Teaching Writing Skill. Longman.
- Byren. D, (1988). Teaching English Writing. London: Longman.
- Chandler, J. (2003). The Efficacy Of Various Kinds Of Error Feedbalk For Improvement In Accuracy And Fluency Of L2 Students Writing. Journal Of Second Language Writing.12,267-295.
- Chrison, M.A.& Krahnke, K.J. (1983). Recent Language Research And Some Language Teaching Prienicples. Tisol Quarterly, 17(4). 625-647.

- Christison, M.A. & Krahnke, K. J (1983). Recent Language Research And Some Language Teaching Principles, *TESOL Quarterly*: 17(4). 625-649.
- Colle, P.G. and Chan, L.K. (1994). Teaching Principles And Practice. Australia: Mcpherson Is Printing Group.
- Cohen, A.D. & Cavalcanti, M.C (1990). Feedback One Ccompositions: Teachers and Students Verbal Reports. In B. Kroll (ed). *Second Language: Researched Insights ForTthe Classroom* (Pp. 155-176). Cambridge: Cambridge University Press.
- Daiker, D.J. (1989) *Writing And Response: Theory, Practice And Research*. NJ: Hampton.
- Edge, J. (1989). *Mistakes And Correction*. Harlow: Longman.
- Ellis, R (2009). A Typology Of Written Corrective Feedback Types. *ELT Journal*, 63(2) 97-107).
- Ellis, R; Basturkmen, H; & Loewens, (2001). Preemptive Focus on Fuorm In the ESL Class room. *TESOL Quarterly*, 35(3), 407-432
- Ferris, D. (2002). The Case For Grammer Correction InL2 Writing Classes.A Response to Truscott (1996). *Journal Of Second Language Writing*. 8(1), 1-11.
- Ferris, D. (2003). *Response To Student Writing: Implications For Second Language Students*. New Jersey: Mcwrence Eribaum Associates, Publishers. 50-51.

- Frantzen, D. (1995). The Effects Of Grammar Supplementation On Written Accuracy In An Intermediate Spanish Content Course. *Modern Language Journal* 79,244-329.
- Frodesen, J. (1991). Grammar In Writing. In M. Celce-Murcia (ed). *Teaching English As a Second Language* 2nd ed. PP. (264-276). Boston: Heinle & Heinle.
- Gannon, P. (1985). *Assessing Writing Principles And Practice Of Making Writing English*. Great Britain: British Library Cataloguing In Publication Date.
- Gipps, C, Callum, B. and Hergreaves, E. (2004). *What Makes A Good Primary School Teacher: Expected Class Room Strategies?* USA: Library Congress Cataloging In Publication Data.
- Gami, M. (2005). The Effect Of Teachers' Written Feedback On ESL Students Perception: A Study In A Journal :ESL University-Level Context. *ARECLS Journal*. 2(4),76-126.
- Hedge, T. (1988). *Writing Oxford*; Oxford University Press.
- Hendrickson, J.M. (1980). Error Correction In Foreign Language Teaching Recent Theory, Research, and Practice. In: Croff (Ed), *Reading In English as A Second Language: For Teachers and Teacher Trainees*. Cambridge: Winthrop Publishers, Inc.
- Hendrickson, J. (1978). Error correction In Foreign Language Teaching: Recent Theory, Research and Practice. *Modern Language Journal* 62 (8), 387-369.

- Keh, C.L. (1990). "Feedback In Writing Process. A Model and Methods For Implantation." *ELT Journal* 44(4).294-304.
- Julian Edge (1989). *Mistakes And Correction Longman Keys Of Language Teaching*.
- Lin, G. H. & Chien, P.S (2009). An Investatigation In To Effectiveness Of peer Feedback, *Journal Of Applied Foreign Language For June Institute Of Technology*, 3,79-87.
- Long, M. H. (1977). Teacher Feedback On Lerner Error: Mapping Eognititions. In H. DiBrown, C. A. yorio And R. H., Crymes (eds) *On TESOL 77* (pp. 278-293). Washingtone: TESOL 278-294.
- Lalande, J (1982). Reducing Composition Errors: An Experiment. *The modern Language journal*. 66(2), 140-149.
- Lee, (2004). Error Correction In L2 Secondary Writing Class Rooms.The Case Of Hong Kong.*Journal Of Second Language Writing*.13,285-312.
- Leki, I. (1991). The Performances Of ESL Students For Error Correction In College Level Writing Classes. *Foreign Language Annals*. 24, 2003-218.
- Lyster, R. and Ranta, L (1997). Corrective Feedbalk And Learner Hytake: Nogotiation Formin Communicative Class Rooms Studies In *Second Language Aquisition* 19, 37, 66.
- Lyster, R. (1998). Negotuttiation Of Form, Recasts, And Expliciocy Correction In Relation To Error Types And Lerner In Immusion Classroom. *Language Larning* 46,567-611.

- Quinn, P. (2014). Delayed Vs Immediate Corrective Feedback On Orally Preproduced Possible Errors In English. Doctoral Dissertation, University Of Toronto.
- Mansoor Ganji (2009). Teacher- Correction, Peer- Correction And Self-Correction: Their Impacts On Iranian Students Essay Writing Performance. The Journal Of Asia TEFL Vol.6,No.1,pp. 117-139.
- Moore, C. (1995). Reading And Writing In Elementary Class Rooms. London: Longman.
- Moxley, J.(1989). Responding To Student Writing: Goals, Method And Alternatives. Freshman English News. 17(2), 3-11.
- Nakanishi, C. (2007). The Effects Of Different Types Of Feedback On Revision. The Journal Of Asia TEFL,4 (4), 213-244.
- Raimes, A. (1983). Techniques In Teaching Writing. Oxford: Oxford University Press.
- Reid,J.M.(1993). Teaching ESL Writing: New Jersey: Prentice Hall Regents.
- Richards, Jack C. Lockhart, Charles (1997). Reflective Teaching In Second Language Class Room. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Robb.T, Ross. S. & Shartreed, I. (1986). Salience Of Feedback On Error And its Effect On EFL.Writing Quality. Tesol Quarterly, 20,83-93.
- Rollinson, P. (2005). Using peer feedback In The ESL Writing Class. ELT Journal , 59 (1), 23-30/

Truscott, J. (1996). The Case Against Grammar Correction in L2 Writing Classes. *Language Learning* 46(2), 327-369.

Tookaboni, A.A. & Khatib, M. (2014). The Effect of Error Feedback on Improving Writing Accuracy of EFL Learners. *Bellaterra Journal Of Teaching And Language Learning* 46 (2), 327-369.

Yeganehfar, M. (2000). Responding To Students Written Errors: Teacher-Correction Or Student Self-Correction. Unpublished Master's Thesis, Allameh Tabatabaei University. Tehran.

በጅማ ዩኒቨርሲቲ

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ-ጽሁፍ ትምህርት ክፍል

ለተማሪዎች የቀረበ የጽሁፍ መጠይቅ

ውድ ተማሪዎች:-

ይህ የጽሁፍ መጠይቅ የቀረበው የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋ የጽሁፈት ስህተት እርማት ምን እንደሚመስል መረጃ ለማሰባሰብ ነው። የምትሰጡት መረጃ ሙሉ በሙሉ ለጥናታዊ አገልግሎት ብቻ የሚውል መሆኑን አስቀድሜ እየገለጽኩ ለምታደርጉልኝ ትብብር አስቀድሜ አመሰግናለሁ። ስም መፃፍ አያስፈልገም።

ክፍል አንድ:- አጠቃላይ መረጃዎች

መመሪያ አንድ:- ቀጥሎ ለቀረቡት ጥያቄዎች በክፍት ቦታ ላይ መልሳችሁን **ፃፉ**

1. ጾታ -----
2. ዕድሜ -----
3. የትምህርት ደረጃ -----
4. የትምህርት ቤታችሁ ስም -----
5. ያላችሁበት ክፍል ያሉት የተማሪዎች ብዛት -----
6. በሳምንት አማርኛ ቋንቋ የምትማሩበት የክፍል ጊዜ ብዛት -----

ክፍል ሁለት አጠቃላይ ጥያቄዎች

ከዚህ በታች ለቀረቡት እያንዳንዱ ጥያቄ ካነበባችሁ በኋላ የኔን ሀሳብ ያንጸባርቃል የምትሉትን አንድ ምርጫ ከተሰጡት አማራጮች መካከል በመምረጥ “X” ወይም “J” ምልክት በመጠቀም መልሱ።

ለመጠይቆቹ መልስ የሚሰጠው፡-

በ.እ. (በጣም እስማማለሁ)

እስ. (እስማማለሁ)

አል. (አልስማማም)

ፈ.አ (ፈጽሞ አልስማማም) በማለት ሲሆን በቀላሉ ለመመለስ እንዲቻል በአንፅሮተ ጽሁፍ የተጻፉት የሚወክሉትን ቃል አስተውላችሁ ትመርጡ ዘንድ በአክብሮት እጠይቃለሁ፡፡

የዚህ የጽሁፍ መጠይቅ ዋና ዓላማ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት የሚፈጽሟቸውን ስህተቶች እንዴት እንደሚያርሙ መረጃ ለማሰባሰብ የሚረዳ ነው፡፡

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	በ.እ.	እስ.	አል.	ፈ.አ
1	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽመው ስህተቱ የተለያዩ ምልክቶችን በመጠቀም እንዳርም ያደርጉኛል፡፡				
2	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት የምሳሳተውን ስህተቶቹን በሙሉ ያርሙልኛል፡፡				
3	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ከምፈጽማቸው ስህተቶች ውስጥ የተማርኩትን ርዕሰ ጉዳይ ጋር ብቻ የሚገናኘውንና በትምህርቱ የተነደፈውን ዓላማ የሚያሳካ ብቻ መርጠው ያርሙልኛል፡፡				
4	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት የምፈጽመውን ስህተቱን በግልጽ አመልክተው ትክክለኛው መልስ ይሰጡኛል፡፡				
5	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽመው ስህተቱ እርማት በግልጽ ሳይጠቁሙኝ ደግሜ እንዳይ እና በራሴ እንዳርም ያደርጉኛል፡፡				
6	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽመው ስህተቱ ማብራሪያ መጠይቂያ ጥያቄ				

	በመጠየቅ (ለምሳሌ አልገባኝም፣ ለምን...) ራሴን በራሴ እንዳርም ይመሩኛል።				
7	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽመው ስህተት ትክክለኛውን እርማት በቀጥታ ሳይሰጡ ስነ-ልሳናዊ ፍንጮችን በመስጠት ስህተቴን እንዳርም ያደርጉኛል።				
8	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽማቸው ስህተቶቹ ደጋግመው በመፃፍ ትኩረቴን ወደ ስህተቱ አድርጌ በራሴ ስህተቴን እንዳርም ያደርጉኛል።				
9	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ ልረዳቸው የማልችላቸውን ምልክቶች በመጠቀም የጽህፈት ስህተቴን አዘውትረው ያርሙልኛል።				
10	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽማቸው ስህተቶች በፃፍኩት ጽህፈት ላይ ያርሙልኛል።				
11	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ በጽህፈት ወቅት ለምፈጽማቸው ስህተቶች ምንም ዓይነት የጽህፈት እርማት አይሰጡኝም።				
12	የአማርኛ ቋንቋ መምህራ የተለያዩ የጽሁፍ ስራዎችን ሰጥተውኝ ሊያርሙ ወስደው አርመው አይመልሱልኝም።				

የነፃ ክፍት ጥያቄ

13. የአማርኛ ቋንቋ መምህራችሁ በጽህፈት ወቅት ለምትፈጽሙትን ስህተት እንዴት ያርማሉ? ከልምዳችሁ በመነሳት ያላችሁን ሀሳብ ሰጡ። _____

ፎቃፕ ፎ

ለመምህራን የቀረቡ የቃል መጠይቅ ጥያቄዎች

በመጀመሪያ ለቃለ መጠይቅ ፍቃደኛ በመሆኖ ከልብ አመሰግናለሁ። የዚህ ቃለመጠይቅ ዋና ዓላማ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የጽሁፍ ስህተት እርማት ልይይት ፍተሻ ላይ ያነጣጥራል። ስለሆነም ከዚህ ቀጥሎ ከርዕሰ ጉዳዩ ጋር የተያያዙ ጥያቄዎች ሲቀርብሎ ተገቢውን ማብራሪያ እንዲሰጡኝ በቅድሚያ በአክብሮት እጠይቃለሁ።

1. ተማሪዎች ጽህፈት ሲጽፉ የሚፈጽሙትን ስህተት ያርማሉ?
2. ተማሪዎች ጽህፈት ሲጽፉ በብዛት የሚፈጽሙት ስህተት አይነቶች ምን ምን ናቸው?
3. ተማሪዎች ጽህፈት ሲጽፉ በብዛት የሚፈጽሙት የስህተት ዓይነቶች እርስዎ ትኩረት ሰጥተው የሚያርሙት ስህተቶች የትኞቹ ናቸው?
4. ተማሪዎች በጽህፈት ወቅት ከሚፈጽሟቸው የስህተት ዓይነቶች በተቁ 3 ላይ የተጠቀሱት ብቻ ለምን ተመረጡ?
5. እርስዎ ትኩረት ሰጥተው ከሚያርሟቸው የተማሪ ስህተቶች ውጪ ያሉት ስህተቶች የሚታረሙት መቼ ነው?
6. በእርሶ ትኩረት ተሰጥተው የማይታረሙት የጽህፈት ስህተቶች በተማሪው የጽህፈት ችሎታ ላይ የሚያሳድረው ተጽዕኖ አለ? ካለ ምን ዓይነት ተጽዕኖ? ከሌለ ለምን?

አባሪ ሐ
በመምህራን የታረሙ የተማሪዎች ደብተር

ይህ የሰውነት ሕክምና የሕክምና ስልጠና
 ለማድረግ የሚያስፈልጉትን ስልጠናዎች
 ከዚህ በታች ያሉትን ስልጠናዎች ይደግፉ

- 1 ስልጠና ስለ ስልጠና ስልጠና
 ደግሞ የሰው ስልጠና ስልጠና
- 2 ስልጠና የሰው ስልጠና
 ደግሞ የሰው ስልጠና ስልጠና
- 3 ስልጠና ስለ ስልጠና ስልጠና
 ደግሞ የሰው ስልጠና ስልጠና
- 4 ስልጠና ስለ ስልጠና ስልጠና
 ደግሞ የሰው ስልጠና ስልጠና
- 5 ስልጠና ስለ ስልጠና ስልጠና
 ደግሞ የሰው ስልጠና ስልጠና

የሰው ስልጠና

ስለሰው ስልጠና ስልጠና ስልጠና ስልጠና
 ስልጠና ስልጠና ስልጠና ስልጠና ስልጠና
 ስልጠና ስልጠና ስልጠና ስልጠና ስልጠና
 ስልጠና ስልጠና ስልጠና ስልጠና ስልጠና

አንድም ለሁሉም ጠቅላይ ከሆነው የጠቅላይ ገቢ ስህተት
ስለ ያለው ተጨማሪ ጠቅላይ ገቢ ስህተት ከታወቀ ተጨማሪ
ገቢ ስህተት የሚከተለው ሆኖ ይጠቀማል

የሆነው ለሁሉም ጠቅላይ ገቢ ስህተት ስህተት ስህተት
አጠቃላይ ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት
ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት
ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት
ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት

የሆነው ለሁሉም ጠቅላይ ገቢ ስህተት ስህተት ስህተት
ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት
ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት
ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት ስህተት

10/10

የክርክር አዘገጃጃና አቀራረብ

- > ርዕሱን በተመለከተ ነገረዎች፡ ከጽሑፎቹ ወዘተ ጠላቱ መከሰቱ
- > ከተከሰሱት ጠላቶቹ ቀዳሚውን ለይቻል በቅዳሚው ተከተል አስተካክሎ በአካተቶቹ ወረቀት መያዝ።
- > ክርክር ነጠላ ሆኖ በራሱ ጠቅላይ ለመሆኑ ማዘጋጀት።
- > ክርክርን በራሱ ከሌሎች ጋር ማዘጋጀት ለማድረግ።
- > በክርክር አቀራረብ መግቢያ ላይ ሰዎች ለመከሰት ርዕሱን ለአጽዳኞቹ ማስተዋወቅ።
- > የክርክርን ፍሬ ጠላቱን በቅዳሚው ተከተል ማቅረብ።
- > ክርክርን ለገቢ ገቢ ለመጠየቅ ማቅረብ።
- > ተገቢ ያልሆነ አንቅስቃሴ አመጣጥ።
- > ለሰዎች የሚሰጠውን ሀሳብ በማስተዋወቅ ለመያዝ ተገቢ ሆኖ መስጠት።
- > ለማስተዋወቅ የተያዘ ገንዘብ ወይንም ሌላ ሰዎችን መጠቀም።
- > ንግግርን አጽዳኞቹ ጋር ለማድረግ የተጠቀመ ማድረግ።
- > ለክርክር የተሰጠውን የግዜ ገደብ ማሳሰብ።
- > የክርክር ጠላቱ ነገር ለሌሎች አንቅስቃሴ ሆኖ ተቀባይ ማድረግ።
- > ለተከሰቱ ለአጽዳኞች ለገቢ ተገቢውን አክብሮት መስጠት።
- > ክርክርን ለሌሎች ተደማቃኛ አመለካከት መስጠት።
- > ደኅንነቱን ለሌሎች መቀበል።

2. ንጉሥ ሌታ ስቀመና ያው ኣንጻር ባላንጣ፤

ይ ንገሥብ ገሥት ኣልቆ ልላው

3. ስሙን ምዃር ስርዓት ምንጻጻ ነው? ባላንጣ፤

በማለት መለስ

4. ተረጎሞ ምዃር ነፃ፣ ተረጎሞ ቀንጠ፣

ኣስረና ኣብጎ መጎ

5. ናጎ ኣጎጎጦ ብዬ ስመገብህ፤

ምዕራፍ ስድስት

ተውኔት

የተውኔት ንጎጎውያን

የተውኔት ንጎጎውያን ገጽ-ባህርያት፣ ታሪክ፣ መጽሐፍ፣ ገሰገሞ (ምንጫና ወጤት) ኣና ግጭት ናቸው። ኣንዲህ የተውኔት ንጎጎውያን በኣንጻር ተውኔት-ሰና በተለያዩ መንገዶች ሊገለጹ ይችላሉ።

ክፍል ኣንጻር ፡- ንጎጎ

ኣተኮሞት ኣማራጺ መልሶ መካከል መርጦኛው በምንገባ መሰረት የሚገኙትን ንጎጎውያን መለስ ፡- ለምንገባ መለስ ማሰባሰቢያ ኣቋርጦ

የዓረፍተኛ ግጥም

- በአንድ የተዘጋጀ ዓረፍተኛ ግጥም የሚገኙ የአንድ ግጥም ተኮርና ማሰሪያ አንቀጽ ናቸው።

ግጥም፡- በአንድ ዓረፍተኛ ግጥም ድርጊት ላይ የሚሰጠው ነው።

ተኮር፡- በዓረፍተኛ የተጻፈው ድርጊት የተጻፈበት ነው።

ማሰሪያ አንቀጽ፡- የዓረፍተኛ መቋቋም (ማሰሪያ) ነው።

- ግጥም ለማግኘት ማሰሪያ አንቀጽን ይዘን፤ ማን አዳለን?

ማን ምን ይህ ማን ምን ነው? ለአንድ ለገገኛ ደግሞ

"ማን"? የሚለውን ጭንቀት በሚጠይቅ በመተንተን መጠየቅ ይኖርብናል።

- ተኮርን ለማግኘት "ማንን" መያዝ "ምንን" በማለት መጠየቅ

ይጠበቅናል።

- ዓረፍተኛ የተጻፈበት የዓረፍተኛ ማሰሪያ አንቀጽ ነው።

• ምሳሌ፡- ገብሬው መሬቱን አረሰው።

ግጥም	ተኮር	ማሰሪያ አንቀጽ
ገብሬው	መሬቱን	አረሰው

የግጥም መጻፍ ወይንም ማግኘት

ግጥም ለማግኘት ለግጥም አዳለም የሚጠበቅ መጻፍ

ቃላትና ህደቶች አሉ። አንዲት መገናኛ የሚገኝበትን አካል ለማግኘት

1. ስንጅ፡- ስለገገኛ ደግሞ የሚጠየቀው አንድ መስመር ነው።

2. ስለግ፡- በአንድ አንቀጽ የሚገኘው የግጥም ግጥም ነው።

ሀረግን በማግኘት መጻፍ ላይ ማሰብ ስለግ፡- ስለግ፡- ስለግ፡-

መጨረሻ ላይ አተገባሪ መጻፍ ስለግ ይባላል።

በተጨማሪ ማረጋገጫ ላይ የተጻፉ

ጠቅላይ ዘዴዎች አገልግሎት የዘዴዎች ዝርዝር

- "አንድ አንቀጥ ጠንቅቆ ነው!!"
- "ጠቅላይ ገቢ ነው!!"
- "ለሰው ጭንቀት አጠቃላይ አገልግሎት"
- "በተጨማሪ ነው"
- "ጠቅላይ ገቢን አሳይተዎት? የሚያስጠነቅቅ ይህም፤"
- "አገልግሎት አሳይተዎት"

1. ጠቅላይ ዘዴ	
2. አገልግሎት	6. አገልግሎት
3. አገልግሎት ዘዴ	7. ገንዘብ
4. ተጨማሪ	
5. ተጨማሪ	

የገንዘብ

- ጠቅላይ ገቢ ለሆነው ርዕሰ ጉዳይ ተጨማሪ ገንዘብ ለማግኘት ማረጋገጫ ማድረግ ይገባል ። በሌሎች ገንዘብ ምንጮች ላይ ወሳኝ ገንዘብ ማግኘት ማለት ሲለይ ማረጋገጫ ማድረግ ይገባል ። የቀረቡትን ማረጋገጫዎች ለማግኘት ማረጋገጫ ማድረግ ይገባል ። በተጨማሪም የሌሎች ገንዘብ ምንጮች ላይ ወሳኝ ገንዘብ ማግኘት ማለት ሲለይ ማረጋገጫ ማድረግ ይገባል ። በተጨማሪም የሌሎች ገንዘብ ምንጮች ላይ ወሳኝ ገንዘብ ማግኘት ማለት ሲለይ ማረጋገጫ ማድረግ ይገባል ።

817109

1 ጠቅላይ ዘዴ - የሰው ጭንቀት ገንዘብ ለሆነው ገንዘብ ማረጋገጫ ማድረግ

2 አገልግሎት ዘዴ - ሆስፒታል ገንዘብ ለሆነው ገንዘብ ማረጋገጫ ማድረግ

817109

ለም መከሰ ገዛብ ገደብ ወይ የተቀ 27

ጅረን 2ኛ ጉ/ቤት 2009 ዓ.ም. 1ኛ ሴሚስተር የ9ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ ፈተና

መመሪያዎች:- ቀጥሎ የተሰጠውን አንቀጽ ካነበባችሁ በኋላ ከቁ.1-10 የቀረቡትን ጥያቄዎች ከተሰጣቸው አማራጮች መካከል ትክክለኛውን መልስ በመምረጥ መልሱ::

ምንጣብ

የደራሲ ፈጠራ የሚመነጨው ከሰሜቱ ነው:: የደራሲሰሜት ተቃኝቶ እንደ ተቀመጠ በገና ይቆጠራል:: የተቃኘ በገና ጥቂት ገገር ሲነካው ድምጽ ይሰጣል:: ድምጹም ለጆሮ ይጣፍጣል:: ደራሲም ሰሜቱን እንዲነሳ ለማድረግ ጥቂት ገገር ይበቃዋል:: ሰሜቱ በተናወጠ ጊዜ በሚያምር ቋንቋ ድምጹን ያስማል:: ሰሜቱን የቀሰቀሰው ጉዳይ የተካተተበት ድርሰት ማራኪነቱ የሚመነጨው ከይዘቱ ብቻ ሳይሆን ይዘቱ ቅርጽ ይዞ ከሚቀርብበት ቋንቋ ነው:: ሰሜቱ የተቀሰቀሰ ደራሲ ድምጹን የሚያስማንበት ውብ ቋንቋ መሠረትም ቃላት ናቸው:: ቃላት ሰሜትን በሚያማልል አገላለጽ ሀሳብን ፍንትው አድርገው ለማሳየት ያላቸው ሚና ከፍተኛ ነው:: ቋንቋ ለድርሰት ማራኪነትን የሚያስገኘው በጥንቃቄ በተመረጡ ተስማሚ ቃላት ሲከሸግ ነው:: ይህን እውን ለማድረግ ደግሞ የደራሲው ተሰጥኦ አጅግ አስፈላጊ ነው::

1. ሀ ይህ ጽሑፍ የሚናገረው ስለ ምንድን ነው?

ሀ/ ስለ ደራሲው የጽሑፍ ጥበብ	ለ/ ስለ ደራሲና ስለ ቋንቋ አለመመጣጠን
ሐ/ የድርሰት ከሰሜት ውጭ መሆን	መ/ መልስ የለውም
2. ሐ "ቃላት ሀሳብን ፍንትው አድርገው ለማሳየት ያላቸው ሚና ከፍተኛ ነው" ሲል:-

ሀ/ ቃላት ሀሳብን ለመግለጽ አቅም የላቸውም	ለ/ በቃላት ሀሳብ የሚገለጸው ተጨባጭ ነው
ሐ/ በሰዎች ውስጥ የታመቀ ሀሳብን ቃላት የመግለጽ ችሎታ አላቸው	መ/ ቃላትና ሀሳብ አይጣጣሩም
3. ሐ "ቋንቋ ለድርሰት ማራኪነትን የሚያስገኘው በጥንቃቄ በተመረጡ ተስማሚ ቃላት ሲከሸግ ነው" ሲል:-

ሀ/ በማንኛውም ቋንቋ ድርሰት ቢጻፍ ውበት አለው	ለ/ ለድርሰት ውበት መሠረቱ የተመረጡ ቃላት ናቸው
ሐ/ ለቃላት ውበት የሚሰጠው የደራሲው ውበት ነው	መ/ መልስ የለውም
4. ሐ ...የደራሲ ተሰጥኦ አጅግ አስፈላጊ ነው ሲል:-

ሀ/ የደራሲው መስጠትና መቀበሉ	ለ/ የደራሲው አመለካከት
ሐ/ የደራሲው የጽሑፍ ችሎታ	መ/ የደራሲው ባሕሪ
5. መሀ ...ሰሜቱ በተናወጠ ጊዜ ሲል:-

ሀ/ ሰሜቱ በተረበሸ ጊዜ	ለ/ ሰሜቱ በተከሰተ ጊዜ	ሐ/ ሰሜቱ በተረጋጋ ጊዜ	መ/ ሰሜቱ በተደበላለቀ ጊዜ
-----------------	-----------------	-----------------	-------------------
6. መ ቃላት ሰሜትን በሚያማልል አገላለጽ ሀሳብ ፍንትው አድርገው ያሳያሉ ሲል:-

ሀ/ በቃላት የሰው ሀሳብ ይጨቆናል	ለ/ ቃላት ሀሳብን ሲገልጹ የሰው ሰሜት ይጎዳል
ሐ/ በቃላት ሀሳብ አይገለጽም	መ/ መልስ የለም::
7. ሐ ከምንባቡ ሀሳብ ጋር የማይስማማው የቱ ነው?

ሀ/ የደራሲፈጠራ ምንጭ ስሜቱ ነው	ለ/ የደራሲው ውብ ቋንቋ መሠረቱ የተመረጡ ቃላት ናቸው
ሐ/ የደራሲው ፈጠራና ስሜቱ ምንም ግንኙነት የላቸውም	መ/ መልስ የለውም
8. ሐ "ፍንትው" ሲል—ማለቱ ነው:: ሀ/ ድርግም ለ/ ግርፍ ሐ/ ግልጽ መ/ ድብዝዝ
9. መ "የሚያማልል" ሲል ምን ማለቱ ነው? ሀ/ የሚጎዳ ለ/ የሚረብሽ ሐ/ የሚያውክ መ/ የሚያስደስት
10. መ ለአንድ ድርሰት ማራኪነት አስተዋጽኦ የሌለው የቱ ነው?

ሀ/ የደራሲው ስሜት	ለ/ የደራሲን ስሜት የሚቀሰቅሱ ሁኔታዎች	ሐ/ የደራሲው ተሰጥኦ	መ/ መልስ የለውም
--------------	---------------------------	---------------	-------------

መመሪያ ሁለት፡- ቀጥሎ በ"ሀ" ስር ለቀረቡት ቃላትና ሀረጎች ተስማሚ የሆኑትን ፍቺዎች በ"ለ" ስር ከተሰጡት በመምረጥ አዛዥ፡፡

"ሀ"

"ለ"

- 11. ቋንቋ
- 12. ሰነ ልሳናዊ የቋንቋ አገልግሎት
- 13. አ-መደበኛ የቋንቋ አጠቃቀም
- 14. ማሕበራዊ የቋንቋ አገልግሎት
- 15. መደበኛ የቋንቋ አጠቃቀም

- ሀ. ለሰዎች ጥንቃቄ አደደርግም
- ለ. በሀሳብ ማስተላለፊያነት ይታወቃል
- መ. አ- ደመ ነፍሳዊ መግባቢያ
- ሠ. ደመ ነፍሳዊ መግባቢያ
- ረ. ተቀባይነት ባለው ልማዳዊ አ ቀራረብ መታገዝ
- ሸ. ዘዩ
- ቀ. ማንነትን ማሳወቅ

መመሪያ ሦስት፡- ለሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛውን መልስ ምረጡ፡፡

16. ከሚከተሉት መካከል ስለ ምክንያትና ውጤት ትክክል ያልሆነው፡-

ሀ/አንድ ምክንያት ብዙ ውጤት ሊያስከትል ይችላል ለ/ የአንድ ውጤት ብዙ ምክንያቶች ሊኖሩት ይችላሉ

ሐ/ ምክንያቶችና ውጤቶች ጥብቅ ቁርኝት አላቸው መ/ መልሱ የለም

17. ከሚከተሉት መካከል የስነ ቃል ባህሪ ያሆነው የቱ ነው?

ሀ/ ከዋጁ ለ/ አውዳሚነት ሐ/ ተለዋዋጭነት መ/ መልሱ አልተሰጠም

18. ትርጉም አዘል የሆነና ወደ ሌላ አነስተኛ ትርጉም አዘል ከፍሎች ሊሸነሸን የማይችል የመጨረሻ አሁኑ ምን በመባል ይታወቃል? ሀ/ ስነ ጽሑፍ ለ/ ቅኔ ሐ/ ስነ ቃል መ/ ምዕላድ

19. ቁም" የሚለው ቃል፡-

ሀ/ ጥገኛ ምዕላድ ነው ለ/ ነጻ ምዕላድ ነው ሐ/ ሀብረ ቃል ነው መ/ መልሱ አልተሰጠም

20. ግጥም ከዝርው ጽሑፍ ከሚለይባቸው ነገሮች መካከል አንዱ — ነው፡፡

ሀ/ ዜማ ያለው መሆኑ ለ/ ለአድማጭ ስሜት ቅርብ መሆኑ ሐ/ ቃላቱ እምቅና ቁጥብ መሆናቸው መ/ ሁሉም የግጥም ባሕርያት ናቸው፡፡

21. ቃላት በአረፍተ ነገር ውስጥ የሚኖራቸው ፍቺ የትኛው ነው?

ሀ/ ቁጥጥኛ ለ/ አውዳሚ ሐ/ ሀናለ መ/ መልሱ አልተሰጠም፡፡

22. "ስነ ጽሑፍ" የሚለው በቁሙ ሲታይ የትኛውን ፍቺ ይወከወላል?

- ሀ/ ባለቤትን ለ/ ቁጥርን ሐ/ ተሳቢን መ/ በባለቤትና ተሳቢን
34. ልጅ ከፋኛ ታሚል የተሰመረት ሀረግ የትኛውን የዋል ክፍል ይገልጻል
ሀ/ ስም ለ/ መስተዋድድ ሐ/ ግሥ መ/ ተወሳክ ግስ
 35. በቃላት ውስጥ የሚጠብቁ ድምጾች የሚገኙት በቃሉ በየትኛው አግር (ድምጽ) ላይ ነው።
ሀ/ መካከል ለ/ መጀመሪያ ሐ/ መጨረሻ መ/ ሁሉም መልስ ነው
 36. በቁጥጥር ስላደረገ በራሱ የመተማመን ስሜት ፈጠረ በዚህ ዐ/ክር ውስጥ መገለጫው ምን ዓይነት ነው።
ሀ/ በቁጥጥር ስሜት ለ/ የመተማመን ስሜት ሐ/ ሁሉም ስው በራሱ አይተማመንም መ/ በቁጥጥር ስሜት አደረገ
 37. በረሃብ የተገዳ ወገኑን ለመታደግ ቆርጦ ተነሳ ። የተሰመረበትን ሀረግ በፍቺ የሚተካው የቁጥጥር ስሜት
ሀ/ ለማሳደግ ለ/ ለመርዳት ሐ/ ለማወያየት መ/ ለማገንገር
 38. የቸኩላን መጥፎነት የሚገልጽ ምሳሌያዊ ንግግር ያልሆነው የቁጥጥር ስሜት
ሀ/ ቸኩላ አግር ከዘንዶ ጉደጓድ ይገባል ለ/ የጅብ ቸኩላ ተገድ ይነካል ሐ/ ሀ ምን ለ መልስ ናቸው መ/ አንድ ቀን ቢሰብ አመት ይፀፀብ
 39. ድርሰት ስንድፍ ጥንቃቄ ማድረግ ያለበት የቁጥጥር ስሜት
ሀ/ ለዋሰን አግባብ ለ/ የሀሳብ ፍስት ሐ/ ስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም መ/ ሁሉም መልስ ናቸው።
 40. አንድን ዐ/ክር ከሌላው ዐ/ክር ወይም አንድን ሀሳብ ከሌላው ሀሳብ የምንያይዝበት መሸጋገሪያ ወይም አያያዥ ቃል የቁጥጥር ስሜት
ሀ/ አና ፣ ወደ ለ/ አንድ ሐ/ ስለዚህ ፣ ቢሆንም መ/ ሁሉም መልሶች ናቸው

ትዕዛዝ እራት ከዚህ በታች የተሰጡትን የማዘመድ ጥያቄዎች በ ሀ ክፍል ለተሰጡት ከ ለ ክፍል የሚሰማውን በመምረጥ መልሱ

ሀ በ 41. በመድረክ ላይ የተውኔት ድርሰት የሚተውን ቀ 42. የነገሮችን ምንነትና ጠቀሜታ የሚያብራራ ጸሁፍ ከ 43. የቅጽ ስምና ወርቅ የሚመሰረትበት የቃል መዋቅር ለ 44. ታደሚ ሀ 45. ከግሥ የተመሰረተ ስም ለ 46. ሳይቃጠል በቅጠል ተ 47. የተውኔት ክፍል ቸ 48. የንግግር ዝግጅት መመሪያ ሐ 49. የተውኔት መያዣ ቃል ሠ 50. የንግግር አቀራረብ መመሪያ	ለ ሀ/ ወርቅ ለ/ ሀብረቃል ሐ/ የአድማጭን ሁኔታ መከታተል መ/ ተጋባዥ ሠ/ ሂደት ረ/ ታሞክመናቸው አስቀድሞ መጠንቀቅ ሰ/ ወንዝ ሸ/ የቸኩላ አፍሰ ለቀመ ቀ/ ገላጭ ድርሰት በ. ተዋናይ ተ/ ትእይንት ቸ/ ርዕስ መምረጥ

31/50

መልስ ፍቺ ክፍል 9 B ቁጥር 36

1. h h 2. oo u 3. oo u 4. h a 5. h h 6. h h 7. h oo 8. u u 9. oo oo 10. oo oo	11. h h 12. h h 13. h h 14. h h 15. oo oo 16. h h 17. oo h 18. h h 19. oo oo 20. u u	21. oo oo 22. oo u 23. h h 24. oo u 25. h a 26. h h 27. oo h 28. h h 29. oo oo 30. oo oo	31. oo oo 32. u h 33. oo oo 34. h h 35. oo h 36. h h 37. h h 38. oo oo 39. oo oo 40. oo u	41. h h 42. oo oo 43. h h 44. oo oo 45. h oo 46. h h 47. h h 48. h h 49. oo oo 50. oo oo

ገጽ 36

ገጽ 36-36

<u>ገጽ 36</u>	<u>ገጽ 36</u>	<u>ገጽ 36</u>	<u>ገጽ 36</u>
1, ለ	11, ለ	21, ለ	31, ለ
2, ለ	12, ለ	22, ለ	32, ለ
3, ለ	13, ለ	23, ለ	33, ለ
4, ለ	14, ለ	24, ለ	34, ለ
5, ለ	15, ለ	25, ለ	35, ለ
6, ለ	16, ለ	26, ለ	36, ለ
7, ለ	17, ለ		37, ለ
8, ለ	18, ለ		38, ለ
9, ለ	19, ለ		39, ለ
10, ለ	20, ለ		40, ለ
	21, ለ		

41, ለ : ገጽ 36 - [ገጽ 36]
 ገጽ 36

42, ገጽ 36 ለገጽ 36 : ገጽ 36 ለገጽ 36
 ገጽ 36 ለገጽ 36

43, - ገጽ 36
 - ገጽ 36
 - ገጽ 36
 - ገጽ 36

44, ገጽ 36

45, ገጽ 36 ለገጽ 36 : ገጽ 36 ለገጽ 36
 ገጽ 36 ለገጽ 36

46) ገጽ 36 ለገጽ 36 :- ገጽ 36 ለገጽ 36
 - ገጽ 36 ለገጽ 36
 ገጽ 36 ለገጽ 36 : ገጽ 36 ለገጽ 36
 - ገጽ 36 ለገጽ 36

39

40

መልስ መስጫ

ስም መገሰ ተመስገን ክፍል ጻፍህ ቁጥር 38

መመሪያ አገድ

1. ሐ
2. ሐ
3. መ
4. መ
5. ላ
6. ላ
7. ሀ
8. ሀ
9. ላ
10. መ
11. ሐ

⑫ ገገ

መመሪያ ሁለት

13. ሐ
14. መ
15. ሐ
16. መ
17. መ
18. ሐ
19. መ
20. ሐሀ

መመሪያ ሦስት

መመሪያ አራት

21. ሐ
22. ሀላሐ
23. መ
24. ሀ
25. ሐ
26. ሐ
27. መላሐ
28. ሀ
29. ሐሀመ
30. ሀሐሐ

መመሪያ አምስት

2.3
33
40
ሐ-ሐሐ

መመሪያ ስድስት

31. ሀሐሐሐሐሐ
- ሀሐሐሐሐሐ
32. - ሀሐሐ መመሪያ
- መመሪያ መመሪያ

መመሪያ ስድስት

33. ሀብረቃል ሀሐሐሐሐሐ
- ስም ሀሐሐሐ
- ወርቅ ሐሐሐ ሀሐሐ ሀሐሐሐ
34. ሀብረቃል ሀሐሐሐሐ
- ስም - ሀሐ ሀሐሐሐሐሐሐሐሐ
- ወርቅ ሀሐ ሀሐሐ
35. ሀብረቃል ሀሐሐሐሐሐሐሐ
- ስም መመሪያ
- ወርቅ - ሀሐሐሐሐሐ

